

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Miroslava Jakešová

**DEN D A DEN VÍTĚZSTVÍ – VÝROČÍ VYLODĚNÍ SPOJENCŮ
V NORMANDII A DNE VÍTĚZSTVÍ NA STRÁNKÁCH
ČESKOSLOVENSKÉHO/ČESKÉHO, BRITSKÉHO,
AMERICKÉHO A RUSKÉHO TISKU**

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce: **Bc. Miroslava Jakešová**

Vedoucí práce: **PhDr. Veronika Trestrová**

Rok obhajoby: 2016

Bibliografický záznam

JAKEŠOVÁ, Miroslava. *Den D a Den vítězství – výročí vylodění Spojenců v Normandii a Dne vítězství na stránkách československého/českého, britského, amerického a ruského tisku*. Praha, 2016. 130 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Veronika Trestrová.

Abstrakt

Diplomová práce „*Den D a Den vítězství – výročí vylodění Spojenců v Normandii a Dne vítězství na stránkách československého/českého, britského, amerického a ruského tisku*“ porovnává informace a analyzuje způsoby, jakými jednotlivá média o těchto událostech informovala. Články z vybraných periodik (*Rudé právo/Právo, The Guardian, The New York Times a Izvestija*) jsou analyzovány od 80. let minulého století až do roku 2015, a to vždy v rozmezí deseti let. První kapitola se věnuje popisu historického pozadí a okolností, za jakých došlo k vylodění Spojenců v Normandii a k následnému osvobození Evropy. Závěr první kapitoly nabízí popis hlavních událostí spojených s oslavami výročí vylodění Spojenců a s oslavami *Dne vítězství* v roce 2014 a v roce 2015. Cíle a metody výzkumu, vývoj vybraných periodik a vývoj tisku v jednotlivých zemích jsou charakterizovány ve druhé kapitole. Třetí kapitola se zaměřuje na analýzu vybraných periodik od roku 1984 až do roku 2014 pro výročí invaze do Normandie a od roku 1985 až do roku 2015 pro výročí *Dne vítězství*. Za každou analýzu následuje shrnutí. V závěru třetí kapitoly jsou ověřeny hypotézy. Závěr v českém jazyce a krátké shrnutí v anglickém jazyce tvoří poslední kapitoly této práce. Následuje seznam literatury a příloh.

Abstract

The dissertation *D-Day and VE-Day in Czechoslovakian/Czech, British, American and Russian Newspapers* deals with comparison and analysis of methods used by central newspapers published in Czechoslovak Socialist Republic/Czech Republic, Great Britain, USA and Soviet Union/Russian Federation in order to provide readers with information about *D-Day* in Normandy and Victory Day (*VE-Day*) in Europe. The articles published in selected periodicals *Rudé právo/Právo, The Guardian, The New*

York Times and Izvestija are analysed from the 1980s to 2015. The first chapter focuses on description of historical background and circumstances which led to the Allied invasion to Normandy in June 1944 and subsequent liberation of Europe in May 1945. The end of the first chapter concentrates description of current situation connected to commemoration of these two anniversaries in 2014 and 2015. The aims and methods of the research as well as the development of the press in Czechoslovak Socialist Republic/Czech Republic, Great Britain, USA and Soviet Union/Russian Federation are characterised in the second chapter. In the third chapter the selected periodicals are examined and then compared. The end of the third chapter is devoted to verification of initial hypothesis. The conclusion is drawn in the Czech language and is followed by a brief summarization in English.

Klíčová slova

Den D, Normandie, Den vítězství, kvalitativní analýza, Rudé právo, Právo, The Guardian, The New York Times, Izvestija

Keywords

D Day, Normandy, VE-Day, qualitative analysis, Rudé právo, Právo, The Guardian, The New York Times, Izvestija

Rozsah práce: 178 310 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 13. května 2016

Bc. Miroslava Jakešová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Veronice Trestrové za její rady, které mi udílela v pravidelných intervalech z druhého konce světa. Zároveň bych ráda poděkovala své mamince, sestře Verče a svým drahým kolegyním za jejich podporu a nekončící optimismus, který mi dodávaly. Rovněž bych ráda poděkovala paní Květě Goulliové za korektury textu.

SCHVÁLENO
[Signature]

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK	
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Bc. Miroslava Jakešová	Razítko podatelny: <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px auto; width: fit-content;"> Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd Došlo dne: 17-09-2015 -1- Cj: 5587 Příloh: Skartační heslo: Přiděleno: </div>
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2014	
E-mail diplomantky/diplomanta: 99301914@fsv.cuni.cz	
Studijní obor/forma studia: Mediální studia – kombinovaná forma	
Předpokládaný název práce v češtině: Den D a Den vítězství - výročí vylovení Spojenců v Normandii a Dne vítězství na stránkách československého/českého, britského, amerického a ruského tisku	
Předpokládaný název práce v angličtině: D-Day and Ve-Day in Czechoslovakian/Czech, British, American and Russian Newspapers	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2015/2016	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Vylovení Spojenců v Normandii a Den vítězství se každoročně slaví po celém světě. Ať už se jedná o položení věnců k hrobu neznámého vojína, vojenskou přehlídku, rekonstrukci vylovení vojáků v Normandii nebo setkání veteránů, přeživších těžké boje druhé světové války, vždy je vše, co je spojené s jedním nebo druhým výročím, hojně medializováno. Rok co rok si v rozmezí necelého jednoho měsíce připomínáme obě události, ovšem každou zvlášť. Práce se inspirovala Slavnostmi svobody v Plzni „Z Normandie až do Plzně“. Tento jedinečný projekt, který vznikl při oslavách 65. výročí vylovení v Normandii a Dne vítězství, tvoří symbolické pojítko mezi začátkem osvobození Evropy v červnu 1944 a jejím koncem v květnu 1945. Před 70 lety byla osvobozena Evropa, aby byla následovně na více jak 40 let rozdělena na dva nepřátelené bloky. Avšak za posledních 30 let došlo opět k velmi významným politickým, společenským, ekonomickým a kulturním změnám. Tyto změny se nevyhnuly ani médiím, především způsobu, jakým je v nich informováno o událostech současných i minulých. Stejně jako v Plzni symbolicky propojili z hlediska historického a kulturního výročí vylovení a výročí Dne vítězství, tato práce se bude zaměřovat na jejich propojení z hlediska mediálního tak, aby vznikl ucelený mediální obraz obou událostí s ohledem na změny politických režimů nejen v naší zemi, vztahy mezi jednotlivými zeměmi v průběhu posledních 30 let a současné světové dění.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Dvě výročí, několik rozdílných pohledů. Cílem této práce je zmapovat a zanalyzovat na stránkách československého/českého, britského, amerického a ruského tisku, kolik prostoru jednotlivé deníky věnovaly a jakým způsobem informovaly o výročí vylovení Spojenců v Normandii (6. červen) a Dni vítězství (Evropa – 8. květen, Rusko – 9. květen) v průběhu posledních 30 let. Budu srovnávat informace, které jednotlivé deníky ve všech zemích poskytovaly svým čtenářům v různé časové dimenzi a na různých světových úrovních s ohledem na objektivitu sdělení a na politické dění v dané době, a zároveň tyto informace budu konfrontovat mezi sebou. Předpokládám, že před rokem 1989 bylo výročí vylovení spojeneckých sil v Normandii ze strany československých a ruských médií ignorováno, proto se o něm na stránkách těchto novin žádná informace neobjevila. Pokud ano, pak se jednalo o krátkou zprávu uvnitř novin, která s největší pravděpodobností nebyla otištěna v den výročí, ale několik dní před daným výročí nebo poté. Naopak britská a americká média si tento den pravidelně připomínala a stále připomínají, jelikož to byli i vojáci z těchto zemí, kteří v bojích v Normandii umírali. Ke druhé události, jejíž mediální pokrytí ve vybraných letech budu analyzovat, tedy ke Dni vítězství, patří každoroční vojenská přehlídka v Moskvě, která vždy přiláká pozornost všech světových médií. Předpokládám, že ačkoliv byla Evropa sjednocena a Studená válka skončena před mnoha lety, pořád najdeme mnoho rozdílu ve způsobu, jakým o této přehlídce média v různých zemích informují (opět s ohledem na politickou situaci, objektivitu, atd.).	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): 1) Úvod – charakteristika daného tématu	

- 2) Teoretická část – v této části se budu věnovat především historickým událostem, které vedly ke konci druhé světové války, ale i současnému dění
 - Vylodění Spojenců v Normandii
 - Osvobození Evropy
 - Rozdělení Evropy na dva tábory a následky
 - Den vítězství
 - Současnost (rok 2014 a 2015)
- 3) Analytická část – v této části se soustředím na popis metodologie, cíle výzkumu, analýzu vybraných periodik, které budou zkoumány v následujícím časovém rozpětí - tři dny před daným výročím a tři dny po výročí (s ohledem na to, že Den vítězství se v Rusku slaví o den později než ve zbytku Evropy, deníky budou analyzovány tři dny před výročím osvobození a čtyři dny poté).
 - Cíle výzkumu
 - Metoda výzkumu
 - Výzkumný vzorek a sběr dat
 - Analýza tisku
 - Porovnání výsledků a interpretace dat
- 4) Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Analyzované období – vzhledem k tomu, že se u všech vybraných deníků nelze dostat k výtiskům z roku 1945, bylo časové rozmezí stanoveno od 80. let 20. století

Od roku 1984 až do roku 2015, vždy po deseti letech:

1984/1994/2004/2014 – vylodění v Normandii

1985/1995/2005/2015 – Den vítězství

Periodika jednotlivých zemí

ČSSR / ČR – Rudé právo / Právo

Velká Británie - The Guardian

USA – The New York Times

SSSR / Ruská federace – Izvestija (Известия)

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní analýza novinových článků – jak vypadal mediální obraz obou výročí, jak se v průběhu 30 let změnil, rozdíl mezi jednotlivými deníky a způsoby informování, srovnání témat, kterým je věnována pozornost.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s., [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5.

Ucelená historie druhé světové války od obsazení Polska až po porážku Japonska a ukončení druhé světové války. Pro účely této práce budou použity především kapitoly týkající se vylodění v Normandii a konce války v Evropě.

GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. 443 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6.

Kniha popisující atmosféru konce druhé světové války s popisem událostí na frontě, v osvobozených zemích, v Německu od dubna do května 1945 ve vzpomínkách pamětníků.

JOWETT, Garth a Victoria O'DONNELL. *Propaganda & persuasion*. 6th ed. Los Angeles: Sage, c2015, xv, 462 s. ISBN 978-1-4522-5753-2.

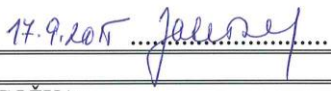
Tato kniha čtenáře seznámí s ucelenou historií propagandy od starověku až po současnost včetně definic a metod její analýzy. Zároveň popisuje, jak propaganda funguje v současné společnosti. Seznamuje čtenáře s rozdílem mezi propagandou a přesvědčováním, upřesňuje jejich společné znaky, ale i rozdíly.

NEILLANDS, Robin a DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0.

V této knize je možné najít popis toho, jaké události vedly k operaci Overlord dne 6.6.1944, jak byla celá akce plánována a nakonec provedena. To vše spolu s výpověďmi přímých účastníků obou zneprátených stran.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2014, 539 stran. ISBN 978-80-247-3568-9.

Kniha představuje nejčastěji užívané ve výzkumu médií a kultury realizované v České republice, seznamuje čtenáře se základními pojmy obecné metodologie, rozdílem mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem a jejím zpracováním v praxi.

<p>STRAUSS, Anselm L a Juliet M CORBIN. <i>Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie</i>. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-85834-60-x. <i>Knihla je zcela věnována kvalitativnímu výzkumu a je rozdělena do několika částí, přičemž seznamuje čtenáře se všemi informacemi o kvalitativním výzkumu od její prvotní definice přes axiální či selektivní kódování až po prezentaci výzkumu a psaní monografií a disertačních či diplomových prací.</i></p>
<p>Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>ČERVENKOVÁ Kateřina. <i>Mediální obraz postupimské konference v dobovém československém tisku</i>. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2011.</p> <p>KROCOVÁ, Radka. <i>Mediální obraz černobylské jaderné havárie na stránkách vybraného československého/českého a amerického tisku</i>. Diplomová práce, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2013.</p> <p>ŠTENGLOVÁ, Marie. <i>Analýza Palachova týdne v roce 1989 ve vybraných médiích</i>. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2014.</p>
<p>Datum / Podpis studenta/ky</p> <p style="text-align: right;">17.9.2015 </p>

<p>TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:</p>
<p>Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:</p>
<p>Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:</p>
<p>Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.</p>
<p>Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.</p>
<p>PRESTROVA' VERONIKA</p>
<p style="text-align: right;">17.9.2015 </p>
<p>Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga Datum / Podpis pedagožky/pedagoga</p>

<p>TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.</p> <p>TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.</p>
--

Obsah

ÚVOD	3	
1	TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1	1932 - 1939	9
1.2	Od vyhlášení války až po přípravu na vylodění v Normandii	10
1.3	Vylodění Spojenců v Normandii.....	13
1.4	Osvobození Evropy	15
1.5	Den vítězství v Evropě a v Rusku	17
1.6	Rozdělení Evropy na dva tábory a jeho následky	20
1.7	Současnost (roky 2014 a 2015).....	22
2	METODOLOGICKÁ ČÁST	25
2.1	Cíle výzkumu	25
2.2	Metoda výzkumu.....	26
2.3	Výzkumný vzorek a sběr dat.....	27
2.4	Charakteristika deníků a vývoj tisku.....	28
2.4.1	Teoretické ukotvení.....	30
2.4.2	Tisk v SSSR a v ČSSR.....	31
2.4.3	Tisk v České republice po 1989	33
2.4.4	Tisk v SSSR/Rusku po roce 1989	34
2.4.5	Tisk ve Velké Británii a v USA.....	35
2.4.6	Stručná charakteristika vybraných deníků	37
2.4.6.1	Rudé právo / Právo	37
2.4.6.2	The Guardian.....	38
2.4.6.3	The New York Times	38
2.4.6.4	Izvestija	39
3	ANALYTICKÁ ČÁST	41
3.1	Analýza tisku.....	41
3.2	Vylodění Spojenců v Normandii.....	41
3.2.1	1984 – čtyřicáté výročí	41
3.2.1.1	Rudé právo	41
3.2.1.2	The Guardian.....	44
3.2.1.3	The New York Times	46
3.2.1.4	Izvestija	49
3.2.2	1994 – padesáté výročí	51
3.2.2.1	Rudé právo	51
3.2.2.2	The Guardian.....	52
3.2.2.3	The New York Times	55
3.2.2.4	Izvestija	57
3.2.3	2004 – šedesáté výročí	59
3.2.3.1	Právo.....	59
3.2.3.2	The Guardian.....	60
3.2.3.3	The New York Times	62
3.2.3.4	Izvestija	63
3.2.4	2014 – sedmdesáté výročí	64
3.2.4.1	Právo.....	64
3.2.4.2	The Guardian.....	65

3.2.4.3	The New York Times	67
3.2.4.4	Izvestija	68
3.2.5	Shrnutí	69
3.3	Den vítězství.....	75
3.3.1	1985 – čtyřicáté výročí	75
3.3.1.1	Rudé právo	75
3.3.1.2	The Guardian	76
3.3.1.3	The New York Times	77
3.3.1.4	Izvestija	78
3.3.2	1995 – padesáté výročí	79
3.3.2.1	Právo.....	79
3.3.2.2	The Guardian	80
3.3.2.3	The New York Times	81
3.3.2.4	Izvestija	83
3.3.3	2005 – šedesáté výročí	83
3.3.3.1	Právo.....	83
3.3.3.2	The Guardian	85
3.3.3.3	The New York Times	85
3.3.3.4	Izvestija	87
3.3.4	2015 – sedmdesáté výročí	88
3.3.4.1	Právo.....	88
3.3.4.2	The Guardian	89
3.3.4.3	The New York Times	89
3.3.4.4	Izvestija	91
3.3.5	Shrnutí	92
3.4	Ověření hypotéz	96
ZÁVĚR	98
SUMMARY	99
POUŽITÁ LITERATURA	101
SEZNAM PŘÍLOH	118

ÚVOD

Za posledních třicet let došlo v Evropě i ve světě k výrazným společenským, kulturním, ekonomickým a především politickým změnám, z nichž pro nás nejvýznamnější je *Sametová revoluce*¹ v roce 1989, následný rozpad Československa, vstup do Evropské unie, přímá volba prezidenta; pro SSSR² nástup Michaila Gorbačova do funkce generálního tajemníka, *perestrojka*,³ *glasnost*,⁴ a s tím spojený konec *Studené války*,⁵ rozpad SSSR v roce 1991 a vznik Ruské federace, překonání ekonomické krize, nástup Vladimira Putina do čela státu a jeho znovuzvolení o pár let později. Pro USA⁶ byly podobně stěžejními událostmi konec *Studené války*, čtyři mírové konference se SSSR, podpis *Smlouvy o likvidaci raket středního a krátkého doletu*,⁷ války v Perském zálivu, Afghánistánu a Iráku, útoky z 11. září 2001, vleklá ekonomická krize, nástup prvního prezidenta černé pleti. Velká Británie má oproti všem ostatním zemím jednu významnou konstantu, díky níž zůstává i přes veškeré pokroky a změny zachována jakási iluze tradice a neměnnosti. Je jí královna Alžběta II., která letos překonala rekord královny Viktorie v délce panování; přežila nejen druhou světovou válku, ale i několik premiérů a všechny režimy, které se za dobu jejího panování ve světě vystřídalaly.

K napsání této práce mne inspirovaly oslavy výročí osvobození „Z Normandie až do Plzně“, které symbolicky propojují začátek osvobozování Evropy v červnu 1944 s jejím koncem v květnu 1945. Při vyhledávání historické literatury jsem narazila pouze na knihy, které se věnovaly jedné nebo druhé události odděleně, nebo naopak na knihy, které pojednávaly o celém období druhé světové války. Další důvod je osobní: pocházím ze západních Čech, konkrétně z části osvobozené spojeneckými vojsky. Jako dítě jsem nechápala, proč se slavnosti osvobození konají u malého pomníčku zasvěceného americkým vojákům, když o pár metrů dál stojí ohromný pomník na počest sovětských vojáků, u kterého postávají maximálně turisté z Ruské federace a

¹ Sametová revoluce označuje protest proti komunistickému režimu, který vyvrcholil jeho svržením.

² Svaz sovětských socialistických republik.

³ Přestavba, jejímž cílem bylo oživení a restrukturalizace sovětské ekonomiky.

⁴ Otevřenost, veřejná informovanost.

⁵ Studená válka trvala přibližně od roku 1947 až do rozpadu SSSR v roce 1991. V tomto období proti sobě stály vítězné mocnosti druhé světové války reprezentované Sovětským svazem a jeho satelitními zeměmi, mezi které patřilo například Československo, Bulharsko, Polsko; a Spojenými státy americkými a jejich spojenci jako například Velká Británie, Kanada, Francie.

⁶ Spojené státy americké.

⁷ Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty – touto smlouvou se obě země zavázaly zničit jaderné rakety, balistické rakety středního doletu a řízené střely s plochou dráhou letu.

bývalých států SSSR, jimž bylo po celá léta vtoukáno do hlavy, že Rudá armáda⁸ osvobodila celé Československo.

Vzhledem k mému rodišti, k mému zájmu o historii, a také k faktu, že jsem vystudovala angličtinu a ruštinu na vysoké škole, což mi umožňuje komunikaci v těchto dvou jazycích včetně čtení novin, jsem se rozhodla k sepsání diplomové práce, jejímž cílem bylo zpracovat ucelený mediální obraz výročí vylodění Spojenců v Normandii a *Dne vítězství* s ohledem na změny politických režimů v Evropě, na vztahy mezi jednotlivými zeměmi a na současnou politickou situaci. V původních tezích jsem si kladla za cíl zmapovat, kolik prostoru jednotlivé deníky věnovaly a jakým způsobem informovaly o výročí vylodění Spojenců v Normandii a o *Dni vítězství* v průběhu posledních třiceti let. Vzhledem k tomu, že si každá země připomíná *Den vítězství* jiným způsobem, oslavy s tím spojené probíhají podle zvyklostí dané země a ve většině případů bez účasti nejvyšších evropských či světových představitelů, bude pozornost zaměřena na každoroční vojenskou přehlídku na Rudém náměstí v Moskvě, jelikož ji považuji za nejvíce medializovanou událost. Oslavy *Dne vítězství* v Rusku, kterých se nejvyšší představitelé vítězných mocností, ale také osvobozených zemí, v průběhu let zúčastnili, jsou svým rozsahem srovnatelné s oslavami výročí vylodění Spojenců v Normandii. Zároveň však oslavy *Dne vítězství* v Rusku patří mezi nejkontroverznější momenty roku a účast na ceremoniích a hlavně vojenské přehlídce je podmíněna aktuální politickou situací. Pro většinu světa se jedná o událost, na kterou se s ohledem na měnící se politickou situaci dívá každý v jiném období různým způsobem: jedni vidí v účasti světových představitelů na ceremoniích a především na přehlídce náznak sbližení mezi bývalými spojenci, druzí ji považují za okatou demonstraci síly, která ohrožuje mír ve světě. Pro obyvatele Ruska je tato přehlídka symbolem *Dne vítězství*, na který se soustředí téměř veškerá pozornost. Analytická část se proto nebude věnovat mediálnímu pokrytí *Dne vítězství* v jednotlivých zemích, ale zaměří se na oslavy *Dne vítězství* v Rusku, respektive na mediální pokrytí vojenské přehlídky na Rudém náměstí v Moskvě s ohledem na politickou situaci v dané době, na aktuální světové dění a na vztahy mezi jednotlivými zeměmi. Vzhledem k velkému množství článků, z nichž většina byla v anglickém nebo ruském jazyce, bylo obtížné ověřovat objektivitu sdělení, nicméně v analytické části se o vlastní zhodnocení objektivit článků pokusím. Zachytit jemné nuance ve slovních obratech či spojeních tak, aby bylo možné co nejobjektivněji

⁸ Armáda Sovětského svazu.

posoudit neutralitu a odstup autora, bylo v mnohých případech prakticky nemožné. Pro účely této práce budou použity články týkající se výročí vylodění Spojenců v Normandii a *Dne vítězství* v Rusku v českém, anglickém a ruském jazyce.

První kapitola se věnuje popisu historických událostí, jež vedly k zahájení a ke konci druhé světové války, vylodění Spojenců v Normandii, osvobození Evropy, *Dni vítězství* a poválečnému rozdělení světa. Na závěr připomenou hlavní události roků 2014 a 2015, které se nesly ve znamení opětovného zhoršení vztahů mezi Ruskem a ostatními západními zeměmi. Oproti původním tezím došlo k rozdělení práce z původně avizovaných dvou do tří hlavních kapitol. Ve druhé kapitole provedu rozbor zkoumaných periodik z hlediska historického a z hlediska vývoje mediálního systému v jednotlivých zemích od druhé světové války až do současnosti. Součástí této kapitoly bude seznámit čtenáře s cíli výzkumu, s metodou výzkumu, s výzkumným vzorkem a se způsobem sběru dat. Také budou stručně charakterizovány jednotlivé deníky a zdůvodněn výběr analyzovaných periodik. Třetí kapitola se soustřeďuje na analýzu vybraných novinových článků. V průběhu zpracování analytické části bylo sesbíráno velké množství materiálu, a to především v souvislosti s výročí vylodění Spojenců v Normandii. Pro lepší srozumitelnost a orientaci v textu bude za každou podkapitolou následovat vlastní krátká interpretace. Data sesbíraná v rámci jedné zkoumané události budou shrnuta v závěru každé podkapitoly.

Ke zpracování této práce byly zvoleny následující zdroje. V první kapitole jsem vycházela především z odborné literatury týkající se druhé světové války. Jedním ze stěžejních děl se pro mne staly knihy Martina Gilberta *Den, kdy skončila válka*⁹ a *Druhá světová válka: úplná historie*.¹⁰ Dále jsem čerpala z knihy Robina Neillandse a Rodericka de Normanna *Den D, 1944: hlasy z Normandie*,¹¹ a z knihy *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*¹² od autorů Lea Mariotta a Simona Fortyho. Dále byly použity novinové články vzpomínající na různá výročí, které jsou dostupné na internetu. Druhá kapitola vychází z knih *Výzkum médií: nejužívanější metody a*

⁹ GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6.

¹⁰ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5.

¹¹ NEILLANDS, Robin – DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s. [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0.

¹² MARRIOTT, Leo - FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3.

techniky autorky Renaty Sedlákové,¹³ *Metody výzkumu médií*, jejímiž autory jsou Tomáš Trampota a Martina Vojtěchovská,¹⁴ *Úvod do dějin tištěných médií* od Pavla Večeři,¹⁵ *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace* od Jana Hendla¹⁶ a z několika dalších knih a internetových zdrojů. Při zpracování třetí kapitoly jsem čerpala z jednotlivých čísel deníků *Rudé právo*, *Právo*, *The Guardian*, *The New York Times* a *Izvestija*. Jelikož ve většině případů nejsou tato periodika v České republice dostupná v tištěné podobě, vycházela jsem při analýze deníků *The Guardian* a *The New York Times* především z elektronických databází *Pro Quest* a *East View Information Services* dostupných přihlášeným uživatelům přes knihovnu Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a přes webové stránky Národní knihovny v Praze. Přístup k článkům publikovaným deníkem *The Guardian* a jejich počet byl v letech 1984 a 1985 v databázi *Factiva* a v ostatních databázích značně omezen, proto jsem využila možnost 24hodinového zpoplatněného přístupu do archívu. Deník *Rudé právo* je volně přístupný veřejnosti na webových stránkách Ústavu pro českou literaturu Akademie věd České republiky. Papírová vydání jednotlivých periodik byla k zapůjčení v knihovně Fakulty sociálních věd UK a také ve Slovanské knihovně v Praze.

Všechny významné dny v historii, které jsou pro nás něčím důležité, jsou v souladu s *Pravidly českého pravopisu* psány s velkým písmenem na začátku, například „Den matek“ či „Den české státnosti“. Tato norma bude dodržena a „Den vítězství“ bude psán s velkým písmenem na začátku. I v anglicky hovořících zemích jsou významné dny psány s velkým písmenem na začátku – „Victory Day“; stejně tak v ruskojazyčných zemích – „День победы“. Výraz „Spojenci“ označující země, které stály proti Třetí říši, bude také psán s velkým písmenem na začátku. Ačkoliv mezi Spojence patřily kromě USA, Velké Británie a SSSR i další státy, jejichž vojáci bojovali po boku Spojenců (Francie, Kanada, Austrálie, mimo jiné i Československo atd.), bude v této práci výraz „Spojenci“ užit především pro označení západních zemí, tedy Velkou Británií a USA. Toto řešení bylo zvoleno i proto, aby bylo z kontextu čtenáři dostatečně jasné, o kom se v souvislosti se spojeneckými vojsky píše. V ostatních případech bude

¹³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 539 s. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹⁴ TRAMPOTA, Tomáš - VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

¹⁵ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 9788024741789.

¹⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

slovo „spojenci“ použito v jeho běžném významu, a tudíž bude psáno s malým písmenem. „Rudá armáda“ či „Jaltská konference“ se rovněž běžně píše s velkým písmenem na začátku.

Tato práce je zaměřena na analýzu zvolených periodik od 80. let 20. století až do současnosti. Volba periodik a volba roků, v nichž budou sledována, je vysvětlena v kapitole 2.3. Adjektivum „československý“ bude pro účely této práce používán pouze pro roky 1984 a 1985. Od roku 1994 bude užíván termín „český“. Toto rozdělení je dáno změnou v teritoriálním uspořádání naší země – rozpadem Československa a vznikem samostatné České republiky. V názvu této práce i v textu samotném je používán výraz „ruský“ a na rozdíl od adjektiv „československý“ a „český“ nebude v souvislosti se SSSR pro roky 1984 a 1985 užíván termín „sovětský“. SSSR neboli Sovětský svaz byl federací 15 sovětských socialistických republik, mezi něž patřily například Arménská sovětská socialistická republika (dále „SSR“), Běloruská SSR, Ukrajinská SSR a další. Největší svazovou republikou byla Ruská sovětská federativní socialistická republika. Termín „sovětský“ se vztahuje ke všem svazovým republikám spíše než k samotné Ruské SFSR. Přestože v roce 1991 došlo k rozpadu SSSR a následnému vzniku Ruské federace, hlavním a nejčastěji používaným jazykem po celou dobu existence SSSR byla ruština, která několika stům milionům obyvatel umožnila vzájemné dorozumění. Centrální noviny vycházely v ruštině, proto bude v tomto případě upuštěno od teritoriálního rozlišení. Angličtina je jedním z nejrozšířenějších světových jazyků. Angličtina byla běžně užívána v britských koloniích a dodnes je v těchto dnes již samostatných státech vyučována jako druhý jazyk vedle jazyka mateřského. Rovněž komunikace v USA probíhá ve většině případů v angličtině. Z toho důvodu není možné užívat termín „anglický“ ve spojení s USA a s Velkou Británií, jelikož by čtenáři nebylo v případě vynechání názvu deníku jasné, zda je vydáván v USA nebo ve Velké Británii. Pro tisk vydávaný ve Velké Británii bude tedy užíváno adjektivum „britský“ a adjektivum „americký“ bude užíváno ve spojení s deníky vycházejícími v USA.

Namísto zdlouhavých oficiálních názvů jednotlivých zemí budou pro účely této práce nejčastěji užívány zkratky nebo zkrácené varianty oficiálních názvů – tedy „Velká Británie“ místo „Spojeného království Velké Británie a Severního Irska“, „SSSR“ místo „Svazu sovětských socialistických republik“, „USA“ místo „Spojených států amerických“, „ČSSR“ místo „Československé socialistické republiky“, „ČR“ místo

„České republiky“, „Rusko“ místo „Ruské federace“. Za vlády Adolfa Hitlera byl německý stát několikrát přejmenován. Do roku 1943 byl jeho oficiální název Německá říše a od roku 1943 do roku 1945 Velkoněmecká říše. Nicméně v této práci se budu držet označení „Třetí říše“. Kurzívou budou psány názvy deníků a knih, nadpisy článků a jiné důležité výrazy.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 1932 - 1939

Adolf Hitler byl do funkce říšského kancléře jmenován 30. ledna 1933. Rok předtím proběhly volby, ve kterých jeho strana NSDAP¹⁷ získala 32 % podporu německého lidu. Německo se ocitlo ve velké krizi, zemi sužovala vysoká nezaměstnanost, politické strany byly roztržité, což hrálo do karet NSDAP, která byla do té doby podceňována. Po smrti prezidenta a válečného veterána Paula von Hindenburga se Hitler prohlásil za vůdce státu neboli *führera*. Tímto okamžikem nastalo více než desetileté období, během něhož zahynuly miliony lidí, ať už v plynových komorách koncentračních táborů, na bojištích či hladu, a které se nechvalně zapsalo i do naší historie.¹⁸

Začalo období masivního zatýkání, zákazu politických stran, vyhlášení všeobecné branné povinnosti, zvýšení výroby zbraní.¹⁹ V roce 1935 byly vyhlášeny *Norimberské rasové zákony*, které zakazovaly židovskému obyvatelstvu pracovat ve státním zaměstnání: Židé tedy byli vyloučeni z veřejných funkcí, z úřednictva, ale i z právnických povolání a z lékařské péče. Dále se výrazně omezil počet židovských studentů v německých školách. Manželství mezi Němci a Židy byla zakázána kvůli zachování čistoty krve, byla zavedena rozlišovací jména a Židé byli na veřejnosti povinně označováni, včetně označení Židů Davidovou hvězdou.²⁰

V dalších letech Hitler obsadil část Sárska a Porýní, které bylo od ukončení první světové války demilitarizovaným pásmem, ale z důvodu výskytu nalezišť uhlí a železa, bylo zároveň považováno za velmi důležité území.²¹ Mezi Itálií a Třetí říší vznikla *Osa Berlín – Řím*.²² Velkým spojencem Třetí říše bylo Japonsko, které prahlo po nalezištích ropy v Indonésii. Naproti tomu USA měly silnou vojenskou posádku na

¹⁷ Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei – česky Národně socialistická německá dělnická strana

¹⁸ SOCHROVÁ, Marie. *Dějepis v kostce. II., Novověk, dějiny nové doby*. 2.vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. 160 s. ISBN 80-7200-339-9. s. 119.

¹⁹ Tamtéž, s. 119.

²⁰ NOVÁKOVÁ, Kateřina. *Norimberské zákony a další protizidovské právní předpisy nacistického Německa* [online]. Diplomová práce. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2013. Vedoucí diplomové práce JUDr. Bc. Jaromír Tauchen Ph.D., LL.M., Eur. Int.

²¹ ŠTĚPÁNKOVÁ, Alena - ŠAŠINKA, Zdeněk. *Odmaturuj! z dějepisů 2*. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2006. 232 s. Odmaturuj!. ISBN 80-7358-069-1. s. 135.

²² SOCHROVÁ, Marie. *Dějepis v kostce. II., Novověk, dějiny nové doby*. 2.vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. 160 s. ISBN 80-7200-339-9. s. 119.

Filipínách a od „první světové války vystupovaly jako hegemon Oceánie“.²³ V Bavorsku vznikl první koncentrační tábor Dachau a uskutečnila se *Křišťálová noc* (9.–10. listopadu 1938), během níž došlo k rabování a rozbíjení výloh obchodů patřících Židům.²⁴ Ještě předtím Hitler obsadil Rakousko (známo pod názvem *Anschluss*), a také Československo mu na základě *Mnichovské dohody*²⁵ z 29. září 1938 muselo postoupit pohraniční území Československa známé též jako Sudety.²⁶ 14. října 1939 se od Československa odtrhlo Slovensko, čímž vznikla Slovenská republika známá také jako Slovenský štát. 15. března 1939 obsadila německá vojska zbytek území patřících k Československu a o den později byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava.²⁷

1.2 Od vyhlášení války až po přípravu na vylodění v Normandii

Dne 1. září 1939 obsadila Třetí říše území Polska, což vedlo k zahájení druhé světové války. O dva dny později, tedy 3. září 1939, vyhlásily Francie a Velká Británie Třetí říši válku.²⁸ V následujících měsících vojáci Třetí říše pokračovali v tažení na Dánsko, Norsko a země Beneluxu (Belgie, Nizozemsko a Lucembursko), až se jim v červnu 1940 podařilo obsadit Francii. Od srpna do října 1940 probíhala bitva o Británii.²⁹

V červnu 1940 byli z obklíčeného Dunkerque přes kanál La Manche evakuováni vojáci francouzské a britské armády. V tento moment byla celá kontinentální Evropa zabrána německými vojsky. Britské výsadkové oddíly začaly provádět průzkumné akce na francouzském pobřeží s cílem získat co nejvíce poznatků o obranných systémech

²³ ŠTĚPÁNKOVÁ, Alena - ŠAŠINKA, Zdeněk. *Odmaturuj! z dějepisu 2*. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2006. 232 s. ISBN 80-7358-069-1. s. 144.

²⁴ SOCHROVÁ, Marie. *Dějepis v kostce. II., Novověk, dějiny nové doby*. 2.vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. 160 s. ISBN 80-7200-339-9. s. 119.

²⁵ Dohoda o odstoupení Sudet (pohraniční části Československa) Třetí říši, kterou podepsali zástupci Třetí říše, Velké Británie, Francie Itálie.

²⁶ ŠTĚPÁNKOVÁ, Alena - ŠAŠINKA, Zdeněk. *Odmaturuj! z dějepisu 2*. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2006. 232 s. ISBN 80-7358-069-1. s. 135.

²⁷SOCHROVÁ, Marie. *Dějepis v kostce. II., Novověk, dějiny nové doby*. 2.vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. 160 s. ISBN 80-7200-339-9. s. 122.

²⁸ Tamtéž, s. 125.

²⁹ Hostivická historie [online]. *Druhá světová válka v datech*. Dostupné z [www: < http://www.hostivickahistorie.cz/kveten/kveten-1v.pdf >](http://www.hostivickahistorie.cz/kveten/kveten-1v.pdf).

rozmístěných na pobřeží.³⁰ Nejdůležitějšími předpoklady pro úspěch invaze byly „znalost nepřátelské obrany a dokonalá obojživelná technika“.³¹

Dne 22. června 1941 Hitler navzdory podepsanému paktu o neútočení ze srpna 1939 napadl SSSR.³² Poté, co Japonci přepadli 7. prosince 1941 americkou námořní základnu v Pearl Harboru, USA vyhlásily Japonsku válku.³³ V odpověď na tento útok deklarovala válku Japonsku i Velká Británie³⁴ a „společně se Spojenými státy vstoupila do spojení se Sovětským svazem“.³⁵

Dne 20. prosince 1941 se sešli ministerský předseda Velké Británie Winston Churchill s americkým prezidentem Franklinem D. Rooseveltem ve Washingtonu na konferenci *Arcadia*, kde byla přijata dvě zásadní rozhodnutí: zaprvé bylo nutné založit *Sbor náčelníků štábu*, který by měl na starosti koordinaci anglo-amerických válečných operací a zároveň by udržoval kontakt s velením SSSR,³⁶ a zadruhé měla porážka Třetí říše přednost před porážkou Japonska.³⁷

K vítězství v Evropě bylo nezbytné otevřít druhou frontu. O to se snažil především Josif Vissarionovič Stalin, předseda Rady lidových komisařů SSSR, protože v důsledku rychlého otevření by byla velká část německých vojáků stažena ze SSSR.³⁸ Prvotní plány Roosevelta a jeho poradců počítaly s vyloděním vojsk na území Francie v létě 1942, ale kvůli nedostatku vycvičených vojáků, vojenské techniky a zbraní z tohoto plánu sešlo.³⁹ USA zásobovaly nejenom Velkou Británii, ale i SSSR

³⁰ NEILLANDS, Robin – DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0. s. 15 – 20.

³¹ Tamtéž, s. 19. cit. [8. 1. 2016].

³² NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 71.

³³ Tamtéž, s. 84-86.

³⁴ MARRIOTT, Leo - FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3. s. 9.

³⁵ NEILLANDS, Robin – DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0. s. 24. cit. [8. 1. 2016].

³⁶ Tamtéž, s. 25.

³⁷ MARRIOTT, Leo - FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3. s. 9.

³⁸ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 611.

³⁹ NEILLANDS, Robin – DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0. s. 26.

vojenským vybavením a potravinami,⁴⁰ nicméně zároveň probíhala bitva o Atlantik mezi spojeneckými ponorkami a německými ponorkami *U-Boats*.⁴¹

Nakonec bylo rozhodnuto o provedení operace „která měla prakticky prověřit možnosti násilného výsadku pěchoty a bojové techniky, který by rovněž poskytl možnost k otestování nové techniky a zbraní, a hlavně by pomohl získat důležité zkušenosti nezbytné pro další plánování velkých obojživelných operací“.⁴² Jako místo útoku bylo zvoleno francouzské přístavní město Dieppe. Celá akce skončila porážkou Spojenců a smrtí či zajetím mnoha kanadských, britských a amerických vojáků.⁴³ Přesto tato prohra přinesla několik cenných zkušeností, z nichž nejdůležitější bylo rozhodnutí o nutnosti využít *Mullberry harbours*, což byly mobilní montované přístavy. Při plánování útoku takového rozsahu, jakým byla invaze do Evropy, bylo totiž nezbytné zabezpečit zásobování potravinami, zbraněmi, municí, zdravotnickým materiálem a benzínem, k čemuž obvykle slouží přístav. *Mulberry harbours* tento problém vyřešily. K pobřeží Normandie byly připraveny dva takové přístavy.

V květnu 1943 se konalo zasedání *Sboru náčelníků štábu* ve Washingtonu, na kterém padlo definitivní rozhodnutí, že invaze se uskuteční 1. května 1944. Tohoto zasedání se účastnil jak Churchill, tak Roosevelt. Vrchním velitelem operace a zároveň vrchním velitelem *Spojených expedičních sil* se stal generál Dwight D. Eisenhower.⁴⁴

Zbývalo jediné, a sice učinit rozhodnutí o tom, kde dojde k vylodění vojsk. Důležitou součástí bylo zohlednění řady faktorů (počasí, doletová vzdálenost, infrastruktura v okolí místa vylodění, blízkost přístavu), a samozřejmě zmatení nepřítele. Za vhodné místo k provedení operace bylo považováno Pas-de-Calais, ale jelikož totéž si mysleli i němečtí generálové, bylo nutné najít jinou oblast. Nakonec byla vybrána Normandie. Zároveň byla akce přesunuta z května na červen, protože bylo nutné dořešit bezpečné vylodění vojska a bojové techniky. Po důkladném prozkoumání

⁴⁰ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 94 - 95.

⁴¹ NEILLANDS, Robin – DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0. s. 26.

⁴² PAVEL, Luboš.: *Útok na Dieppe – Operace Jubilee* [online]. 24. 8. 2002. cit. [12. 1. 2016]. Dostupné z [www: < http://www.valka.cz/518-Utok-na-Dieppe-Operace-Jubilee >](http://www.valka.cz/518-Utok-na-Dieppe-Operace-Jubilee).

⁴³ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 408 – 409.

⁴⁴ NEWARK, Tim. *Rozhodující bitvy dějin: úplný přehled bojových střetnutí, která změnila moderní historii*. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2003. 200 s. ISBN 80-7181-906-9. s. 144. a s. 146.

měsíčních fází a přílivových cyklů, bylo stanoveno datum 5. červen 1944.⁴⁵ Tento termín se ukázal být výhodným i pro Rudou armádu, která se chystala zahájit letní ofenzivu na východní frontě, čímž by v podstatě německým vojskům znemožnila rychlý přesun vojáků ze SSSR do Normandie.

1.3 Vylodění Spojenců v Normandii

Vylodění spojeneckých vojsk v Normandii pod krycím názvem operace *Overloard* se uskutečnilo 6. června 1944. „Na úspěchu operace *Overloard* závisel výsledek II. světové války, rychlé osvobození západní Evropy a skoncování s tyraníí, jejíž přízrak obcházel civilizovaný svět po dlouhých pět let. Kdyby se operace nezdařila, Hitler by svými raketami V2 zlikvidoval Británii, v Evropě by možná byla vyvinuta atomová bomba a Rudá armáda by mohla dojít až k Rýnu nebo jej i překročit, což by znamenalo nepředvídatelné důsledky po skončení války. *Den D* v roce 1944 tomu všemu zabránil.“⁴⁶ Winston Churchill na začátku o úspěchu operace pochyboval, a to především kvůli vzpomínce na porážku u Dieppe. Jeho rozhodnutí nakonec podpořil i fakt, že do akce bylo zapojeno nepřeborné množství vojenské techniky, která měla co nejvíce podpořit průnik vojáků přes pláže Normandie.⁴⁷

Více než 150 000 amerických, kanadských a britských vojáků spolu s tisícovkami dobrovolníků z okupovaných zemí Belgie, Francie, Holandska, Dánska a Norska, se vylodili v Normandii, aby se úspěšně pokusili o to, co bylo do té doby považováno za „největší a nejkompexnější vylodění vojsk na území, obsazeném dobře organizovaným nepřítelem“.⁴⁸ Tato více než rok pečlivě plánovaná a připravovaná operace, která vešla do historie pod označením *Den D*,⁴⁹ se kvůli špatnému počasí uskutečnila s jednodenním zpožděním.⁵⁰ Spojenci se museli vypořádat nejenom s rozmary počasí, ale také s *Atlantickou zdí*, kterou chtěl Hitler vybudovat po celém pobřeží Evropy – od Norska až do Španělska. Minová pole, zátaras, dělostřelecké body umístěné v betonových bunkrech a opěrné body – to vše tvořilo *Atlantickou zeď*, která,

⁴⁵ MARRIOTT, Leo - FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3. s. 14.

⁴⁶ NEILLANDS, Robin – DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0. s. 16. cit. [8. 1. 2016].

⁴⁷ NEWARK, Tim. *Rozhodující bitvy dějin: úplný přehled bojových střetnutí, která změnila moderní historii*. České vyd. 1. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2003. 200 s. ISBN 80-7181-906-9. s. 144.

⁴⁸ MARRIOTT, Leo - FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3. s. 8. cit. [8. 1. 2016].

⁴⁹ D-Day z anglického Day of Deliverance neboli Den osvobození.

⁵⁰ Tamtéž, s. 16.

k velkému štěstí Spojenců, nebyla ještě na jaře 1944 hotova,⁵¹ ale i přesto byla nejdůležitější místa na pobřeží německými vojsky dobře zabezpečena, a to především díky generálu Erwinu Rommelovi.⁵²

Zastírací manévry Spojenců, šíření klamných informací, ostentativně zbudované atrapy vojenského zařízení či lodí,⁵³ včetně přesunutí americké 3. armády do Kentu, zmátlo Němce natolik, že „jakékoli vylodění v Normandii byli ochotni považovat pouze za fintu protivníka odvádějící pozornost od hlavního úderu“.⁵⁴ Navíc měli Spojenci podporu mezi členy *Francouzského hnutí odporu*, kteří zasílali do Londýna informace o obranném opevnění po celé délce pobřeží Normandie.⁵⁵

Samotné vylodění probíhalo na místech označených kódy *Utah*, *Omaha*, *Gold*, *Juno* a *Sword*. Nejprve se vylodili Američané na pláži *Utah*, o hodinu později je následovali Britové na plážích *Gold* a *Sword*, následně Kanadané na pláži *Juno*.⁵⁶ Hlavním cílem bylo vždy zajistit pláž, vyčistit východy do vnitrozemí a ovládnout mosty, dále zastavit nebo alespoň narušit přesuny německých vojsk.⁵⁷ Na celé akci se podílely oddíly ženistů, pěchoty, výsadkové oddíly a přepadová komanda; ti všichni byli podporováni tanky, kulomety, bombardéry, dále námořnictvem, které z lodí ostřelovalo německé obranné body, a letectvem, které nepříteli bombardovalo. V první den bojů zemřelo, bylo zraněno, zajato či pohřšováno okolo 10 000 vojáků. Největší boje a nejvíce mrtvých bylo na pláži *Omaha*, naopak nejméně vojáků padlo na pláži *Utah*.⁵⁸

Němci si 6. června 1944 ani neuvědomovali, že právě došlo k dlouho očekávané invazi a například „téhož dne dostaly jednotky německého válečného námořnictva pokyn, aby byly připraveny na překvapivé útoky na jiných místech“.⁵⁹ V době útoku

⁵¹ Pozn. autorky: výstavbu komplikoval nedostatek oceli, betonu a pracovních sil.

⁵² NEWARK, Tim. *Rozhodující bitvy dějin: úplný přehled bojových střetnutí, která změnila moderní historii*. České vyd. 1. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2003. 200 s. ISBN 80-7181-906-9. s. 145.

⁵³ Tamtéž, s. 145.

⁵⁴ NEILLANDS, Robin – DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0. s. 44. cit. [9. 1, 2016].

⁵⁵ Tamtéž, s. 57.

⁵⁶ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 609.

⁵⁷ MARRIOTT, Leo – FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3. s. 14.

⁵⁸ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 423, s. 424.

⁵⁹ Tamtéž, s. 609. cit. [9. 1. 2016].

nebyl německý polní maršál Erwin Rommel ve Francii. Paradoxem však bylo, že se v době vylodění nacházel u Hitlera, kterého se snažil přesvědčit o nutnosti přesunu obrněných divizí blíž k pobřeží.⁶⁰ Není samozřejmostí, že velitel opustí svou jednotku v době blížícího se útoku, nicméně z předpovědi počasí nic nenasvědčovalo tomu, že by k němu mohlo dojít. „Je s podivem, že němečtí meteorologové, kteří samozřejmě také sledovali vývoj počasí, dospěli k závěru, že jakýkoli pokus o invazi je v několika následujících dnech nepravděpodobný.“⁶¹ I další němečtí důstojníci využili příležitost a odjeli do Paříže, aniž by si uvědomovali, co nastane. V řadách německých vojsk položilo život okolo 1000 vojáků, několik tisíc jich bylo zraněno nebo zajato, přesná čísla však nejsou dodnes známa.⁶²

Ještě dlouho po samotném *Dni D* probíhaly těžké boje o Normandii. Poté se tito vojáci podíleli na osvobozování okupovaných zemí, měst, vesnic, koncentračních táborů atd. Přes velké ztráty na životech invaze znamenala vítězství pro Spojence a otevřela tak cestu ke konci války v Evropě.

1.4 Osvobozování Evropy

Poté, co byla úspěšně otevřena druhá fronta, začalo osvobozování nejenom okupovaných evropských zemí, ale také koncentračních a pracovních táborů, o jejichž existenci veřejnost nevěděla téměř nic. Stalin slíbil Churchillovi a Rooseveltovi na konci listopadu 1943 během konference v Teheránu, že jakmile bude otevřena západní fronta, Rudá armáda zahájí útok na východní frontě. Stalo se tak symbolicky tři roky po vpádu německých vojsk do SSSR, tedy 22. června 1944.⁶³

Týden po *Dni D* zasáhly Velkou Británii samořízené balistické rakety *VI (Vergeltungswaffen)* neboli odvetné zbraně). Dne 8. září 1944 dopadly rakety *V2* na Londýn. Všechny útoky až do konce války stály život několik tisíc obyvatel. Rakety

⁶⁰ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 606.

⁶¹ MARRIOTT, Leo - FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3. s. 16. cit. [9. 1. 2016].

⁶² NEILLANDS, Robin - DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0. s. 424.

⁶³ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 123 – 124 a s. 135 – 136.

byly tajnou zbraní Třetí říše a byly vyvíjeny za přísného bezpečnostního utajení. Podle některých by tyto „zbraně vyhrály nacistickému Německu válku“.⁶⁴ (Překlad vlastní.)⁶⁵

Západní Francie byla osvobozena v průběhu června a července 1944, Paříž v srpnu 1944, Varšava a Osvětim v lednu 1945.⁶⁶ Od prosince 1944 probíhala bitva o Ardeny, které se zúčastnilo 250 000 německých vojáků a 80 000 spojeneckých vojáků.⁶⁷ I v průběhu bojů o Ardeny Němci několikrát použili rakety V2. V noci z 13. na 14. února 1945 podnikly americké letouny nálet na Drážďany s cílem zničit všechna seřadovací nádraží.⁶⁸ Koncem března již byla Třetí říše obklíčena z východu i ze západu. Bojovalo se však v Jugoslávii, Maďarsku a severní Itálii. Některé státy jako Dánsko, Holandsko a Norsko byly stále v moci okupantů z Třetí říše. Miliony vězňů v koncentračních táborech a totálně nasazení museli absolvovat přemístění z jednoho tábora do jiného hlouběji v nitru Třetí říše, dokud nebyli osvobozeni nebo ponecháni svému osudu příslušníky bojových a bezpečnostních jednotek SS, kteří je měli střežit. Pro tyto pochody se vžil název *pochody smrti*.⁶⁹ Miliony německých civilistů opustily své domovy a utíkaly před Rudou armádou, která byla známa svou krutostí – k mužům a především k ženám, které sovětsí vojáci znásilňovali – na západ.⁷⁰

Dne 12. dubna 1945 zemřel Roosevelt a ve funkci prezidenta ho nahradil stávající viceprezident USA Harry S. Truman.⁷¹ Dne 15. dubna 1945 byl osvobozen koncentrační tábor Belsen.⁷² Na konci dubna byl Berlín chráněn především jednotkami *Hitlerjugend*, což byla mládežnická polovojenská organizace patřící k NSDAP. Dne 23. dubna 1945 se velení obrany Berlína ujal Hitler osobně – pomáhali mu v tom policisté, starci, ženy a členové *Hitlerjugend*. Dne 25. dubna 1945 se spojenecká vojska

⁶⁴ The History Learning Site [online]. *The V Weapons*. 21. 4. 2015. [cit. 16. 1. 2016]. Dostupné z www: < <http://www.historylearningsite.co.uk/world-war-two/world-war-two-in-western-europe/the-v-revenge-weapons/the-v-weapons/> >.

⁶⁵ „[...] the weapons that would win the war for Nazi Germany“.

⁶⁶ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 139 a s. 172.

⁶⁷ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 697.

⁶⁸ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 178-181.

⁶⁹ GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6. s. 59.

⁷⁰ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 757.

⁷¹ PACNER, Karel. *Smrt, která dala Hitlerovi naději. Před 70 lety zemřel prezident Roosevelt* [online]. 19. 4. 2015. Dostupné z www: < http://technet.idnes.cz/zemrel-prezident-roosevelt-hitler-duf-vojenstvi.aspx?c=A150415_164309_vojenstvi_mla >.

⁷² GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6. s. 34.

poprvé setkala s Rudou armádou u osady Leckwitz. Dne 28. dubna 1945 byl osvobozen koncentrační tábor Dachau. Dne 30. dubna 1945 spáchal Hitler i se svou manželkou Evou Braunovou sebevraždu. Téhož dne byl na střeše Říšského sněmu vztyčen rudý prapor.⁷³ Kapitulace Berlína byla podepsána 2. května 1945.⁷⁴

V Praze vypuklo 5. května 1945 *Pražské povstání* proti Němcům. Pražští povstalci stavěli barikády, rozpoutala se bitva o rozhlas, jehož pracovníci začali vysílat výhradně česky.⁷⁵ Na pomoc pražským povstalcům přijely jednotky *Ruské osvobozené armády, Vlasovci*⁷⁶, tvořené především sovětskými zajatci, kteří bojovali po boku nacistů.⁷⁷ Ačkoliv byli vojáci generála Pattona nedaleko, nakonec se stáhli, jelikož velení Rudé armády trvalo na dodržení dohody z předchozího dne, podle které měli Američané osvobodit území Československa na lince Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice, a dál do vnitrozemí už pokračovat neměli. Eisenhower svému protějšku z Rudé armády, náčelníku generálního štábu SSSR Alexeji Innokentjevičovi Andrejevovi, vyhověl. Americká vojska se stáhla a Rudá armáda vjela do Prahy 9. května 1945.⁷⁸ Poslední boje na území Československa proběhly v noci z 11. na 12. května 1945.⁷⁹

1.5 Den vítězství v Evropě a v Rusku

Bezpodmínečná kapitulace německých pozemních, námořních a vzdušných ozbrojených sil byla podepsána v Remeši 7. května 1945. Za Třetí říši ji podepsal generál Alfred Jodl, za Spojence generál Walter Bedell Smith a za SSSR generál Ivan Susloparov. Navzdory tomuto faktu se Stalin, Churchill a Truman nebyli schopni dohodnout, kdy bude oficiálně stanoveno datum *Dne vítězství*.⁸⁰ Podle původního Trumanova a Churchillova plánu mělo být vítězství vyhlášeno 7. května 1945 v šest

⁷³ GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5. s. 757, s. 758, s. 767.

⁷⁴ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 193.

⁷⁵ Tamtéž, s. 200.

⁷⁶ Název jednotky je odvozen od jména velitele Andreje Andrejeviče Vlasova. Všichni vojáci sovětské Rudé armády, kteří se dostali do zajetí, byli podle Stalina považováni za zrádce a v SSSR je čekala buď smrt, nebo gulag.

⁷⁷ PÍCHA, Alexandr. *Pražské povstání a bitva o rozhlas* [online]. Dostupné z www: <<http://www.rozhlas.cz/bitvaorozhlas/povstani/zprava/prazske-povstani-a-bitva-o-rozhlas--728699>>.

⁷⁸ GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6. s. 122.

⁷⁹ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 204.

⁸⁰ VE – Day (Vítězství v Evropě). Pro vítězství nad Japonskem se vžila zkratka VJ-Day.

hodin večer londýnského času, v poledne washingtonského času a v sedm hodin večer moskevského času.⁸¹ K ani jednomu však nedošlo, jelikož Stalin odmítl uznat kapitulaci podepsanou v Remeši za platnou a trval na podpisu bezpodmínečné kapitulace v Berlíně v přítomnosti maršála Žukova. Dalším jeho požadavkem bylo, že „německé síly na východní frontě musí zbraně složit dřív, než bude *Den vítězství* vyhlášen“.⁸²

Jelikož informace o podepsané kapitulaci unikla na veřejnost a lidé začali spontánně oslavovat konec války, byl jako *Den vítězství* stanoven 8. květen pro Evropu a 9. květen pro Rusko. Ještě než byla tato informace vyhlášena, došlo v SSSR k velmi kuriózní situaci – 7. května 1945 byli všichni zahraniční diplomaté pozváni do *Velkého divadla* v Moskvě ke zhlédnutí slavnostního představení. Všichni očekávali, že bude oficiálně oznámena kapitulace Třetí říše, ale namísto toho se představení konalo na počest čtyřicátého výročí narození fyzika A. S. Popova.⁸³

K podpisu druhé bezpodmínečné kapitulace došlo hodinu před půlnocí 8. května 1945 v Berlíně. Za SSSR svůj podpis připojil maršál Žukov, zmocněnec vrchního velení Rudé armády, dále velitel spojeneckých leteckých sil v Evropě Arthur Tedder, vrchní velitel první francouzské armády Jean de Lattre de Tassigny, generál Carl A. Spaatz. Za Třetí říši se podepsali velkoadmirál Hans von Friedeburg, generál Hans-Jürgen Strumpff a polní maršál Keitel.⁸⁴

Oficiální konec války ve Velké Británii oznámil Churchill v rozhlasu. Tisíce lidí přišlo před Buckinghamský palác, aby pozdravili krále Jiřího VI. s manželkou Alžbětou a princeznami Alžbětou a Margaret.⁸⁵ Oficiální přehlídka a oslava ke *Dni vítězství* se konala o více než rok později, 8. června 1946, a zúčastnili se jí nejenom britští vojáci, ale i spojenečtí vojáci, mezi nimiž nechyběli Čechoslováci, kteří byli nedílnou součástí britské armády, především *RAF* (Royal Air Force).⁸⁶

V SSSR byl oficiální konec války vyhlášen rozhlasem po jedné hodině ranní 9. května 1945. SSSR měl ze všech bojujících zemí nejvíce ztrát na životech, ovšem

⁸¹ GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6. s. 99.

⁸² Tamtéž, s. 102. cit. [18. 1. 2016].

⁸³ Tamtéž, s. 135.

⁸⁴ Tamtéž, s. 256.

⁸⁵ Tamtéž, s. 121.

⁸⁶ World Public Library [online]. *London Victory Celebrations of 1946*. Dostupné z www: < http://www.worldlibrary.org/articles/london_victory_celebrations_of_1946 >.

oslavy byly ohromné.⁸⁷ Dne 24. června 1945 se v Moskvě na Rudém náměstí konala první oficiální vojenská přehlídka, která je od té doby nedílnou součástí ruského *Dne vítězství*. Na podnět generálního štábu bylo Stalinovi 24. května 1945 navrženo uspořádat vojenskou přehlídku. Přehlídce se nakonec účastnilo 10 pluků; v každém z nich bylo okolo 1500 vojáků. Dále ruské námořnictvo, lidový komisariát obrany, studenti vojenských akademií, učilišť a v neposlední řadě i vojáci moskevské posádky. Vojenská technika a letectvo jsou součástí této monstrózní přehlídky dodnes. Přehlídce velel maršál SSSR Konstantin Roskovskij a vykonal ji maršál SSSR Georgij Žukov. Mezi diváky na tribunách *Kremelské zdi* nechyběli představitelé *Nejvyššího sovětu SSSR*, církevní hodnostáři, zahraniční diplomaté, lidoví komisaři, členové politbyra a samozřejmě sám velký Stalin.⁸⁸

Pro americké vojáky válka neskončila porážkou Třetí říše. Mnozí z těch, kteří bojovali v Evropě, se brzy přesunuli do Tichomoří, kde se jejich hlavním cílem stala porážka Japonska. Prezident USA Truman ve svém projevu ze dne 8. května 1945 vyhlásil 13. květen 1945 jako „den pro modlitbu“.⁸⁹ (Překlad vlastní.)⁹⁰ Japonsko kapitulovalo 14. srpna 1945. Oficiální akt kapitulace proběhl 2. září 1945 na palubě lodi U. S. S. Missouri v Tokiu.⁹¹ Tento den vešel ve známost jako *V-J Day*. Dne 12. ledna 1946 se v New York City na 5. avenue konala vojenská přehlídka 82. airbornské divize, kterou vedl generál James M. Gavin.⁹² Přehlídce se účastnilo přes 13 000 vojáků včetně vojenské techniky.⁹³

⁸⁷ GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6. s. 302.

⁸⁸ Министерство обороны Российской Федерации [online]. *Парад Победы 24 июня 1945 года – триумф народа – победителя*. Dostupné z www: < http://mil.ru/winner_may/parad/parad1945.htm >.

⁸⁹ Truman Library [online]. *Broadcast to the American People Announcing the Surrender of Germany*. 8. 5. 1945. cit. [17. 1. 2016]. Dostupné z www: < <http://www.trumanlibrary.org/ww2/veday.htm> >.

⁹⁰ „Now, therefore, I, Harry S. Truman, President of the United States of America, do hereby appoint Sunday, May 13, 1945, to be a day of prayer.“

⁹¹ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 220 – 221.

⁹² 505 Parachute Infantry Regiment [online]. *1946 New York City Victory Parade for the 82nd Airborne Division*. Dostupné z www: < http://www.505rct.org/Memorabilia%20505%20-%20RCT/82nd%20Airborne%20Division%20Victory%20Parade_.asp >.

⁹³ Archive.org [online]. *Newsreal: 82nd Airborne Victory Parade 5th Ave., NYC, 1/12/1946*. 2014-04-01. Dostupné z www: < <https://archive.org/details/ADC-9948> >.

Dne 18. června 1945 proběhla oficiální přehlídka i v Paříži. Toto datum bylo symbolické, jelikož téhož dne se v roce 1919 konala přehlídka na oslavu konce první světové války.⁹⁴

1.6 Rozdělení Evropy na dva tábory a jeho následky

O tom, jakým způsobem bude Evropa po válce rozdělena, se jednalo mnohem dříve, než válka samotná skončila. Po útoku německých vojsk na SSSR v červnu 1941 a japonských vojsk na americkou námořní základnu Pearl Harbor v prosinci 1941 se z USA, Velké Británie a SSSR stali spojenci. Představitelé *Velké trojky*⁹⁵ se v průběhu téměř tří let sešli celkem třikrát.

Poprvé se všichni zástupci světových mocností potkali na konferenci v Teheránu, která se konala od 28. listopadu do 1. prosince 1943. Na této konferenci se projednávalo především otevření druhé fronty, ale i poválečné uspořádání střední a východní Evropy. „Při dělení sfér vlivu nedocházelo mezi mocnostmi k rozporům. Američané i Britové byli vůči Moskvě vstřícní. Státníci tak porušili i *Atlantickou chartu*, která zakazovala souhlasit s jakýmkoliv změnami v čase války bez souhlasu místního obyvatelstva.“⁹⁶ Vítězem jednání se stal sovětský vůdce, jelikož se mu podařilo prosadit otevření druhé fronty do května 1944. Stalin zároveň přislíbil USA, že se okamžitě po porážce Třetí říše zapojí do války proti Japonsku. Představitelé všech tří mocností se rovněž dohodli, že bude akceptována pouze bezpodmínečná kapitulace Třetí říše a nic jiného.⁹⁷

Druhé setkání proběhlo v někdejší carském letovisku v Jaltě a konalo se v týdnu od 4. do 11. února 1945. Během této schůzky se již naplno projevila rozdílnost názorů na Stalina: Churchill mu nedůvěřoval a Roosevelt se snažil o udržení dobrých vztahů, jelikož věděl, že Stalina bude ještě potřebovat. Jednalo se nejen o poválečném

⁹⁴ GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6. s. 368.

⁹⁵ Nejprve byli členy *Velké trojky* Churchill, Roosevelt a Stalin. Po Rooseveltově smrti v dubnu 1945 ho nahradil Harry S. Truman a po volbách do parlamentu Churchilla na Postupimské konferenci nahradil Clement Attlee.

⁹⁶ ČT24 [online]. *Konference Velké trojky v Teheránu – jednoznačný úspěch pro Stalina*. 28. 11. 2009. cit. [12. 1. 2016]. Dostupné z [www: < http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1432229-konference-velke-trojky-v-teheranu-jednoznacny-uspech-pro-stalina >](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1432229-konference-velke-trojky-v-teheranu-jednoznacny-uspech-pro-stalina).

⁹⁷ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 122 – 127.

uspořádání Evropy, ale i o hranicích Polska či o založení OSN (Organizace spojených národů). Nicméně všichni tři přijeli do Jalty hájit především své vlastní zájmy.⁹⁸

Třetí a poslední schůzka se konala od 17. července do 2. srpna 1945 v zámku Cecilienhof v Postupimi na území poraženého Německa a vešla ve známost jako *Postupimská konference*. Zesnulého prezidenta USA nahradil jeho nástupce Truman a po dvoudenním přerušení jednání kvůli volbám ve Velké Británii vystřídal Churchilla jeho nástupce na postu ministerského předsedy Clement Attlee, který byl v Postupimi přítomen od samého začátku.⁹⁹ Jednalo se hlavně o denacifikaci, demokratizaci, demilitarizaci a demonopolizaci poválečného Německa, které bylo rozděleno na čtyři části, z nichž každá byla dána do správy jedné z vítězných mocností, ke kterým se ještě přidala Francie.¹⁰⁰ Dále se řešila otázka Polska – v té době již bylo Spojencům jasné, že se svobodné volby za účasti všech zástupců politických stran v Polsku neuskuteční, ačkoliv to bylo dojednáno na Jaltě.¹⁰¹ SSSR se zavázalo, že „ze svého reparačního podílu uspokojí reparační nároky Polska“.¹⁰² Východní část hranice, která vedla po západní hranici Běloruska, Ukrajiny a Litvy známé také jako *Curzonova linie*, byla dána do správy SSSR, čímž Polsko ztratilo dnešní litevský Vilnius, běloruský Brest a ukrajinský Lvov. Polsko naopak získalo část východního Německa podél Odry a Nisy. Pro tehdejší Československo byla významnou především ta část, která se týkala odsunu Němců.¹⁰³

Kromě toho, že bylo Německo rozděleno na čtyři části, Evropa se rozpůlila, a vznikl tak západní kapitalistický blok reprezentovaný státy západní Evropy a USA, a východní komunistický blok, do nějž spadalo i Československo. Tím začala nadvláda SSSR nad celou střední a východní Evropou, která trvala více než 40 let. Bývalí spojenci se stali úhlavními nepřáteli a dodnes nejsou, i vzhledem ke konfliktu na Ukrajině, jejich vztahy zcela v pořádku.

⁹⁸ NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2. s. 176-178.

⁹⁹ Tamtéž, s. 216 – 217.

¹⁰⁰ Studena.valka.cz [online]. *Postupimská konference*. Dostupné z www: < <http://studena.valka.cz/postupim.htm> >.

¹⁰¹ Pozn. autorky: Představitelé polské exilové vlády byli zatčeni a vězněni v Moskvě, a poté souzeni.

¹⁰² HORNOVÁ, Alice. *Protokol Postupimské konference (2. srpna 1945)*. 2013-06-01. Aktualizováno 25. 6. 2013. cit. [18. 1. 2016]. Dostupné z www: < <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/protokol-postupimske-konference-2-srpna-1945/> >.

¹⁰³ SOCHROVÁ, Marie. *Dějepis v kostce. II., Novověk, dějiny nové doby*. 2.vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. 160 s. ISBN 80-7200-339-9. s. 135.

1.7 Současnost (roky 2014 a 2015)

V listopadu 2013 odstoupil ukrajinský prezident Viktor Janukovyč od podpisu *Asociační dohody s Evropskou unií* (dále *EU*).¹⁰⁴ Tímto rozhodnutím vyvolal vlnu nevole mezi zastánci připojení Ukrajiny k *EU*, kteří v tomto kroku spatřovali posun zpět směrem k Rusku, respektive k opětovné závislosti na hospodářské pomoci a spolupráci s Ruskem.¹⁰⁵ Původně plánovaná pokojná protestní akce v Kyjevě se změnila v krvavou řež a na *Majdanu* (Náměstí Nezávislosti) se začaly stavět barikády. Únor 2014 se nesl ve znamení smrti několika desítek protestujících a útěku prezidenta Janukovyče, obviněného ze smrti několika desítek civilistů a ze zneužití pravomoci, do Ruska¹⁰⁶. V březnu 2014 byl poloostrov Krym anektován Ruskem,¹⁰⁷ v květnu separatisté z Doněcké a Luhanské oblasti vyhlásili na základě výsledků referenda nezávislost na Ukrajině, čímž vznikly Doněcká lidová republika a Luhanská lidová republika.¹⁰⁸ Boje na tomto území pokračují dodnes.¹⁰⁹

Dne 6. června 2014 se v Normandii konala pietní akce při příležitosti 70. výročí vylovení Spojenců. Na tomto shromáždění se kromě přeživších vojáků a významných vládních činitelů ze všech koutů světa sešli všichni představitelé bývalé *Velké trojky*,¹¹⁰ včetně německé kancléřky Angely Merkelové, aby uctili památku padlých vojáků.¹¹¹ Poprvé od vypuknutí krize na Ukrajině se zde za přítomnosti Angely Merkelové setkali ukrajinský prezident Petro Porošenko s ruským prezidentem Vladimírem Putinem.¹¹² Shromáždění za přítomnosti tolika představitelů zemí ze všech koutů světa v též čas na

¹⁰⁴ Jde o smlouvu, která umožní Ukrajině přístup na trhy ostatních členských států, dojde k prohloubení ekonomické integrace a politického přidružení mezi státy Evropské unie a Ukrajinou.

¹⁰⁵ Hospodářské noviny [online]. *Jaké jsou příčiny nepokojů a kolik lidí při nich zemřelo? Ukrajina v otázkách a odpovědích*. 27. 1. 2014. Dostupné z www: < <http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-61621210-jake-jsou-priciny-nepokoju-a-kolik-lidi-pri-nich-zemrelo-ukrajina-v-otazkach-a-odpovedich> >.

¹⁰⁶ E15.cz [online]. *Janukovyčův útek zajistil Kreml, přiznal Putin*. 24. 10. 2014. Dostupné z www: < <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/udalosti/janukovyucuv-utek-zajistil-kreml-priznal-putin-1131295> >.

¹⁰⁷ Pozn. autorky: Krym původně patřil SSSR, avšak v roce 1954 jej Nikita Chruščov, 1. tajemník Komunistické strany Sovětského svazu, daroval Ukrajině.

¹⁰⁸ Lidovky.cz [online]. *Separatisté v Doněcku a Luhansku se jasně vyslovili pro nezávislost*. 12. 5. 2014. Dostupné z www: < http://www.lidovky.cz/temer-90-procent-lidi-se-vyslovalo-pro-samostatnost-tvrdi-predse-da-komise-1rt-/zpravy-svet.aspx?c=A140512_072408_ln_zahranici_pvr >.

¹⁰⁹ Pozn. autorky: Tento text je psán 10. 2. 2016 a vychází z novinového a televizního zpravodajství.

¹¹⁰ Za Velkou Británií se účastnili královna Alžběta II., princ Charles s manželkou, premiér David Cameron s manželkou, za Rusko byl přítomen Vladimír Putin a za USA Barack Obama.

¹¹¹ France24 [online]. *World leaders arrive in France for D-Day celebrations*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < <http://www.france24.com/en/20140605-word-leaders-flock-france-d-day-celebrations-70-years> >.

¹¹² iDnes.cz/Zprávy [online]. *Porošenko se v Normandii setkal s Putinem, prohodili jen pár slov*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < http://zpravy.idnes.cz/sedmdesate-vyroci-vylodeni-spojencu-v-normandii-f6s-/zahranicni.aspx?c=A140606_101006_zahranicni_hro >.

témže místě bylo jedním z posledních na dlouhou dobu. Zajímavostí je, že kromě prezidentů Ruska a Ukrajiny nebyl pozván ani jeden představitel bývalých států SSSR.¹¹³

Rok 2015 se stal rokem výročním. Pietní akce při příležitosti osvobození koncentračních táborů, měst a jednotlivých zemí začaly již v lednu a konaly se prakticky po celém světě až do konce roku. V Berlíně se slavnostní shromáždění na paměť ukončení války konalo 2. května 2015 za přítomnosti mnoha významných světových činitelů, včetně velvyslanců Polska, Ruska a USA¹¹⁴ Vrcholem se stal 8. květen, respektive 9. květen a 10. květen 2015. Dne 8. května 2015 byla v Berlíně naplánována výroční schůze ve Spolkovém sněmu.¹¹⁵ V Praze byly v týž den, jako již tradičně, položeny věnce u památníku na Vítkově, později proběhlo setkání s veterány a slavnostní koncert.¹¹⁶ Ve Washingtonu byl 8. května 2015 součástí oslav pouze přelet historických letadel.¹¹⁷ V Moskvě proběhla 9. května 2015 vojenská přehlídka na Rudém náměstí, které se zúčastnili čínský a indický prezident či generální tajemník OSN Pan Ki-mun.¹¹⁸ Prezident ČR Miloš Zeman se po skončení přehlídky sešel s prezidentem Ruska Vladimírem Putinem na slavnostní recepci v Kremlu.¹¹⁹ Německá kancléřka Angela Merkelová do Moskvy přicestovala až 10. května 2015.¹²⁰ Ve Velké Británii oslavy trvaly tři dny: 8. května 2015 byly položeny věnce u hrobu neznámého vojína v londýnském Whitehallu,¹²¹ 9. května 2015 se tamtéž konalo galapředstavení,¹²²

¹¹³ Dialog.ua [online]. *Встреча в Нормандии 06.06.2014. Список участников и приглашенный стран.* 5. 6. 2014. Dostupné z www: < http://www.dialog.ua/news/5107_1401969640 >.

¹¹⁴ DW.com [online]. *Berlin marks 70th anniversary of the end of World War II.* 2. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.dw.com/en/berlin-marks-70th-anniversary-of-the-end-of-world-war-ii/a-18424733> >.

¹¹⁵ WILLGREGG, Lydia. *The world remembers the heroes who saved us from Hitler: US and Europe mark the 70th anniversary of VE Day* [online]. 8. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3073515/US-Europe-mark-70th-anniversary-VE-Day.html> >.

¹¹⁶ Lidovky.cz [online]. *Vláda připravuje desítky akcí k výročí konce druhé světové války.* 5. 4. 2015. Dostupné z www: < http://www.lidovky.cz/desitky-akci-pripomenou-70-vyroci-konce-druhe-svetove-valky-p43-zpravy-domov.aspx?c=A150405_154940_ln_domov_ele >.

¹¹⁷ GUENSBURG, Carol. *Europe, US Mark 70th Anniversary of VE Day* [online]. 9. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.voanews.com/content/world-marks-70th-anniversary-of-ve-day/2759520.html> >.

¹¹⁸ Novinky.cz [online]. *Rusko na Rudém náměstí ukázalo svou armádu a techniku.* 9. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/369067-rusko-na-rudem-namesti-ukazalo-svou-armadu-a-techniku.html> >.

¹¹⁹ EuroZpravy.cz [online]. *Zeman v Moskvě: Uctění památky padlých vojáků, pak recepce v Kremlu.* 9. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/120160-zeman-v-moskve-ucteni-pamatky-padlych-vojaku-pak-recepce-v-kremlu/> >.

¹²⁰ DW.com [online]. *Merkel won't attend Moscow WWII Victory Day parade.* 11. 3. 2015. Dostupné z www: < <http://www.dw.com/en/merkel-wont-attend-moscow-wwii-victory-day-parade/a-18307917/> >.

¹²¹ BBC.com [online]. *VE Day anniversary: Party leaders join in Cenotaph ceremony.* 8. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/uk-32626551> >.

10. května 2015 se královna Alžběta II. s manželem zúčastnila děkovné mše ve Westminstereském opatství a následně vojenské přehlídky.¹²³

¹²² EuroZprávy.cz [online]. *Stíhačky nad Londýnem, královna na mši. Británie oslavila konec války.* 10. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/120237-stihacky-nad-londynem-kralovna-na-msi-britanie-oslavila-konec-valky/> >.

¹²³ BBC.com [online]. *VE Day: Veterans join Queen at VE Day service and parade.* 10. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/uk-32679447> >.

2 METODOLOGICKÁ ČÁST

2.1 Cíle výzkumu

Na základě novinových článků ze čtyř různých periodik zastoupených československým/českým deníkem *Rudé právo/Právo*, americkým deníkem *The New York Times*, anglickým deníkem *The Guardian* a ruským deníkem *Izvestija* budou od 80. let 20. století až po současnost analyzovány články týkající se vylodění Spojenců v Normandii (6. června 1944) a *Dne vítězství* (8. května 1945, respektive 9. května 1945 v zemích bývalého *východního bloku*¹²⁴ a nyní v Rusku) se zaměřením na vojenskou přehlídku na Rudém náměstí. Způsob, jakým média ve Velké Británii, USA, SSSR, respektive v Rusku, a v ČSSR, respektive v Česku, v průběhu posledních třiceti let informovala o nejdůležitějších momentech druhé světové války, se s ohledem na historické, politické, kulturní a ekonomické změny v jednotlivých zemích značně měnil. Cílem je srovnat kolik prostoru deníky těmto výročím věnovaly a jakým způsobem o nich informovaly.

Pro tento výzkum byly tedy zvoleny následující hypotézy:

1) Jedním z předpokladů je, že před rokem 1989 ruská a československá média výročí vylodění Spojenců v Normandii téměř ignorovala, proto se o něm žádná informace na stránkách těchto novin neobjevila. Pokud ano, pak šlo o krátkou zprávu uvnitř novin, která s největší pravděpodobností nebyla otištěna v den výročí, ale několik dní před daným výročím či až po něm. Naopak předpokládám, že si americká a britská média toto výročí pravidelně připomínala a stále připomínají, jelikož to byli právě vojáci z těchto zemí, kteří v Normandii bojovali.

2) S oslavami *Dne vítězství* je spojena každoroční vojenská přehlídka v Moskvě. Třebaže Evropa byla znovu sjednocena a *Studená válka* skončila již před několika lety, stále najdeme mnoho rozdílů ve způsobu, jakým o této přehlídce média v různých zemích informují, a to s ohledem na politickou situaci v dané době, na aktuální světové dění a na vztahy mezi jednotlivými zeměmi.

¹²⁴ Všechny svazové republiky SSSR a jeho satelitní země.

2.2 Metoda výzkumu

Pro účely této práce byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu novinových článků. Kvalitativní analýza výzkumu médií je metodou induktivní, v níž se nejprve sbírají data, poté se pátrá po pravidelnostech; pracuje se s měkkými daty, „jež mají zpravidla podobu dlouhých slovních výpovědí či zápisů nebo vyobrazení“.¹²⁵ Podle Strausse jde o výzkum, který nelze provést pomocí statistických metod; týká se především života lidí, příběhů, chování, chodu organizace, společenských hnutí nebo vzájemných vztahů. Získáváme tím mnoho informací o málo jedincích. Závěry nelze generalizovat na celou populaci, jsou však vysoce validní.¹²⁶

Ke zkoumání obsahu mediálních sdělení slouží sémiotická analýza, která vychází ze sémiotiky, tj. nauky o znacích. Cílem této analýzy je „vyložit text s ohledem na kulturní, politické, historické či společenské tradice a okolnosti“.¹²⁷ Na rozdíl od kvantitativního výzkumu se kvalitativní výzkum snaží o hlubší porozumění zkoumanému problému, a to nejen na úrovni denotativní (označuje lexikálně definovaný význam daného slova), ale také na úrovni konotativní (význam založený na subjektivním vnímání). Podle Hendla je výhodou zkoumání dokumentů jejich rozmanitost.¹²⁸

Způsoby analýzy dokumentů jsou následující: výzkumník postupuje buď na základě navrženého kategorizačního systému, přičemž jednotlivé výskyty jsou řazeny do kategorií, nebo postupuje holisticky, tj. snaží se o porozumění celému textu jako takovému.¹²⁹ V případě této práce bude použito přístupu holistického. Nejprve budou analyzovány články týkající se výročí vylovení Spojenců v Normandii a *Dne vítězství* se zaměřením na vojenskou přehlídku v Moskvě ve všech výše zmíněných denících v průběhu posledních 30 let. Následně budou zkoumány změny ve způsobu informování čtenářů. Tato data budou konfrontována a srovnávána mezi sebou.

¹²⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 539 s. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 51.

¹²⁶ STRAUSS, Anselm L – CORBIN, Juliet M. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-85834-60-x. s. 10.

¹²⁷ TRAMPOTA, Tomáš - VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4. s. 120. cit. [15. 2. 2016].

¹²⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4. s. 130.

¹²⁹ Tamtéž, s. 130.

2.3 Výzkumný vzorek a sběr dat

Hlavním materiálem použitým pro tento výzkum budou novinové články z vybraných deníků, které budou zkoumány v následujícím časovém rozmezí: tři dny před daným výročím a tři dny po něm. Vzhledem k tomu, že *Den vítězství* se v Rusku slaví o den později než ve zbytku Evropy (9. května), budou novinové články týkající se *Dne vítězství* analyzovány čtyři dny po daném výročí namísto tří. Jako zástupce ČSSR, respektive České republiky, byl vybrán deník *Rudé právo*, a jeho nástupce *Právo*. Zástupcem Velké Británie byl zvolen deník *The Guardian*, za USA byl vybrán deník *The New York Times* a za SSSR, respektive za Rusko, deník *Izvestija*.

Vzhledem k horší dostupnosti jednotlivých vydání vybraných periodik, a to především zahraničních deníků, a samozřejmě vzhledem k poměrně dlouhé době, která uplynula od konce války, bylo časové rozpětí stanoveno od 80. let 20. století až do současnosti. Jednotlivé novinové články budou zkoumány vždy v rozmezí deseti let, tedy

- v letech 1984, 1994, 2004 a 2014 při příležitosti výročí vylodění Spojenců v Normandii a
- v letech 1985, 1995, 2005 a 2015 při příležitosti *Dne vítězství*.

Česká periodika byla zkoumána v naskenované verzi dostupné na stránkách Ústavu pro českou literaturu Akademie věd České republiky a dále v tištěné podobě v knihovně Fakulty sociálních věd UK. Vždy bylo nutné projít celé vydání novin a vyhledat článek týkající se dané události. Co se týká zahraničních deníků: *The New York Times* a *The Guardian* byly dostupné v elektronické databázi *ProQuest* a ruský deník *Izvestija* v databázi *East View Information Services*. V depozitáři knihovny Fakulty sociálních věd UK a Slovanské knihovny v Praze byla k zapůjčení vydání deníku *Izvestija* z let 1985 a 1994. V databázi *ProQuest* bylo možné zadat klíčová slova, podle nichž se vyhledaly všechny články, ve kterých se dané slovo nacházelo. Oproti českým deníkům tedy nebylo nutné procházet celá vydání novin, ale pouze články vztahující se k tématu. Klíčová slova byla následující:

- pro vylodění Spojenců v Normandii „D-Day“, „Normandy“, „Ceremony“
- pro *Den vítězství* „Parade“, „Red Square“, „Veterans“, „Russia“.

Bohužel v databázi *ProQuest* nebylo možné dohledat ročník a číslo vydání, proto v citacích tyto údaje chybí. V databázi *East View Information Services* nebylo možné zadat klíčové slovo. Z toho důvodu bylo nutné projít všechny články, nicméně číslo vydání bylo dostupné.

2.4 Charakteristika deníků a vývoj tisku

Významnou roli při výběru sehrála již zmíněná dostupnost deníků v klasické tištěné či naskenované podobě nebo v elektronické verzi dostupné v databázích. Všechna čtyři periodika byla zvolena s ohledem na druh novin – ve všech případech jde o deníky celostátní s vysokým nákladem. Jedinou výjimku tvoří deník *The New York Times*, který není deníkem celostátním, avšak právě v jeho v případě můžeme hovořit o milionovém nákladu, kterého za dob komunistického režimu dosáhl deník *Izvestija*,¹³⁰ a v určitých letech deník *Rudé právo*.¹³¹ U všech deníků je možné říci, že byly a jsou orientovány levicově nebo středo-levicově. Výjimku tvoří deník *Izvestija*, který se od rozpadu SSSR přiklání spíše k liberálně-demokratickému proudu.¹³² Každé periodikum se vyvíjelo různým způsobem s ohledem na vývoj médií v dané zemi, na politické zaměření a politický režim, respektive vládnoucí stranu, a samozřejmě s ohledem na vývoj trhu.

Deník *Rudé právo* patřil od svého založení, ale hlavně od roku 1948, k hlavním ideologickým deníkům vydávaným na území ČSSR. Po *Vítězném únoru*¹³³ se zařadil mezi nejčtenější deníky vůbec, což bylo způsobeno především tím, že k vydávání měl ty nejlepší možné podmínky. I dnes se jeho nástupce deník *Právo* řadí mezi periodika vyhledávaná spíše levicovými voliči. Stranický tisk, který byl neodmyslitelně spjat s konkrétní politickou stranou, která jej i přímo řídila, se v Československu vyvíjel pouze do začátku druhé světové války. Po druhé světové válce bylo ve většině

¹³⁰ V roce 1985 činil průměrný náklad osm milionů výtisků. Informace převzata z knihy: KUZNECOV, Ivan Vasil'jevič. *Istorija otečestvennoj žurnalistiki (1917-2000): učebnyj komplekt, učebnoje posobie, chrestomatija* [online]. ispr. Moskva: Flinta, 2002. Dostupné z www: <<http://evartist.narod.ru/text8/13.htm>>.

¹³¹ Tento údaj vychází ze srovnání průměrného nákladu z let 1953 (1 000 216 výtisků), 1968 (1 020 000 výtisků), 1988 (1 018 000), publikovaných v knize: KONČELÍK, Jakub – VEČEŘA, Pavel - ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 128, s. 201, s. 253.

¹³² OVSEPJAN, Rafail Pogosovič. *Istorija novejšej otečestvennoj žurnalistiki: fevral' 1917 - načalo 90-ch godov*. Moskva: Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1999. Dostupné z www: <<http://evartist.narod.ru/text/60.htm>>.

¹³³ Vítězný únor – 25. 2. 1948 se vepsal do historie jako den, kdy se do čela státu dostala KSČ s prezidentem Klementem Gottwaldem.

evropských zemí od této myšlenky upuštěno, avšak v zemích *východního bloku*, tedy i v ČSSR, se deníky i nadále vydávaly pod patronátem politických stran.¹³⁴

Po druhé světové válce se nejen ve Velké Británii, ale i v ostatních evropských zemích, projevil sklon k levicovým ideologiím. Ten se odrazil ve většině seriózních i bulvárních deníků. *The Guardian* se už v 50. letech 20. století prezentoval středo-levicově a liberálně.¹³⁵ Dlouhodobě rovněž podporuje *Labouristickou stranu Velké Británie*, což se naposledy ukázalo v průběhu parlamentních voleb v roce 2015.¹³⁶ Vzhledem k tomu, že další levicově zaměřený deník *The Independent* byl založen až v roce 1986¹³⁷ a deník *The Observer* vychází pouze v neděli, byl vybrán jako zástupce Velké Británie právě *The Guardian*, který zde mimo jiné patří mezi jedny z nejčtenějších seriózních novin.¹³⁸

Americký deník *The New York Times* je vedle deníku *Wall Street Journal* a *USA Today* nejrozšířenějším a nejčtenějším periodikem napříč USA.¹³⁹ Deník sice není celostátní,¹⁴⁰ nicméně jeho věhlas je všeobecně znám. Ve většině případů se jeho podpory dočkali kandidáti *Demokratické strany USA*, naposledy v roce 2012 Barack Obama, jehož politické směřování, program a kvality byly vyzdvihnuty v editorialech. Od roku 1956 nepodpořil deník jediného prezidentského kandidáta z řad *Republikánské strany USA*.¹⁴¹ *The New York Times* byl zvolen především z toho důvodu, že další celostátní deník *USA Today* začal vycházet až v roce 1982.¹⁴² Vybraná periodika z ostatních zemí se v průběhu let formovala do podoby, ve které vycházejí dnes, proto

¹³⁴ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 270 s. ISBN 9788024741789. s. 207.

¹³⁵ Tamtéž, s. 202.

¹³⁶ CROUCHER, Shane. *Election 2015: These are the parties Britain's newspapers are endorsing* [online]. 2015-05-05. Dostupné z www: < <http://www.ibtimes.co.uk/election-2015-these-are-parties-britains-newspapers-are-endorsing-1499763> >.

¹³⁷ Encyclopaedia Britannica [online]. *The Independent*. 22. 10. 2015. Dostupné z www: < <http://www.britannica.com/topic/The-Independent-British-newspaper> >.

¹³⁸ TURVILL, William. *National newspaper ABCs, June 2015: Most tabloids suffer double digit declines, Sun reclaims Sunday top-spot* [online]. 10. 7. 2015. Dostupné z www: < <http://www.pressgazette.co.uk/national-newspaper-abcs-june-2015-most-tabloids-suffer-double-digit-declines-sun-reclaims-sunday-top> >.

¹³⁹ Pew Research Center [online]. *Newspapers: Circulation at the Top 5 U.S. Newspapers Reporting Monday – Friday Averages*. Dostupné z www: < <http://www.journalism.org/media-indicators/average-circulation-at-the-top-5-u-s-newspapers-reporting-monday-friday-averages/> >.

¹⁴⁰ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 270 s. ISBN 9788024741789. s. 200.

¹⁴¹ BRENNAN, Alison. *The New York Times Endorses Obama again* [online]. 27. 10. 2012. Dostupné z www: < <http://politicalticker.blogs.cnn.com/2012/10/27/the-new-york-times-endorses-obama-again/> >.

¹⁴² USA Today [online]. *About USA Today*. Dostupné z www: < <http://www.usatoday.com/about/> >.

by byla škoda nezohlednit tento fakt i u amerického tisku. *Wall Street Journal* je naopak deník finanční a pro účely této práce je tedy zcela nevyužitelný.¹⁴³

Ruský deník *Izvestija* nebyl vedoucím deníkem KSSS, nicméně po celou dobu jeho existence až do rozpadu SSSR v roce 1991 fungoval jako hlavní ideologický deník *Nejvyššího sovětu SSSR*. Jeho vydavatelem bylo *Prezidium Nejvyššího sovětu SSSR*.¹⁴⁴ Vzhledem k tomu, že deník *Pravda* je i nadále oficiálním deníkem Komunistické strany Ruské federace, byl vybrán deník, který se stejně jako *Rudé právo* po změně režimu transformoval do jiné podoby a od svého původního vydavatele se distancoval.

2.4.1 Teoretické ukotvení

Na konci druhé světové války došlo k citelnému ochlazení vztahů mezi představiteli *Velké trojky*, což bylo v této práci již zmíněno. V průběhu několika dalších desítek let byly vztahy mezi *západním* a *východním blokem* na bodu mrazu, a tomuto napětí se říkalo *Studená válka*. Postupně vzrostl zájem o vznik studií, které by porovnávaly média a politické systémy v různých zemích.¹⁴⁵

V roce 1953 byla vydána kniha *Čtyři teorie tisku* autorů Fredericka Sieberta, Theodora Petersona a Wilburma Schramma. Podle této teorie existují čtyři možná řešení vztahu médií a společnosti podle jejich politického uspořádání:

- 1) Autoritářská teorie
- 2) Libertariánská teorie (teorie svobodného tisku)
- 3) Teorie společenské odpovědnosti
- 4) Sovětská teorie¹⁴⁶

Na základě výše uvedeného uspořádání je možné zařadit média ve Velké Británii a USA mezi zástupce *libertariánské teorie*, která „vnímá média tak, aby mohla kdykoli říci, cokoli se jim zachce. Podle této teorie je takové postavení médií žádoucí především proto, že zabraňuje, aby stát (v jakékoli podobě) kontroloval veřejnou komunikaci. Předpokládaným výsledkem tohoto postavení médií je podle Sieberta skutečnost, že

¹⁴³ Encyclopaedia Britannica [online]. *The Wall Street Journal*. 21. 4. 2015. Dostupné z [www: < http://www.britannica.com/topic/The-Wall-Street-Journal >](http://www.britannica.com/topic/The-Wall-Street-Journal).

¹⁴⁴ Академик [online]. *Известия*. Dostupné z [www: < http://dic.academic.ru/dic.nsf/sie/6606/%D0%98%D0%97%D0%92%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%AF >](http://dic.academic.ru/dic.nsf/sie/6606/%D0%98%D0%97%D0%92%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%AF).

¹⁴⁵ JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. 390 s. ISBN 9788026207436. s. 119.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 120 – 121.

všechny mediálně prezentované názory jsou nakonec v rovnováze¹⁴⁷. Po roce 1989 došlo i u nás k postupnému přechodu ze sovětského na *libertariánský model*.

Z hlediska *Čtyř teorií tisku* lze vyvodit, že se média v SSSR a ČSSR opírala o *sovětskou teorii*, jejímž cílem v rámci mediálního systému bylo vzdělávání a osvěta, výchova člověka k obrazu svému a formování veřejného mínění. Výchozí myšlenkou bylo, že média „[...] v podmínkách diktatury proletariátu mají sloužit zájmům a cílům dělnické třídy“.¹⁴⁸

V průběhu dalších let od vydání publikace *Čtyř teorií tisku* vznikly i další práce, které se staly základem pro studium vztahu médií a politického systému. Jednou z nejznámějších je teorie popsaná v knize autorů Daniela Hallina a Paola Manciniho *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*, která přímo odkazuje na studii Sieberta, Petersona a Schramma, nicméně pro účely této práce je nepoužitelná z toho důvodu, že se zabývá porovnáním mediálních systémů USA, Kanady a většiny západoevropských zemí. Rusko je vynecháno.¹⁴⁹

Cílem následujících kapitol je přiblížit mediální legislativu a vývoj médií v jednotlivých zemích za použití výše uvedené teorie a ukotvení jednotlivých médií v rámci každé země.

2.4.2 Tisk v SSSR a v ČSSR

Média v SSSR a ČSSR byla zcela podřízena vedení vládnoucí nomenklatury a z hlediska propagandy sloužila jako hlavní nástroj k prosazení a podpoření ideologie strany. V obou zemích byly deníky dotovány ze státního rozpočtu. Nebyly tedy nuceny za pomoci kvality svých článků bojovat o čtenáře, respektive o výši prodaného nákladu a s tím spojené finanční příjmy, jako tomu bylo v zemích západních. V ČSSR byl sovětský model řízení tisku převzat po druhé světové válce.¹⁵⁰

¹⁴⁷ JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. 390 s. ISBN 9788026207436. s. 120. [cit. 19.2.2016].

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 120. cit. [19.2.2016].

¹⁴⁹ HALLIN, Daniel C – MANCINI Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073673772. s. 34.

¹⁵⁰ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 9788024741789. s. 207 – 208.

V SSSR byl den po *Říjnové revoluci*¹⁵¹ přijat *Děkret o печати* (Tiskový zákon), který zakazoval činnost všech deníků neposlušných vůči dělnicko-rolnické vládě.¹⁵² S nástupem Michaila Gorbačova do funkce generálního tajemníka *Ústředního výboru KSSS* v 80. letech 20. století nastaly změny v mnoha zákonech, včetně toho tiskového, avšak i nadále většina výrobních zařízení patřila KSSS. V rámci *perestrojky* a *glasnosti* byla požadována restrukturalizace a oživení tisku. Do popředí se začala dostávat témata, která byla po téměř sedmdesát let tabu a média, včetně tisku, stála před nelehkým úkolem: dokázat, že mohou čtenáře informovat pravdivě s ohledem na realitu, znalost situace a profesionálnost svých pracovníků.¹⁵³ Přesto však i nadále většina deníků zůstávala v rukou KSSS.¹⁵⁴

V ČSSR byla mediální legislativa přizpůsobena potřebám vládnoucího režimu a cenzura byla běžnou součástí novinářské praxe. S vydáním *Tiskového zákona o periodickém tisku a ostatních sdělovacích prostředcích č. 81/1966 Sb.* byla cenzura přiznána, definována a legalizována. Cenzura probíhala i po nástupu Gorbačova, a sice pod záštitou *Federálního úřadu pro tisk a informace*, který byl podřízen *Ústřednímu výboru KSČ*. Úřad nadále rozhodoval o veškerých změnách, včetně nákladů titulů, zakládání a rušení novin atd.¹⁵⁵ V rámci Gorbačovovy *glasnosti* deklarující větší otevřenost a názorovou pluralitu ve veřejné komunikaci se přesto v ČSSR moc změn neudálo. Po celou dobu až do roku 1989 se projevoval nedostatek papíru a tiskárenských kapacit, které se staly efektivním nástrojem kontroly tisku.¹⁵⁶ *Informace Rudého práva* se staly závaznými pro výklad veškerých událostí, které se odehrály

¹⁵¹ Velká říjnová socialistická revoluce = 25. října 1917 (7. 11. 1917 podle juliánského kalendáře) se k moci v Rusku dostali komunisté v čele s V. I. Leninem, byla nastolena diktatura proletariátu a založen SSSR.

¹⁵² KUZNECOV, Ivan Vasil'jevič. *Istorija otečestvennoj žurnalistiki (1917-2000): učebnyj komplekt, učebnoje posobije, chrestomatija* [online]. ispr. Moskva: Flinta, 2002. Dostupné z www: <http://evartist.narod.ru/text8/05.htm#%D0%B7_01>.

¹⁵³ OVSEPJAN, Rafail Pogosovič. *Istorija novejšej otečestvennoj žurnalistiki: fevral' 1917 - načalo 90-ch godov.* Moskva: Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1999. Dostupné z www: <http://evartist.narod.ru/text/59.htm#%D0%B7_01>.

¹⁵⁴ KUZNECOV, Ivan Vasil'jevič. *Istorija otečestvennoj žurnalistiki (1917-2000): učebnyj komplekt, učebnoje posobije, chrestomatija* [online]. Moskva: Flinta, 2002. Dostupné z www: <http://evartist.narod.ru/text8/15.htm#_top>.

¹⁵⁵ KONČELÍK, Jakub – VEČEŘA, Pavel - ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 143, s. 209 a 210.

¹⁵⁶ BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 338 a s. 259.

v ČSSR a informace ČTK, která přebírala zprávy ze sovětské TASS, byly závaznými pro zahraniční události.¹⁵⁷

Po dobu několika desítek let se oba deníky staly hlavními „hlásnými troukami“ komunistické ideologie, které nešlo o poskytování objektivního zpravodajství, ale pouze o podporu a prosazení vlastních cílů.

2.4.3 Tisk v České republice po 1989

Po roce 1989 se fungování médií ve společnosti podstatně změnilo. Média přešla do soukromého vlastnictví a ze *sovětského modelu* se začalo přecházet na *libertariánský model*, který funguje ve většině zemí západní Evropy a USA.¹⁵⁸

Základními principy se staly demokratizace a komercializace médií.¹⁵⁹ V rámci demokratizace se média distancovala od svých původních vydavatelů a nastala doba jejich odstátňování. To s sebou neslo nejen změnu v mediální legislativě, respektive oddělení médií a státu, ale také „osamostatnění mediálního provozu od vlivu státního a stranického aparátu KSČ“.¹⁶⁰ Do ústavního zákona byly navráceny svoboda projevu a právo na informace z *Listiny základních práv a svobod*.¹⁶¹ V květnu 1990 byl zrušen *Federální úřad pro tisk a informace*. Nová vláda si „dala ve svém programovém prohlášení za cíl vytvoření výše uvedeného širokého mediálního zákona do programu své legislativní činnosti“.¹⁶² Proces komercializace byl zahájen ustavením reklamního trhu, v jehož důsledku začalo docházet k bulvarizaci mediálních obsahů pod tlakem tržních poměrů.¹⁶³

Na trhu se v poměrně krátké době objevilo velké množství nových či znovuobnovených titulů, z nichž většina v průběhu let zanikla. Jediné dva deníky se na českém trhu udržely, a sice nově založený bulvární deník *Blesk*, který na trhu chyběl,

¹⁵⁷ KONČELÍK, Jakub – VEČEŘA, Pavel - ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 145.

¹⁵⁸ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 9788024613871. s. 59.

¹⁵⁹ BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 367-369.

¹⁶⁰ KONČELÍK, Jakub – VEČEŘA, Pavel - ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 256. cit. [19. 2. 2016].

¹⁶¹ Tamtéž, s. 256.

¹⁶² BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 9788024613871. s. 37. cit. [19. 2. 2016].

¹⁶³ BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 368.

a znovuobnovené *Lidové noviny*. V rámci přechodu do soukromého vlastnictví začala být média skupována firmami ze zahraničí: Německo, Švýcarsko atd.¹⁶⁴

Příprava nového tiskového zákona byla zahájena v roce 1991. Cílem bylo navrhnout univerzální tiskový zákon, který by zahrnoval nejen stará, ale i nová média. Po dvou neúspěšných pokusech z let 1992 a 1995 byl nový tiskový zákon předložen Poslanecké sněmovně ČR v červnu 1999. Daný zákon byl schválen v únoru 2000, přičemž v platnost vstoupil hned v březnu 2000. *Zákon č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)* vymezoval práva a povinnosti vydavatelů. V rámci zákona byl vymezen institut povinných výtisků, právo na odpověď a dodatečné sdělení, zavedení evidence periodického tisku¹⁶⁵ a určení jejích pravidel, dále stanovení odpovědnosti vydavatele za obsah periodického tisku, reklamy a inzerce.¹⁶⁶ Tiskový zákon byl několikrát novelizován, naposledy v roce 2013, kdy došlo k úpravě radničních periodik.¹⁶⁷

2.4.4 Tisk v SSSR/Rusku po roce 1989

Od nástupu Michaila Gorbačova byly zavedeny změny, které se v plné šíři dotkly nejen veřejného života, zákonů, ale i médií. S postupem let, kdy se ruská média probírala z útlumu minulých desetiletí, došlo k převratným změnám, jakými byly například přechod na tržní systém nebo rozpad SSSR v srpnu 1991. Ještě předtím se však v březnu 1990 změnila *Ústava SSSR*, ve které bylo zrušeno dlouholeté právo KSSS na vydávání periodického tisku.¹⁶⁸ V červnu 1990 byl přijat *Zákon o tisku a ostatních hromadných sdělovacích prostředcích* (Закон о печати и других средствах массовой информации), jímž byla zrušena cenzura a povoleno vydávání nových deníků. Druhým zákonem byl *Zákon o společenských organizacích* (Закон об общественных организациях), kterým bylo povoleno zakládání společenských organizací; pro jejich legální fungování bylo jedinou podmínkou zaregistrovat se. Zajímavostí té doby je, že zatímco v ostatních zemích tradice vydávání stranického tisku skončila již na přelomu

¹⁶⁴ BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 374 a s. 376.

¹⁶⁵ Pozn. autorky: Evidenci periodického tisku vede Ministerstvo kultury ČR.

¹⁶⁶ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 9788024613871. s. 38-43.

¹⁶⁷ Ministerstvo kultury [online]. *Změna tiskového zákona – tzv. radniční periodika*. Dostupné z www: < <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/periodicky-tisk/zmena-tiskoveho-zakona--tzv--radnicni-periodika-199168/> >.

¹⁶⁸ OVSEPJAN, Rafail Pogosovič. *Istorija novejšej otečestvennoj žurnalistiki: fevral' 1917 - načalo 90-ch godov*. Moskva: Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1999. Dostupné z www: < http://evartist.narod.ru/text/59.htm#%D0%B7_01 >.

19. a 20. století nebo do konce druhé světové války, v tehdejší SSSR došlo po zavedení obou výše zmíněných zákonů k zakládání stranických periodik. Po mnoha letech bylo také povoleno zakládání církevních novin.¹⁶⁹

V srpnu 1991 se SSSR rozpadl, nicméně ještě předtím *Státní komise pro mimořádné události* (Государственный комитет по чрезвычайному положению) založená 19. srpna 1991 zakázala vydávání veškerých centrálních a moskevských deníků. Vycházet směly deníky *Pravda*, *Trud* a *Izvestija*. Tento zákaz vedl k tomu, že byl okamžitě vydán *Výnos prezidenta o opatřeních na ochranu svobody tisku v RSFSR* (Указ о мерах по защите свободы печати в РСФСР).¹⁷⁰ V prosinci 1991 byl přijat *Zákon o hromadných sdělovacích prostředcích*, který přesně definuje hromadné sdělovací prostředky a jejich svobodu a organizační činnost. Poslední změna v tomto zákoně vešla v platnost na konci roku 2015.¹⁷¹

2.4.5 Tisk ve Velké Británii a v USA

Jak zde již bylo zmíněno, ve Velké Británii a v USA se tisk vyvíjel podle *libertariánského modelu* řízení médií. Hlavními principy médií se staly nezávislost, pluralismus, kvalita publikovaných informací, sociální a kulturní řád.¹⁷² Mediální subjekty byly v rukou soukromých vlastníků a z ekonomického hlediska byly postaveny na principu tržních vztahů. Mezi základní pilíře fungování médií se zde považuje a cení svoboda projevu a slova.¹⁷³

Cílilo se především na masy, proto se vedle seriózních periodik mohly ve Velké Británii a v USA rozvíjet i bulvární noviny. Rovněž byly zakládány nadnárodní světové deníky, které vycházely nejen v domovských státech, ale i v jiných zemích. To vše bylo možné za předpokladu, že byla dodržována svoboda tisku.¹⁷⁴ „Jen díky tomu mohly být

¹⁶⁹ OVSEPJAN, Rafail Pogosovič. *Istorija novejšej otečestvennoj žurnalistiki: fevral' 1917 - načalo 90-ch godov*. Moskva: Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1999. Dostupné z [www: < http://evartist.narod.ru/text/59.htm#%D0%B7_01 >](http://evartist.narod.ru/text/59.htm#%D0%B7_01).

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Consultant.ru [online]. *Закон РФ от 27.12.1991 N 2124-1 (ред. от 30.12.2015) "О средствах массовой информации"*. Dostupné z [www: < https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_1511/ >](https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_1511/).

¹⁷² University of Leicester [online]. *2.2 General principles of media theory in the western model*. Dostupné z [www: < http://www.le.ac.uk/oerresources/media/ms7501/mod2unit11/page_09.htm >](http://www.le.ac.uk/oerresources/media/ms7501/mod2unit11/page_09.htm).

¹⁷³ JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. 390 s. ISBN 9788026207436. s. 119.

¹⁷⁴ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 270 s. ISBN 9788024741789. s. 196 a s. 200.

v jiných zemích chápány jako relevantní zdroj informací a názorový inspirátor.¹⁷⁵ Díky oddělení tisku od vlivu státu a politických stran se rozvíjelo tržní hospodářství i kritické postoje, které byly patrné na přelomu 60. a 70. let 20. století například v postoji Američanů vůči válce ve Vietnamu.¹⁷⁶

Ve Velké Británii bylo propojení mezi politickými stranami a deníky v období mezi světovými válkami velmi úzké, ačkoliv tato tradice byla oslabena již na přelomu 19. a 20. století. Politický, ekonomický a kulturní význam USA se začal dostávat do popředí po druhé světové válce. Především v Evropě měla na tištěná média velký vliv amerikanizace způsobu života Evropanů.¹⁷⁷

Svoboda slova a tisku jsou v USA zaručeny v *Prvním dodatku Ústavy*, kterým se *Kongresu* a veškerým státní orgánům zakazuje udělat cokoli, čím by znemožnily dodržení těchto svobod s výjimkou válečného stavu. Toto opatření bylo přijato krátce po skončení *Války za nezávislost* na konci 18. století.¹⁷⁸ V roce 1966 prezident USA Lyndon Johnson podepsal *Zákon o svobodném přístupu k informacím* (Freedom of Information Act), kterým umožnil veřejnosti přístup i k některým dříve plně nezveřejněným nebo nezpřístupněným vládním informacím.¹⁷⁹

Ve Velké Británii není svoboda tisku ústavně zakotvena.¹⁸⁰ Tištěná média ve Velké Británii fungují na principu samoregulace,¹⁸¹ bez omezení tiskovým zákonem.¹⁸² Ve Velké Británii byl rovněž přijat *Zákon o svobodném přístupu k informacím* (Freedom of Information Act 2000).¹⁸³ Zákon vstoupil v platnost v roce 2005.¹⁸⁴ V březnu 2013 byla schválena *Královská listina o samoregulaci tisku* (Royal Charter on

¹⁷⁵ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 270 s. ISBN 9788024741789. s. 200. Cit. [19. 2. 2016].

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 203 a s. 189.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 196 a s. 206.

¹⁷⁸ KIRTLEY, Jane. Introduction. In: *Media Law Handbook. A Handbook Series Edition* [online]. Bureau of International Information Programmes, United States Department of State, 2010. 66 s. Dostupné z www: < <http://iipdigital.usembassy.gov/media/pdf/books/media-law-handbook.pdf> >. s. 2.

¹⁷⁹ VAUGHN, Stephen. *Encyclopedia of American journalism*. New York: Routledge, 2008. xxviii, 636 s. ISBN 978-0-415-96950-5. s. 182.

¹⁸⁰ The New York Times Editorial Board. *British Press Freedom Under Threat* [online]. 14. 11. 2013. Dostupné z www: < <http://www.nytimes.com/2013/11/15/opinion/british-press-freedom-under-threat.html> >.

¹⁸¹ RUTH, Evan – MENDEL, Toby. *Media Regulation in the United Kingdom* [online]. Dostupné z www: < <https://www.article19.org/data/files/pdfs/publications/uk-media-regulation.pdf> >.

¹⁸² TUNSTALL, Jeremy. *The media in Britain*. London: Constable, 1983. 14, 304 s. s. 237.

¹⁸³ Information Commissioner's Office [online]. *What is the Freedom of Information Act?* Dostupné z www: < <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-freedom-of-information/what-is-the-foi-act/> >.

¹⁸⁴ Freedom House [online]. *Freedom of the Press 2015 Report*. Dostupné z www: < <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2015/united-kingdom> >.

Self-Regulation of the Press), kterou bylo mimo jiné odsouhlaseno založení tiskového regulačního úřadu. Stalo se tak v reakci na aféru okolo nezákonných odposlechů v deníku *News of the World*.¹⁸⁵

2.4.6 Stručná charakteristika vybraných deníků

2.4.6.1 Rudé právo / Právo

První číslo deníku *Rudé Právo*, ústředního tiskového orgánu Komunistické strany Československa (dále jen „KSČ“), vyšlo dne 21. září 1920. Tento deník fakticky nevznikl jako nové periodikum, ale odštěpením od socialistických novin *Právo lidu*. V záhlaví *Rudého práva* se uvádělo jak číslo ročníku *Rudého práva*, tak číslo ročníku *Práva lidu*. Pod vedením dr. Bohumíra Šmerala se *Rudé právo* stalo hlavním tiskovým orgánem KSČ 18. května 1921. Oba deníky se nakonec sloučily v červnu 1948.¹⁸⁶

V roce 1929 po V. sjezdu KSČ vznikla skupina „mladých revolučních novinářů a publicistů, kteří vynikali vysokou teoretickou úrovní a pevným sepětím se životem lidu a strany“.¹⁸⁷ Jedním z redaktorů byl mimo jiné pozdější prezident Československa Klement Gottwald. V srpnu 1939 vyšlo *Rudé právo* poprvé ilegálně a 1. května 1945 naopak naposledy.¹⁸⁸ Do čela redakce se následně postavil Gustav Bareš.¹⁸⁹ Po *Vítězném únoru* proběhly ve všech redakcích velké personální čistky, jež měly za následek odchod mnoha významných novinářů, kteří nebyli pro tehdejší režim pohodlní.¹⁹⁰

V roce 1968, v době obrody režimu během *Pražského jara*, došlo k významným reformám i v médiích – byla zrušena cenzura a v médiích se objevovala témata, která byla od roku 1948 tabu. Po srpnových událostech roku 1968 vyšel v květnu 1969 manifest *Slovo do vlastních řad*, ve kterém desítky novinářů vyjádřily podporu novému vedení KSČ.¹⁹¹ *Rudé právo* opět začalo určovat hlavní agendu, postoje k událostem a

¹⁸⁵ TOMLINSON, Hugh. The New UK Model of Press Regulation. In: *LSE Media Policy Project*. 2014. Dostupné z www: < <http://www.lse.ac.uk/media@lse/documents/MPP/LSE-MPP-Policy-Brief-12-The-New-UK-Model-of-Press-Regulation.pdf> >.

¹⁸⁶ BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 169 a s. 256.

¹⁸⁷ *Naše Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 1980, 346 stran. s. 47. cit. [8. 2. 2016].

¹⁸⁸ BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 211.

¹⁸⁹ Pozn. autorky: Bareš následně pracoval jako vedoucí Kulturního a propagačního oddělení ÚV KSČ.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 254.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 328.

jejich interpretaci včetně výkladu vývoje v zemi od ledna 1968.¹⁹² Opět došlo k masivnímu vylučování novinářů. Po roce 1989 se deníky transformovaly do podoby, v jaké je známe v současnosti. Ještě předtím se však redakce distancovaly od původního režimu i od původních vydavatelů, tedy KSČ. K přejmenování deníku z *Rudého práva* na *Právo* došlo v roce 1995.¹⁹³ Vlastníkem deníku *Právo* je od roku 1990 vydavatelství Borgis, a.s.,¹⁹⁴ které vlastní majoritu, zatímco internetový portál Seznam.cz vlastní jednu třetinu vydavatelství.¹⁹⁵

2.4.6.2 The Guardian

Deník *The Guardian* poprvé vyšel 5. května 1821 pod názvem *Manchester Guardian*. Jeho zakladatelem byl John Edward Taylor. Pod původním názvem deník vycházel až do roku 1959, kdy bylo slovo *Manchester* vypuštěno. Odpoutání se od města Manchester završilo přesunutí celé redakce novin do Londýna v roce 1964.¹⁹⁶ Největší ohlas získal deník pod vedením C. P. Scotta; ten dokázal deníku získat celostátní uznání, a jeho rodina deník vlastnila až do roku 1936, kdy vedení přešlo pod správu firmy *Scott Trust*.¹⁹⁷

The Guardian byl jedním z prvních periodik vůbec, který začal publikovat články online.¹⁹⁸ Jeho současným majitelem je firma *Scott Trust*, která rovněž vlastní skupinu *Guardian Media Group*. Tyto noviny se řadí mezi jedny ze tří nejprodávanějších deníků ve Velké Británii.¹⁹⁹

2.4.6.3 The New York Times

Zakladateli deníku *The New York Times* byli Henry Jarvis Raymond a George Jones. První číslo vyšlo 18. září 1851, tedy v době, kdy v USA zájem o *šestákový tisk*

¹⁹² KONČELÍK, Jakub – VEČEŘA, Pavel - ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 214.

¹⁹³ BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 371 a s. 372.

¹⁹⁴ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 273 s. ISBN 978-80-246-1387-1. s. 130.

¹⁹⁵ Media Guru [online]. *Porybný odstoupil z představenstva Borgisu*. 22. 1. 2014. Dostupné z www: <<http://www.mediaguru.cz/2014/01/porybny-odstoupil-po-23-letech-z-predstavenstva-borgisu/>>.

¹⁹⁶ New World Encyclopedia [online]. *The Guardian*. Posl. aktualizace 21. 1. 2014. Dostupné z www: <http://www.newworldencyclopedia.org/entry/The_Guardian>.

¹⁹⁷ The Guardian [online]. *History of the Guardian*. 6. 6. 2002. Dostupné z www: <<http://www.theguardian.com/gnm-archive/2002/jun/06/1>>.

¹⁹⁸ The Guardian [online]. *History of the Guardian website*. 1. 11. 2010. Dostupné z www: <<http://www.theguardian.com/gnm-archive/guardian-website-timeline>>.

¹⁹⁹ Encyclopaedia Britannica [online]. *The Guardian British Newspaper*. 20. 8. 2014. Dostupné z www: <<http://www.britannica.com/topic/The-Guardian-British-newspaper>>.

(penny press) pomalu upadal. Žurnalisté se začali odklánět od senzacechtivosti a vrátili se spíše k objektivnímu způsobu informování čtenářů. Cílem zakladatelů bylo zaujmout namísto velkého počtu čtenářů ty vzdělanější se zájmem o aktuální nezkrácené zpravodajství. V roce 1896 deník koupil Adolph Simon Ochs, pod jehož vedení se z *The New York Times* staly mezinárodně uznávané noviny. Tento deník se vyznačuje především velkým zájmem o mezinárodní dění.²⁰⁰

Stejně jako *The Guardian* i toto periodikum spustilo jako jedno z prvních svůj online zpravodajský portál. Majitelem *The New York Times* je společnost *The New York Times Company*.²⁰¹

2.4.6.4 Izvestija

Deník *Izvestija* byl poprvé vydán 13. března 1917 pod názvem *Izvestija Petrohradského Výboru dělníků a vojenských poslanců*. V čele tohoto výboru stáli až do *Říjnové revoluce* v roce 1917 *menševici*²⁰² a *eseři*²⁰³. Po revoluci se do čela výboru dostali *bolševici*²⁰⁴ vedení Vladimírem Iljičem Leninem. V roce 1918 se vydávání deníku přesunulo do Moskvy a první číslo vyšlo pod názvem *Izvestija Všeruského Ústředního Výboru Sovětů dělnických, vojenských a rolnických zástupců*. Od roku 1971 až do roku 1991 vycházel deník pod názvem *Izvestija Výboru lidových zástupců SSSR*.²⁰⁵ Téměř po celou dobu existence byl deník financován ze státního rozpočtu a stejně jako v případě *Rudého práva* se tento deník stal po deníku *Pravda* jedním z hlavních ideologických periodik Komunistické strany Sovětského svazu (dále jen „KSSS“), ačkoliv ve skutečnosti byl oficiálním věstníkem *Nejvyššího sovětu SSSR*. Propouštění novinářů a zkrácené popisy událostí byly téměř na denním pořádku.²⁰⁶

Po rozpadu SSSR se většinovým vlastníkem deníku na nějakou dobu stala společnost *Lukoil*, následně *Gazprom*. Obliba deníku *Izvestija*, který v dobách SSSR

²⁰⁰ Encyclopaedia Britannica [online]. *The New York Times*. 17. 11. 2015. Dostupné z www: < <http://www.britannica.com/topic/The-New-York-Times> >.

²⁰¹ The New York Times Company [online]. *Our History*. Dostupné z www: < <http://www.nytc.com/who-we-are/culture/our-history/> >.

²⁰² Umírněná frakce sociální demokracie, která zůstala věrna klasickému marxismu a zůstala v opozici vůči bolševikům. Z názvu skupiny vyplývá, že jich bylo méně (menše).

²⁰³ Socialisté-revolucionáři.

²⁰⁴ Radikální frakce ruské sociální demokracie.

²⁰⁵ РИАНовости [online]. *Основные этапы развития газеты „Известия“*. 13. 3. 2012. Dostupné z www: < <http://ria.ru/spravka/20120313/592628788.html> >.

²⁰⁶ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 9788024741789. s. 208.

vycházel v milionových nákladech,²⁰⁷ v 90. letech značně opadla a deník se posléze začal hlásit k liberálně-demokratickému směru.²⁰⁸ Zároveň byl jedním z prvních deníků, který začal spolupracovat se západními médii.²⁰⁹ Současným vlastníkem je společnost *National Media Group*.²¹⁰ Zajímavostí je, že v roce 2005 se deníky *Izvestija* a *The New York Times* dohodly na vydávání přílohy *The New York Times in Izvestia*.²¹¹ Stejně jako ostatní spustil deník *Izvestija* svůj online server.

²⁰⁷ KHOROSHEVSKIY, Andrey. *100 znamenitykh simbolov Sovetskoy epokhi*. Kharkhov: Folio, 2009. Dostupné z www: < <http://1url.cz/8ttWl> >. s. 345.

²⁰⁸ OVSEPIAN, Rafail Pogosovič. *Istorija novejšej otečestvennoj žurnalistiki: fevral' 1917 - načalo 90-ch godov*. Moskva: Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1999. Dostupné z www: < <http://evartist.narod.ru/text/60.htm> >.

²⁰⁹ RICHTER, Andrei G. The Russian Press after Perestroika. In: *Canadian Journal of Communication* [online]. 1995, č. 20. Dostupné z www: < <http://www.cjc-online.ca/index.php/journal/article/view/842/748> >.

²¹⁰ Lenta.ru [online]. *Om peremeny mest*. 2. 5. 2011. Dostupné z www: < <http://m.lenta.ru/articles/2011/05/02/izvestia/> >.

²¹¹ Kreab.com [online]. *Senior Partner of Kreab Moscow Paruyr Davtyan, interviewed Nikolay Ryzhkov – the legend of the Soviet and Russian politics*. 29. 9. 2014. Dostupné z www: < <http://www.kreab.com/moscow/2014/09/29/senior-partner-kreab-gavin-anderson-moscow-paruyr-davtyan-interviewed-nikolay-ryzhkov-legend-soviet-russian-politics/> >.

3 ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Analýza tisku

V této části budou analyzovány jednotlivé novinové články. Text analýzy je členěn nejprve podle sledovaných událostí, v další úrovni podle roku, na nějž připadá příslušné zvolené výročí, v následující pak podle názvu deníku. Ve vlastním textu se zprávy a události sledují podle dne vydání a podle stránky, na níž je příslušný článek uveden, což signalizuje váhu, jaká je informaci přikládána. V databázi ProQuest bylo vyhledávání zjednodušeno zadáním klíčových slov uvedených v kapitole 2.3. V denících *Rudé právo/Právo* a *Izvestija* bylo vždy nutné projít celá čísla novin. Dodržení této struktury pro obě sledované události v čase činí analýzu přehlednou a umožňuje snadnější identifikaci rozdílů či podobností ve způsobech informování mezi jednotlivými periodiky. V závěru každé části bude následovat krátká interpretace dat.

3.2 Vylodění Spojenců v Normandii

3.2.1 1984 – čtyřicáté výročí

3.2.1.1 Rudé právo

V sobotu 2. června 1984 se na šesté stránce sobotního vydání *Rudého práva* objevil článek s titulkem *Hlavní fronta války: Na národech Sovětského svazu spočívala největší tíha ozbrojeného zápasu proti fašismu*, jehož autorem byl plukovník PhDr. Miloslav Nejedlý, CSc. V daném článku autor vyzdvihoval podíl SSSR na vítězství ve válce nad Německem. Připomínal vpád vojsk Třetí říše do SSSR, začátek *Velké vlastenecké války*,²¹² statečnost sovětského lidu a vojáků, kteří ubránili Stalingrad, bitvu u Kursku v roce 1943, osvobození evropských států. Vylodění Spojenců v Normandii bylo zmíněno pouze v krátkosti. „Po dva roky slibovaná a v červnu 1944 konečně armádami USA a Velké Británie otevřená druhá fronta se stala v Evropě nejvýznamnější událostí ozbrojeného zápasu mimo sovětsko-německou frontu. Její podíl na celkovém výsledku války byl však podstatně omezen pro její opožděné otevření.“²¹³ V tomtéž čísle byla na straně sedm v článku *Reagan na turné po západní*

²¹² Označuje válku mezi Třetí říší a SSSR, která vypukla vpádem německých vojsk do SSSR 22. 6.1941 a skončila 9. 5. 1945.

²¹³ NEJEDLÝ, Miloslav. Hlavní fronta války: Na národech Sovětského svazu spočívala největší tíha ozbrojeného zápasu proti fašismu. In: *Rudé právo* [online]. 2. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 129, s. 6. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z www: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/2/6.png>>.

Evropě zmínka o návštěvě amerického prezidenta Reagana na oslavách 40. výročí vylovení v Normandii.²¹⁴

V úterním vydání ze dne 4. června 1984 nebyla publikována žádná informace týkající se daného výročí.

Ve středečním vydání ze dne 5. června 1984 se na druhé stránce v rubrice *Mezinárodní styky* objevila krátká zpráva o odcestování delegace Čs. svazu protifašistických bojovníků v čele s generálporučíkem Františkem Šádkem do Francie.²¹⁵

Ve středu 6. června 1984 vyšel na straně šest článek s názvem *Čtyřicet let od vylovení v Normandii: Jak to bylo s druhou frontou*. Hned v úvodu daného článku bylo vysvětleno, proč se o této frontě píše jako o „druhé“ s odkazem k tomu, že „první a hlavní“ byla fronta sovětsko-německá. Autor označil otevření druhé fronty za významnou událost, nicméně opět zdůraznil udatnost vojáků SSSR. Nejprve polemizoval o možnosti vítězství SSSR bez pomoci Spojenců, což doložil citací západoněmeckého historika Heinricha Riekera, který napsal, že Třetí říše byla vojensky poražena dávno před útokem Spojenců. Podle autora článku probíhal vpád spojeneckých vojsk „za poměrně příznivých podmínek“.²¹⁶ V článku byly vyzdviženy aktivity – především sabotáže a bojové akce – francouzských antifašistů, mezi něž patřili také komunisté. Autor článku srovnával postup sovětských a spojeneckých vojsk v průběhu června 1944. Dále byly zmíněny ztráty na životech z řad civilistů i vojáků. Opět byla připomenuta snaha SSSR z července 1941 o otevření druhé fronty, která se v té době nesetkala se souhlasem ze strany USA a Velké Británie. Nesouhlas měl podle autora za cíl oslabit nejen Třetí říši, ale i SSSR. „Vládnoucí buržoazie v Británii a USA si chtěla zdráháním, odklady a výmluvami ve věci druhé fronty uchovat vlastní síly na úkor SSSR, využít jich v závěrečné etapě války a k uskutečňování politiky poválečného diktátu.“²¹⁷ Hlavním důvodem k otevření druhé fronty byla podle autora článku nutnost

²¹⁴ ČTK. Reagan na turné po západní Evropě. In: *Rudé právo* [online]. 2. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 129, s. 7. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/2/7.png> >.

²¹⁵ ČTK. Delegace Federálního ÚV Čs. svazu protifašistických bojovníků. In: *Rudé právo* [online]. 5. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 131, s. 2. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/5/2.png> >.

²¹⁶ MAZAL, Jaroslav. Čtyřicet let od vylovení v Normandii: Jak to bylo s druhou frontou. In: *Rudé právo* [online]. 6. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 132, s. 6. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/6/6.png> >.

²¹⁷ Tamtéž, s. 6. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z www:

spojeneckých vojsk neopozdit se při osvobození strategicky důležitých zemí Evropy a především Berlína. Vítězství Spojenců v bitvě v Ardenách bylo dosaženo díky útoku sovětských vojsk od Baltského moře. Autor zde nezapomněl připomenout, že SSSR své závazky vůči Spojencům vždy plnil. Závěr článku obsahoval ujištění o nutnosti udržet světový mír i přes hrozby zničení světa jadernými zbraněmi ze strany USA a ostatních západních zemí. „Odhalovat, překazit uchvatitelské záměry imperialismu – to je dnes nejdůležitější celosvětový úkol sil míru a pokroku.“²¹⁸

Deník *Rudé právo* publikoval dne 7. června 1984 na sedmé straně článek *Oslavy v Normandii*, v němž bylo nejdříve zmíněno, kteří představitelé západních zemí se ceremonie účastnili. ČSSR byla v Normandii reprezentována delegací Čs. svazu protifašistických bojovníků. Článek připomněl důležitou roli československých letců a samostatné obrněné brigády v bitvě o Dunkerque na podzim 1944. Jaderná hrozba ze strany USA podpořená účastí letadlové lodi na jaderný pohon či nukleárního křižníku nebyla v článku opomenuta. S vlnou nevole a s velkou kritikou se setkala udělení čestné medaile bývalému generálovi SS, což deník charakterizoval jako pouhou snahu o smír mezi bývalými nepřáteli. Následovala zmínka o vojenské přehlídce, která byla zahájena projevem francouzského prezidenta François Mitteranda. Prezident v něm vyzdvihl sovětskou ofenzivu z června 1944 a apeloval na bývalé spojence, tedy SSSR a západní země, aby se snažily o udržení míru a překonaly všechny rozpory. Závěrem byl zkritizován projev amerického prezidenta Ronalda Reagana, ve kterém vyzval SSSR ke stažení vojsk z Evropy a obhajoval přítomnost amerických vojsk na evropském kontinentu pod záminkou obrany demokracie. Zahraniční pozorovatelé taktéž upozornili na fakt, že Reagan nepoužil pro označení vylodění v Normandii a následných bojů v západní Evropě výraz „druhá fronta“.²¹⁹

V pátek 8. června 1984 byl na šesté straně zveřejněn článek od zvláštního zpravodaje ČTK, který upozorňoval na válečnou propagandu amerického prezidenta Reagana, k níž využíval právě oslav 40. výročí vylodění Spojenců v Normandii. Autor kritizoval jednak neznalost amerického lidu o spojenectví se SSSR, jednak lži

< <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/6/6.png> >.

²¹⁸ MAZAL, Jaroslav. Čtyřicet let od vylodění v Normandii: Jak to bylo s druhou frontou. In: *Rudé právo* [online]. 6. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 132, s. 6. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/6/6.png> >.

²¹⁹ [Nesignováno] a ČTK. Oslavy v Normandii. In: *Rudé právo* [online]. 7. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 133, s. 7. Dostupné z www:

< <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/7/7.png> >.

amerického listu *Daily World*, který tvrdil, že sovětští spojenci invazi uvítali, ovšem nezmínil, že právě bez sovětských vojsk by k invazi nikdy nemohlo dojít. V článku bylo pouze zmíněno, že „kdyby tisíce nacistických bitevních letounů nebyly vázány sovětským letectvem a mohly být poslány do invazního prostoru v Normandii, byly by ztráty Spojenců katastrofální a invaze by možná dokonce ztroskotala“.²²⁰

V sobotním vydání ze dne 9. června 1984 bylo na straně šest v rubrice *Týden ve světě* v krátkosti zmíněno setkání představitelů sedmi západních mocností. Dále byla připomenuta informace o oslavách výročí v Normandii včetně počtu účastníků a opětovné zmínky o zapomenuté první frontě, „na níž Sovětský svaz nesl největší tíži bojů s hitlerovským Německem“.²²¹

Obsah článků a styl psaného projevu výše analyzovaných článků byly plně v souladu s pravidly komunistické propagandy. Jak jsem očekávala, v textu se objevovaly expresivní výrazy – ozbrojený zápas, uchvatitelské záměry imperialismu –, rovněž zavádějící titulky – *Na národech Sovětského svazu spočívala největší tíha ozbrojeného zápasu proti fašismu* –, jejichž hlavním cílem bylo zmanipulovat čtenáře. Zárukou kvality a důvěryhodnosti informací měl být pro čtenáře článek plukovníka PhDr. Nejedlného, CSc. či výňatek z knihy západoněmeckého historika, který byl vytržen z kontextu a užit tak, aby svým obsahem podpořil důvěryhodnost informace.

3.2.1.2 The Guardian

Dne 4. června 1984 byly na stránkách deníku otištěny vzpomínky francouzské školačky na den vylodění a její následující boj o život.²²²

O den později 5. června 1984 byl zveřejněn článek Jamese Camerona, ve kterém vzpomínal na to, co dělal 6. června 1944. Protože byl v té době začínajícím novinářem, dostal se do Normandie až šest dní po vylodění, ovšem nelitoval, neboť to se nepodařilo ani mnohým zkušeným novinářům, například Ernestu Hemingwayovi.²²³ V dalším

²²⁰ Zpravodaj ČTK. Daily World o falšování faktů: Reagan dějiny nepředělá. In: *Rudé právo* [online]. 8. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 134, s. 6. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/8/6.png> >.

²²¹ KOVAŘÍK, Jan. Schůzka sedmi v Londýně. In: *Rudé právo* [online]. 9. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 135, s. 6. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z www:

< <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/9/6.png> >.

²²² GUEST, Genevieve. How the English Came to Normandy. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1984, s. 11. ProQuest Archiver.

²²³ CAMERON, James. D Day Minus Me. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1984, s. 10. ProQuest Archiver.

článku byla popsána strastiplná dvacetihodinová cesta anglických veteránů z Velké Británie do Normandie.²²⁴

V den výročí 6. června 1984 deník informoval o první vzpomínkové ceremonii, která se konala na hřbitově v Ranville. Na této ceremonii bylo přítomno několik přeživších příslušníků britské divize, kteří se na vylodění připravovali téměř dva roky. Jejich cílem bylo zničit pět mostů, které vedly směrem od Pas-de-Calais, aby tak zabránili v přesunu německých vojsk.²²⁵ V sekci *Dopisy šéfredaktorovi* byl publikován dopis Gavрила Kerotkova ze SSSR, ve kterém připomínal všechny historické souvislosti týkající se otevření druhé fronty, například žádosti Stalina z července 1941 o otevření druhé fronty, a také fakt, že to byla právě Rudá armáda, proti které v červnu 1944 stálo více než 239 německých divizí. Ve Francii, Belgii a Holandsku se v té době nacházelo pouze 58 německých divizí.²²⁶ Reportáž z Normandie přiblížila čtenáři přípravu na ceremonii, která proběhla na pláži *Utah* za přítomnosti amerického prezidenta Reagana, francouzského prezidenta Mitteranda a královny Alžběty II.²²⁷ Jeden z dalších článků informoval o vdovách po vojácích z Normandie, které čekaly, zda jim bude zvýšen vdovský důchod či ne.²²⁸

O den později vyšla zpráva o návštěvě královny Alžběty II. na vojenském hřbitově v Bayeux, kde je pohřbeno téměř pět tisíc britských vojáků.²²⁹ Alžběta II. se v den výročí zúčastnila také setkání veteránů v městečku Arranches, kde pronesla projev, v němž prohlásila, že „boj Spojenců, Svobodné Francie a Hnutí odporu byl obranou demokratických hodnot a ideálů a položil základy ke smíření s těmi, proti kterým bojovali“.²³⁰ (Překlad vlastní.)²³¹ Dále deník přinesl informaci o vzpomínkové akci na pláži *Omaha* a o projevu amerického prezidenta Reagana, ve kterém ocenil

²²⁴ EZARD, John. Longest Day of All for D-Day Veterans. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1984, s. 1. – s.3. ProQuest Archiver.

²²⁵ EZARD, John. Veterans Show Spirit That Won the War. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 30. ProQuest Archiver.

²²⁶ KEROTKOV, Gavril. The D-Day Celebrations, Seen from a Stalingrad Perspective. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 10. ProQuest Archiver.

²²⁷ FAIRHALL, David. Americans Hold Their Fire for Utah Beach. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 3. ProQuest Archiver.

²²⁸ MORRIS, Michael. War Widows Wait for Allowance Rise. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 3. ProQuest Archiver.

²²⁹ EZARD, John. Queen Pays Tribute. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 1984, s. 3. ProQuest Archiver.

²³⁰ EZARD, John. Monty's Promise Realised, Says Queen. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 1984, s. 1. – s. 8. cit. [12. 4. 2016]. ProQuest Archiver.

²³¹ „[The Queen said that] the fight by the Allies, the Free French and the Resistance had been a defence of democratic values and ideals and had laid foundations for reconciliation with those against whom they had fought.“

britské parašutisty či účast francouzského prezidenta Mitteranda v odbojovém hnutí. Do Normandie přijeli nejenom státníci či veteráni, ale i vdovy po padlých vojácích. Závěrem byla zmíněna bezpečnostní opatření a neúčast Němců na oslavách.²³²

Nálada v německé společnosti v souvislosti s výročím vylodění byla popsána v článku ze dne 8. června 1984. V průběhu týdne byl v Západním Německu promítán dokument „The Longest Day“. Ve středu 6. června 1984 měli němečtí diváci možnost zhlédnout oslavy v živém televizním přenosu. Do článku se promítlo zklamání Němců, kteří považovali ceremoniál v Normandii za anti-německý, a jejich lítost nad tím, že v Normandii nebyl žádný německý představitel.²³³

V sekci *Dopisy šéfredaktorovi* bylo otištěno několik rozhořčených reakcí na dopis Gavriila Kerotkova. V jedné z nich bylo mimo jiné uvedeno, že „to, co G. Kerotkov neříká, je, že Spojenci šli do Normandie bojovat za druhé, zatímco Sověti bojovali za svou vlastní záchranu“.²³⁴ (Překlad vlastní.)²³⁵

Deníku *The Guardian* se podle mého názoru podařilo poskytnout čtenáři vyvážené a objektivní zpravodajství podané z několika různých úhlů pohledu. Vedle popisných reportáží z místa oslav se deník snažil o určité zatraktivnění jednotlivých článků, jejichž obsahem jsou osobní vzpomínky přímých účastníků. Snahu předat co možná nejvyváženější informace rovněž dokládá zpráva o výsledcích veřejného mínění v Západním Německu a publikace dopisu občana SSSR. V textu nejsou užity žádné citově zabarvené výrazy a styl psaného projevu je neutrální.

3.2.1.3 The New York Times

V neděli 3. června 1984 se událostem v Normandii věnovalo článků. Major Thomas Howie a jeho zásluhy na dobytí městečka St. Lo připomínal ve své reportáži Drew Middleton.²³⁶ V krátkosti byla v několika dalších člancích zmíněna návštěva amerického prezidenta Reagana v Irsku, odkud měl pokračovat na oslavy

²³² FAIRHALL, David. Politicians and Media Circus Win D-Day, Také 2. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 1984, s. 1. – s. 32. ProQuest Archiver.

²³³ TOMFORDE, Anna. Germans Want to Bury Hatches. In: *The Guardian* [online]. 8. 6. 1984, s. 8. ProQuest Archiver.

²³⁴ BARNETT, G. – BRAITWAITHE, Phil – PREDDLE, Joyce – MERCER, Paul – READ, M. The False Dawn the Media Have Cast Over D-Day. In: *The Guardian* [online]. 9. 6. 1984, s. 12. cit. [11. 4. 2016]. ProQuest Archiver.

²³⁵ „What G. Kerotkov does not say is that the Allies went to Normandy to help others, whereasthe Soviets fought to save themselves.“

²³⁶ MIDDLETON, Drew. In St.-Lo, A Major's Name Symbolizes Tides of War. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

do Normandie.²³⁷ Dále deník zveřejnil krátkou zprávu o udělení medaile bývalému generálu SS, což se setkalo s vlnou nevole mezi válečnými veterány.²³⁸ Jedním z posledních článků bylo vyprávění veterána Nelsona Bryanta popisující jeho pocity a vzpomínky na *Den D*²³⁹, a vzpomínky tehdejší studentky žurnalistiky na univerzitě v Missouri, která vybrala úryvky z dopisů svému snoubenci – vojákovu sloužícímu v Jižním Pacifiku, v nichž vzpomíná na události odehrávající se ode dne vylodění až do jeho návratu v prosinci 1945.²⁴⁰

V pondělním vydání deníku byla zveřejněna reportáž z jiného normandského města, Ste.-Mère-Eglise, plná vzpomínek na udatnost amerických vojáků a na dobytí města.²⁴¹ Další krátká zpráva se týkala odhalení totožnosti špiona, který předal Němcům špatné informace o místě vylodění.²⁴²

Dne 5. června 1984 byly publikovány vzpomínky bývalého německého vojáka, který byl v Normandii zajat. V témže článku autor popsal návštěvu německých středoškoláků v Normandii.²⁴³ V krátkosti byla zmíněna výstava obrazů tří bývalých amerických vojáků.²⁴⁴

V den výročí vylodění, 6. června 1984, se na stránkách deníku *The New York Times* objevily zmínky o cestě amerického prezidenta Reagana do Normandie po návštěvě královny Alžběty II. a večeri u tehdejší premiérky Margaret Thatcherové.²⁴⁵ Drew Middleton byl autorem reportáže popisující odhalení pomníku postaveném na počest amerických vojáků padlých na pláži *Utah*. V téže reportáži Middleton připomněl

²³⁷ Například GELB, Leslie H. Time For Another Meeting of Democracy's Board Members. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331. nebo KILBORN, Peter T. Fiscal Policies Underlie Summit Agenda. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²³⁸ HEADLINERS. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²³⁹ BRYANT, Nelson. About Men. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴⁰ McKEMY, Kay. Westchester Opinion; D-Day on the Home Front Remembered. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴¹ MIDDLETON, Drew. Return to Normandy; For Village, It's Too Good the Young Know. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴² [Nesignováno]. World War II Spy Named in London. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴³ VINOCUR, John. Amid the Graves of 11,167 German Dead, Two Generations Ponder Defeat. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴⁴ [Nesignováno]. Pictures From an Exhibition on War. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴⁵ Například WEISMAN, Steven R. Reagad Expected to Bid Allies Act Against Terrorism. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331. nebo APPLE, R. W., For Reagans in London, Lunch with the Queen. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

počet padlých vojáků, slabý odpor německých vojáků a nezapomněl se rovněž zmínit o existenci pomníku vybudovaného na počest padlých belgických, dánských, holandských, kanadských, britských a norských vojáků, který se nachází nedaleko od místa odhalení nového pomníku. Závěrem psal o bezpečnostních opatřeních přijatých francouzskou policií, o projevu amerického velvyslance Evana Galbraitha vyzdvihujícím francouzsko-americké přátelství a o slavnostním pokládání věnců k již zmíněnému americkému pomníku.²⁴⁶ Poslední článek informoval o televizních pořadech vysílaných americkými stanicemi ABC, NBC a CBS na počest výročí jako připomínku pro ty, kteří ho nezažili.²⁴⁷

Ve čtvrtém vydání ze dne 7. června 1984 vyšla reportáž popisující oslavy v Normandii. V den výročí přednesl americký prezident Reagan dva projevy. V prvním projevu vzpomněl nejen na padlé vojáky americké, ale také na vojáky sovětské. Dále „zdůraznil svou ochotu k zahájení rozhovorů o odzbrojení s Rusy ke zmírnění nového napětí v Evropě“.²⁴⁸ (Překlad vlastní.)²⁴⁹ V deníku byl též otištěn druhý z projevů amerického prezidenta Reagana, ve kterém mimo jiné sdělil: „Navzdory našim ohromným snahám a úspěchům bylo ne vše, co následovalo po skončení války, šťastné nebo plánované. Některé osvobozené země byly ztraceny. Velký smutek nad touto ztrátou je připomínán v ulicích Varšavy, Prahy a Východního Berlína. Sovětské jednotky, které přišly do středu kontinentu, nikdy neodešly, když nastal mír. Jsou tam stále, nezvaní, nechtění, neústupní, téměř čtyřicet let po válce“.²⁵⁰ (Překlad vlastní.)²⁵¹ Další článek popisoval reakce německých občanů na neúčast německého kancléře Helmuta Kohla na ceremoniích v Normandii, a zároveň shrnul náladu Němců vzniklou připomínkou na válku.²⁵² V deníku byla také zveřejněna reportáž z jedné z amerických

²⁴⁶ MIDDLETON, Drew. A Monument Is Unveiled to Fallen on Utah Beach. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴⁷ KAPLAN, Peter W. Networks Marks D-Day. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴⁸ MIDDLETON, Drew. Reagan Honors D-Day: Calls For Spirit of Peace. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. cit. [5. 4. 2016]. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁴⁹ „[The President] emphasized his willingness to begin disarmament talks with the Russians to ease new tensions in Europe.“

²⁵⁰ AP. Excerpts from Reagan Tribute to D-Day Dead and Plea for Spirit of Peace. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. cit. [5. 4. 2016]. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁵¹ „In spite of our great efforts and successes, not all that followed the end of the war was happy, or planned. Some liberated countries were lost. The great sadness of this loss echoes down to our own time in the streets of Warsaw, Prague, and East Berlin. The Soviet troops that came to the center of this continent did not leave when peace came. They are still there, uninvited, unwanted, unyielding, almost 40 years after the war.“

²⁵² MARKHAM, James M. D-Day Ceremonies Vex West Germans. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

středních škol, ve které se 28 z 36 studentů přiznalo, že až do tohoto týdne nevěděli, co je *Den D*.²⁵³

Ve vydání ze dne 8. června 1984 byla Normandie zmíněna pouze v jednom z článků týkajících se cesty prezidenta Reagana po Evropě²⁵⁴, a dále v souvislosti se smrtí dvou synů tehdejšího amerického prezidenta Roosevelta.²⁵⁵

V pátečním vydání byl zveřejněn článek zmiňující ceremoniál na počest padlých německých vojáků. Na tomto setkání byli přítomni pouze zástupci Francie a Západního Německa.²⁵⁶

Články zveřejněné deníkem *The New York Times* byly po obsahové stránce široké a dohromady tvořily pestrou mozaiku informací. Nicméně lze říci, že články byly poměrně nevyvážené, jelikož refletovaly informace z jednoho úhlu pohledu – z pohledu vítězné mocnosti. Dobré vztahy mezi USA a Západním Německem se odrazily v článcích popisujících náladu v německé společnosti či návštěvu německých středoškoláků v Normandii. V projevech amerického prezidenta Reagana se projevila připomínka právě probíhající *Studené války*, což bylo doloženo citacemi. Přesto považují styl, jakým byly jednotlivé články napsány, za neutrální, a informace, které deník přinášel, byly pro čtenáře jistě atraktivní.

3.2.1.4 Izvestija

V deníku *Izvestija* byl dne 3. června 1984 v rubrice *Na aktualnuju temu* publikován článek o cestě 90 bývalých příslušníků SS do Normandie a o ocenění bývalého generála tankové divize SS. Tato skutečnost podle autora článku vyvolala nevoli mezi obyvateli Francie.²⁵⁷ V témže čísle byl zveřejněn článek generálporučíka Pavla Žilina, ve kterém vyzdvihoval důležitost otevření druhé fronty, nicméně zkritizoval fakt, že se na její otevření čekalo celé tři roky, tedy od napadení SSSR v červnu 1941 až do června 1944. Opět byla vzpomenua žádost SSSR z července 1941

²⁵³ [Nesignováno]. D-Day Fetes Stir 8th-Graders' Interest. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁵⁴ WEISMAN, Steven R. Reagan Meets With Allied Leaders; Tells Them Interest Rates Will Fall. In: *The New York Times* [online]. 8. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁵⁵ [Nesignováno]. Two Roosevelt Sons In Normandy Graves. In: *The New York Times* [online]. 8. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁵⁶ AP. French Join Ceremony For German War Dead La Cambe. In: *The New York Times* [online]. 9. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

²⁵⁷ KOVALENKO, Jurij. Наградили палача. In: *Izvestija* [online]. 3. 6. 1984, č. 155, s. 4. East View Information Services.

o otevření druhé fronty, byly popsány kroky a schůze, které vedly k jejímu otevření. Součástí článku byla kritika Američanů a Britů, kteří podle Žilina měli již v roce 1942 dostatečné válečné vybavení pro případné otevření druhé fronty, nicméně v té době to nebylo v jejich zájmu. Především pro USA a jejich poválečné zájmy bylo nezbytné otevření druhé fronty dobře časově naplánovat – nesmělo k tomu dojít ani moc brzy, ani moc pozdě. To vše s cílem zajistit, aby Třetí říše nebyla dobyta sovětskými vojsky, oslabit socialismus, nastolit nové třídní uspořádání v poválečné Evropě a udržet americké a britské kolonie. Vylodění v Normandii bylo významnou událostí, nicméně podpora sovětských vojsk, které okamžitě začaly útočit od východu, dala spojeneckým vojskům možnost pokračovat v osvobozování západní Evropy. V té době se Třetí říše nacházela v hluboké krizi. Závěrem byly porovnány počty padlých, utrpení sovětského lidu a znovu zopakována významná úloha vojáků SSSR v konečném vítězství nad Třetí říší.²⁵⁸

Další krátká zpráva vyšla dne 5. června 1984 na páté straně, a týkala se protestu několika stovek lidí, kteří v Caen demonstrovali proti účasti amerických a anglo-kanadských vojsk na ceremonii.²⁵⁹

V den výročí, 6. června 1984, vyšla v rubrice *Na aktualnuju temu* informace o oslavách, ve které byl vyzdvižen významný podíl SSSR na konečném vítězství. V témže úryvku bylo připomenuto, že „buržoazní hromadné sdělovací prostředky se snaží snížit význam sovětsko–německé fronty, prohlásit vylodění Spojenců v Normandii za téměř hlavní událost války“.²⁶⁰ (Překlad vlastní.)²⁶¹

Dne 7. června 1984 byl na páté straně zveřejněn článek shrnující informace o ceremonii, která se konala při příležitosti oslav výročí vylodění v Normandii. Kromě obecných sdělení o počtu účastníků ceremonie se čtenář mohl dozvědět, že USA pojaly výročí jako propagandistickou událost, při které opakovaně deklarovaly důležitost amerických vojsk v boji proti fašismu a utvrzovaly ostatní země v nutnosti obrany demokracie. V projevu amerického prezidenta Reagana byly zmíněny Československo

²⁵⁸ ŽILIN, Pavel. Второй фронт: ПРАВДА и МИФЫ. In: *Izvestija* [online]. 3. 6. 1984, č. 155, s. 5. East View Information Services.

²⁵⁹ TASS. Франция – США. Демонстрация в Кане. In: *Izvestija* [online]. 5. 6. 1984, č. 157, s. 5. East View Information Services.

²⁶⁰ TASS. *На актуальную тему. Правда о втором фронте.* In: *Izvestija* [online]. 6. 6. 1984, č. 158, s. 4. cit. [6. 4. 2016]. East View Information Services.

²⁶¹ „[...] буржуазные средства массовой информации пытаются сегодня принизить значение советско-германского фронта, выдать высадку союзников в Нормандии чуть ли не за главное событие войны.“

či Polsko jako země, které byly „ztraceny“. Autor použil několik článků z různých francouzských deníků, které zdůrazňovaly rozhodující úlohu sovětských vojsk, a rovněž připomněl, že pro Němce byla právě bitva u Stalingradu přelomovým momentem války.²⁶²

V roce 1984 se ve vybraných dnech již žádná zpráva na stránkách deníku *Izvestija* neobjevila.

Deník *Izvestija* zveřejnil jednostranně zaměřené informace opakující stokrát zopakované, například jak došlo k otevření druhé fronty. Garantem důvěryhodnosti informace byl historik a generálporučík Žilin. Celkové vyznění analyzovaných článků bylo v souladu s komunistickou propagandou, což se odrazilo jak v užití slovní zásoby („buržoazní“), tak v manipulaci s informacemi převzatými z francouzských deníků, které byly vytrženy z kontextu, tudíž čtenář nemohl zjistit, co bylo obsahem jednotlivých článků.

3.2.2 1994 – padesáté výročí

3.2.2.1 Rudé právo

V pátek 3. června 1994 vyšla na stránkách deníku informace o tom, že Rusko si velmi cení přínosu, který měla invaze do Normandie. Autor rovněž zmínil, že Rusko neopomnělo zkritizovat USA a Velkou Británii za to, že s otevřením druhé fronty dlouho otálely. Ruští představitelé ani ruští veteráni nebyli do Normandie pozváni.²⁶³

V sobotní rubrice *Čtení na sobotu* vyšel celostránkový článek věnující se operaci *Overload*, v němž se čtenář mohl seznámit s osudem bývalého československého letce *RAF* Jaroslava Dobrovolného, který se invaze do Normandie účastnil. V textu bylo shrnuto, kdy a za jakých okolností došlo k rozhodnutí o uskutečnění invaze, jak byli oklamáni němečtí zpravodajové, a kdy padlo konečné rozhodnutí, že 6. červen bude *Dnem D*.²⁶⁴ Téhož dne byla zveřejněna reportáž Karla Bartáka popisující atmosféru v Normandii, přijatá bezpečnostní opatření a počet účastníků akce včetně čtyřicetipět tisíc veteránů. Oslav v Normandii se rovněž zúčastnili český i slovenský prezident.²⁶⁵

²⁶² KOVALENKO, Jurij. По странам и континентам. Не по американскому сценарию. In: *Izvestija* [online]. 7. 6. 1984, č. 159, s. 5. East View Information Services.

²⁶³ [Nesignováno]. Moskva vytýká spojencům otálení s vyložením v Normandii. In: *Rudé právo*. 3. 6. 1994, roč. 4, č. 130, s. 22.

²⁶⁴ ŠIŠKA, Miroslav. Operace *Overload*. In: *Rudé právo*. 4. 6. 1994, roč. 4, č. 131, s. 10.

²⁶⁵ BARTÁK, Karel. Normandie miluje své veterány. In: *Rudé právo*. 4. 6. 1994, roč. 4, č. 131, s. 15.

V den výročí 6. června 1994 byla otištěna zpráva o roztrpčení ruských představitelů, kteří nebyli do Normandie pozváni.²⁶⁶

Ke stejnému tématu se deník vrátil 7. června 1994: otiskl informaci, že ruský prezident Jelcin „v žádném případě nepovažuje nepřítomnost Ruska na oslavách vylodění britských a amerických vojsk v Normandii za známku nedůvěry ze strany bývalých spojenců“.²⁶⁷ Na pláži *Omaha* se konala mezinárodní vzpomínková akce na počest padlých amerických vojáků, kterou si nenechalo ujít několik tisíc návštěvníků z USA a západní Evropy. Článek poukázal na prodejce suvenýrů, kteří na tomto výročí vydělávají prodejem upomínkových předmětů. Závěrem byl připomenut počet mrtvých z řad civilistů, na které se zapomnělo, a byly publikovány vzpomínky několika pamětníků. V krátkosti byl shrnut program Václava Havla, který do Normandie také přicestoval.²⁶⁸

Další zprávy v následujících dnech publikovány nebyly.

V tomto roce došlo k jednoznačnému posunu oproti roku 1984. Po několika desetiletích deník zveřejnil osud jednoho z československých letců. Většina z nich byla po roce 1948 perzekuována a byli rehabilitováni teprve po roce 1989. Rovněž si lze všimnout snahy podat nezkrácené a po několik let zamlčované informace týkající se historie vylodění. S ohledem na společnou minulost ČR s bývalým SSSR se pozornost zaměřila i na situaci v Rusku; sice víme, že došlo k zlepšení vztahů mezi Ruskem a západními zeměmi, nicméně ani to nevedlo k pozvání Rusů na oslavy. Do kontrastu s tímto byla postavena návštěva prezidenta ČR Václava Havla jako zdůraznění toho, že se oslav v Normandii po letech účastní nejvyšší představitel státu.

3.2.2.2 The Guardian

V pátek 3. června 1994 se na stránkách deníku *The Guardian* objevilo hned několik zpráv týkajících se Normandie, z nichž se čtenář mohl dozvědět, jak byly označovány kódy pro *Den D*²⁶⁹ či informace o přípravě televizní techniky pro satelitní

²⁶⁶ [Nesignováno]. Dřívější spojenci roztrpčily Rusy. In: *Rudé právo*. 6. 6. 1994, roč. 4, č. 132, s. 12.

²⁶⁷ [Nesignováno]. Jelcin je srozuměn s tím, že Rusko nebylo do Normandie pozváno. In: *Rudé právo*. 7. 6. 1994, roč. 4, č. 133, s. 13. cit. [5. 4. 2016].

²⁶⁸ MINÁRIK, Pavol. 19 hlav států a premiérů vzpomnělo s veterány Den D. In: *Rudé právo*. 7. 6. 1994, roč. 4, č. 133, s. 1 – s. 2.

²⁶⁹ PILKINGTON, Edward. Code for Invasion Continues to Confuse Home Front. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

přenos oslav do Velké Británie, USA a Kanady.²⁷⁰ Dále byla publikována zpráva o jedné z mála žen, které se vylodění zúčastnily²⁷¹ či informace o počasí z doby před padesáti lety²⁷² a popis toho, co se dělo 3. června 1944.²⁷³

Sobotní vydání ze dne 4. června 1994 zveřejnilo vzpomínky přeživších vojáků.²⁷⁴ Hlavní článek se věnoval charakteristice situace v Evropě před vyloděním a oslavoval vojáky, kteří bojovali a umírali na plážích, aby Spojencům zajistili volnou cestu do Evropy. „Den D byl vojenským vítězstvím – nakonec. Ale ten den samotný byl strašnou a krvavou událostí.“²⁷⁵ (Překlad vlastní.)²⁷⁶ Ani v tomto vydání nechyběl popis toho, co se dělo 4. června 1944.²⁷⁷

Den před samotným výročím byly opět otištěny vzpomínky vojáků,²⁷⁸ a také reportáž popisující návrat amerických a britských vojáků na normandské pláže po padesáti letech.²⁷⁹ V tomto čísle byla veřejnost informována o tom, že týden po oficiálních oslavách přijedou uctít památku svých mrtvých spolubojovníků bývalí němečtí vojáci. Autor článku se mimo jiné zmínil, že kromě toho, že na oficiální ceremonii nebyl pozván německý kancléř Helmut Kohl, se oslav zúčastní velmi málo německých pamětníků. Německá veřejnost vyjádřila své nepochopení toho, proč kolem

²⁷⁰ [Nesignováno]. D Day. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷¹ PILKINGTON, Edward. *Who Pushed Her Way into France COUNTDOWN TO DDAY: The Last in a Series of Visits by Veterans Recalls Nursing the Wounded in a Village Named Cruelly*. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷² MOSS, Stephen. Weather: Forecasting Hitler's Downfall. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷³ [Nesignováno]. On this Day in 1944. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷⁴ HOOPER, John. Clinton Wins Over Italy Veterans COUNTDOWN TO D-DAY: Heads of 13 States Gather in Portsmouth for Day of Ceremonies as Old Soldiers Set Off for Normandy: John Hooper in Nettuno as President Clinton Meets the 'Forgotten' Heroes of a Vicious, Four-Month Battle for Rome. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷⁵ [Nesignováno]. Leading Article: D-Day and the Longest Lesson. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1994. cit. [6. 4. 2016]. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷⁶ „D-Day was a military triumph – in the end. But the day itself was a grim and bloody affair.“

²⁷⁷ [Nesignováno]. On this Day in 1944. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷⁸ BEAUMONT, Peter. The D-Day Victory that Generals Threw Away THE NORMANDY LANDINGS: OBSERVER WRITERS ASSESS THEIR SIGNIFICANCE FOR THE SOLDIERS - AND FOR THE WORLD: As the Allied Victory is being Commemorated, Peter Beaumont Recounts the Bloody Battle for Caen that might have been Avoided. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁷⁹ BEAUMONT, Peter. Amid Joy and Sorrow THE NORMANDY LANDINGS: OBSERVER WRITERS ASSESS THEIR SIGNIFICANCE FOR THE SOLDIERS AND FOR THE WORLD: As the Sombre Celebrations Get Under Way, Peter Beaumont Watches the Veterans Return with Camcorders and Walking Sticks. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

krvavých bojů v Normandii dělají USA a Velká Británie s Francií takový povyk. Článek byl doplněn úryvkem vzpomínek německých vojáků.²⁸⁰

Dne 6. června 1994 se deník věnoval především oslavám pořádaným ve Velké Británii, které se konaly o den dříve.²⁸¹ Dále byl zveřejněn dopis vyjadřující dík nejenom padlým spojeneckým vojákům, ale také vojákům bývalého SSSR.²⁸² Deník opět nezapomněl popsat situaci v Německu a zabýval se rozbořem článků na toto téma uveřejněným v několika německých denících. „Víkendový průzkum ukázal, že 50 % Němců si myslí, že by se měli účastnit akce v Normandii, ale většina komentátorů souhlasí s kancléřem Helmutem Kohlem, že toto pozvání by bylo nevhodné.“²⁸³ (Překlad vlastní.)²⁸⁴

Den po výročí se na stránkách deníku *The Guardian* objevilo několik článků o Normandii. Deník mimo jiné informoval o satelitním přenosu ceremonie zprostředkovaném kanálem BBC.²⁸⁵ James Week se ve svém článku zabýval rozhořčením ruských veteránů, kteří na oslavy do Normandie nebyli pozváni, a zároveň popsal nezměněný pohled Rusů na jejich roli ve druhé světové válce. Week se rovněž zabýval studiem historického atlasu z roku 1984, ve kterém byla vyloďení v Normandii věnována jedna šestina stránky. Závěrem připomněl, že z pohledu Rusů byla druhá fronta otevřena tak náhle, protože se Západ začal bát, že Rudá armáda postupuje moc rychle.²⁸⁶ Prezident Francie svůj projev nezasvětil vzpomínání, ale oslavování odvahy, vlastenectví a důvěry, a namísto mše byli padlí na pláži *Omaha* uctěni minutou ticha.

²⁸⁰ STAUNTON, Denis. Germans Reject Badge of Shame THE NORMANDY LANDINGS: OBSERVER WRITERS ASSESS THEIR SIGNIFICANCE FOR THE SOLDIERS AND FOR THE WORLD: In Berlin, Denis Staunton Hears German Veterans' Reflections on the War. Many are Bewildered by the Allied Commemorations. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁸¹ Například PILKINGTON, Edward. Veterans Pay Private Homage in Frenzied Search for Friends Edward Pilkington on how Old Comrades are using a Dating Agency with a Difference. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁸² WILLIAMS, K. W. Letter: Fifty Years on: A Britain that Beggars Belief. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁸³ TOMFORDE, Anna. Mixed Reaction of Newspapers in Germany Reflect Unease of Nation. In: *The Guardian* [online]. 6.6.1994. cit. [6. 4. 2016]. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁸⁴ „A weekend poll showed that 50 per cent of Germans thought their country should have taken part in the events in Normandy, but most commentators agreed with Chancellor Helmut Kohl that an invitation would have been inappropriate.“

²⁸⁵ CULF, Andrew. BBC Spends Pounds 1m on its Longest Day. In: *The Guardian* [online]. 7.6.1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁸⁶ MEEK, James. Keeping Up a Front Russians are Dismayed that the Western Allies Overlook the Proportionately Greater Sacrifice made by the Old USSR. In: *The Guardian* [online]. 7.6.1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

Této ceremonie se kromě královny Alžběty II. či amerického prezidenta Billa Clintona účastnil také český prezident Václav Havel.²⁸⁷

V dalších dnech již žádná informace o výročí vylodění v Normandii publikována nebyla.

Deníku *The Guardian* se stejně jako v roce 1984 podařilo přinést obsahově vyvážené zpravodajství, které zahrnovalo různé informace o průběhu oslav. Deník se tentokrát zaměřil na osudy přímých účastníků bojů, především z řad britských vojáků. Rozhořčení Rusů nepozvaných do Normandie bylo konfrontováno s rozborem historického atlasu z roku 1984. Z toho a rovněž z výsledků veřejného mínění ruských občanů na téma „historie otevření druhé fronty“ lze vycítit snahu autora o vhodné zdůvodnění ruské neúčasti v Normandii, nicméně autor zopakoval pouze stokrát zopakované bez náznaku snahy o vyvrácení nepravdivosti informace.

3.2.2.3 The New York Times

Sobotní vydání ze dne 4. června 1994 přineslo vzpomínky amerických vojáků.²⁸⁸

Deník *The New York Times* se stejně jako *The Guardian* věnoval rozboru veřejného mínění uveřejněnému v Německu.²⁸⁹ V dalším článku připomněl důvody pro nepozvání Němců na oslavy, ale i významnou roli SSSR, bez jehož pomoci by invaze nikdy nebyla úspěšnou.²⁹⁰

Dne 6. června 1994 se na plážích Normandie uskutečnila rekonstrukce seskoku, které se zúčastnili američtí veteráni.²⁹¹ Rovněž bylo vysvětleno, odkud se vzaly pojmy „den D“ a „hodina H“.²⁹² Čtenář se mohl seznámit s názorem Kanadčanů na jejich roli

²⁸⁷ EZARD, John. Mitterrand's Echo from the D-Day Past for the World Future: Let's Go! Allons y! In: *The Guardian* [online]. 7.6.1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

²⁸⁸ SCHMIDT, William E. THE D-DAY TOUR: REMINISCENCES; Wrong Coast, but Right there to Help. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁸⁹ WHITNEY, Craig R. THE D-DAY TOUR: THE GERMANS; D-Day + 50 Years: Confusion Still Haunts the German Side. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹⁰ APPLE, R.W., Jr. D-DAY; the Longest Day is being Marked by those with Shortened Memories. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹¹ RIDING, Alan. D-Day Veterans Float Down and Capture French Hearts. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹² [Nesignováno]. Where 'D-Day' and 'H-Hour' Came from. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

v invazi do Evropy.²⁹³ V editoriale bylo shrnuto, co vedlo k vylodění a co se dělo po něm.²⁹⁴

Vydání ze dne 7. června 1994 shrnovalo průběh oslav ze dne předcházejícího. V jednom z článků byl proveden rozbor projevu amerického prezidenta Clintona, ve kterém zdůraznil spojení s Itálií a Německem. Clinton ve svém projevu vzpomněl i na Rusko, které podle něj směřuje k demokracii.²⁹⁵ Dále deník zveřejnil vzpomínky veteránů,²⁹⁶ informoval o vyznamenání Francouzů účastníků se vylodění a v témže článku popsal náladu ve francouzské společnosti s ohledem na válečné rozdělení Francie. Závěrem připomenul neúčast německého kancléře Helmuta Kohla.²⁹⁷ Rozhořčení Rusů bylo doplněno slovy ruského veterána Ivana Jeršova, podle kterého mnozí „věří, že si post-sovětské Rusko, relativně demokratické a svobodné, zaslouží více kladného přijetí od Západu v den padesátého výročí *Dne D*, který byl dnem otevření druhé fronty, čehož se Stalin, spojenec Západu v průběhu druhé světové války, tak dlouho dožadoval“.²⁹⁸ (Překlad vlastní.)²⁹⁹ Německý úhel pohledu byl nabídnut v článku Petera Schneidera, ve kterém si autor nepozvání na oslavy vysvětlil tak, že to nebyli Němci, kteří se vylodili v Normandii. Zároveň neskrýval údiv nad tím, co chtějí Němci vlastně oslavovat kromě začátku vlastní porážky.³⁰⁰

O dva dny později se rozbořem neúčasti na oslavách zabýval deník z pohledu Němců. Svým čtenářům zprostředkoval rozdílné názory několika tázaných, v nichž jedni nepozvání chápou, druzí ho považují „za poškozování evropské jednoty a urážku

²⁹³ FARNSWORTH, Clyde H. *For Many Canadians, the Normandy Landing Marked a Nation's Coming of Age*. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹⁴ [Nesignováno]. *The Terrible and Sacred Shore*. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹⁵ APPLE, R.W., Jr. *THE D-DAY TOUR: THE OVERVIEW; Solemn Salute for those Who 'Saved the World'*. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹⁶ APPLE, R.W., Jr. *THE D-DAY TOUR: THE VETERANS; Looking Back: D-Day's Heroes Tell their Tales*. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹⁷ RIDING, Alan. *THE D-DAY TOUR: FRANCE; Bitter Memory of Defeat Amid Pomp and Medals*. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹⁸ [Nesignováno]. *THE D-DAY TOUR: RUSSIA; Exclusion of Soviet Veterans from the Ceremonies is a Source of Resentment*. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. cit. [10. 4. 2016]. ProQuest Central. ISBN 03624331.

²⁹⁹ „Mr. Yershov speaks for a varied group of Russian veterans who believe that post-Soviet Russia, relatively democratic and free, deserves more acceptance from the West on the 50th anniversary of D-Day, which was the opening of the second front that Stalin, the West's ally in World War II, had demanded for so long.“

³⁰⁰ SCHNEIDER, Peter. *Invasion and Evasions*. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

Německa“.³⁰¹ (Překlad vlastní.)³⁰² V závěru bylo zopakováno, že Helmut Kohl pozvání neočekával.

V tomto roce došlo k posunu v rozmanitosti publikovaných informací. Deník se nezaměřil výhradně na Američany, jako tomu bylo v roce 1984, ale přinesl zprávy o často opomíjené roli Kanadánů. Příjemným překvapením pro mne bylo zveřejnění informace o rozporuplné náladě ve francouzské společnosti. Rohodně byla patrná snaha o zveřejnění nových a dosud nepublikovaných informací.

3.2.2.4 Izvestija

První zmínka o chystaných oslavách byla zveřejněna 2. června 1994. V úvodu bylo připomenuto, že Rusko ani Německo nebyly do Normandie pozvány. Dále bylo vzpomenuo na mohutné bombardování Normandie spojeneckými vojsky po odchodu německých vojáků, v jehož důsledku zahynulo více než patnáct tisíc civilistů. Došlo na kritiku Francouzů, kteří si přisvojili zásluhy na otevření druhé fronty. Autor článku zmínil výsledky průzkumu, podle kterých si 46 % Francouzů myslí, že francouzské *Hnutí odporu* mělo stejnou zásluhu na osvobození Francie jako Spojenci.

Výročí vylodění Spojenců v Normandii bylo na stránkách deníku zmíněno v souvislosti s cestou amerického prezidenta Billa Clintona, jež se měl účastnit ceremonií ve Francii jako jeden ze zástupců spojeneckých vojsk. Podle autora článku bylo hlavním cílem USA a Velké Británie dokázat, že invaze do Normandie byla oním významným a rozhodujícím krokem ve vývoji druhé světové války. Vlastní podstatou článku byla kritika USA v čele s prezidentem Clintonem. Podle autora článku USA snižují oběti sovětského lidu a snaží se dokázat, že hlavní zásluhu na vítězství mají USA.³⁰³

Další informace připomínající výročí vylodění v Normandii byla otištěna v úterý 7. června 1994. Šlo o malou fotografii uprostřed třetí strany, pod kterou byl následující popis: „Oslavy padesátiletého výročí vylodění Spojenců v Normandii byly zahájeny na anglickém břehu La Manche a pokračují ve Francii. Na snímku je inscenace vylodění

³⁰¹ WHITNEY, Craig R. Onlookers at D-Day Rites, Germans are Ambivalent. In: *The New York Times* [online]. 9. 6. 1994. cit. [6. 4. 2016]. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁰² „[...] a disservice to the cause of European unity, and an affront to Germany.“

³⁰³ NADEIN, Vladimir. Главнокомандующий Клинтон приехал в Европу праздновать все победы сразу. In: *Izvestija*. 3. 6. 1994, č. 104 (24211), s. 3.

amerických vojsk na jedné z pláží Normandie, která byla na památku padlých Američanů nazvána „krvavá Omaha“.³⁰⁴ (Překlad vlastní.)³⁰⁵

Teprve další den byl zveřejněn článek týkající se oslav, které proběhly v Normandii. Jeho nadpis zněl: *Spojenci oslavují osvobození Evropy bez Ruska*.³⁰⁶ V úvodu článku bylo zmíněno, že se oslav zúčastnilo devatenáct světových představitelů a více než třicet tisíc veteránů. Z Ruska nebyli pozváni ani veteráni, ani političtí představitelé. Německo rovněž neobdrželo pozvánku. „Němčině už nyní probíhalo neplánované, přesto dojemné bratříčkování německých vojáků – účastníků druhé světové války, kteří sem přijeli z vlastní iniciativy –, s americkými vojáky na normandském hřbitově v sousedství slavné pláže *Omaha* – hlavního místa vylození Spojenců.“³⁰⁷(Překlad vlastní.)³⁰⁸ Deník rovněž přinesl výsledky výzkumu veřejného mínění, podle kterých si 49 % Francouzů myslí, že pro vítězství ve druhé světové válce byl rozhodující přínos USA. Pro srovnání se uvádí, že v roce 1945 si toto myslelo pouhých 20 % Francouzů, zatímco 50 % Francouzů si myslelo, že hlavní zásluhy na vítězství mají sovětsí vojáci.³⁰⁹

Deník *Izvestija* poskytl čtenáři v porovnání s rokem 1984 rozmanitější informace po stránce obsahové a pro mne překvapivě „ochudil“ své čtenáře o připomenutí událostí, které vedly k otevření druhé fronty. Z hlediska vyváženosti zpráv deník přinesl čtenáři dva úhly pohledu: ruský, v němž nechyběla kritika USA, a francouzský, který byl ovšem převzat z francouzských deníků a vnímavému čtenáři tak nemohlo být jasné, v jakém kontextu byly původní informace zasazeny. Přestože se projevila jistá změna v různorodosti publikovaných zpráv, které byly v roce 1984 podle mého názoru jednostranné a neobjektivní, nelze říci, že by došlo k výrazné změně ve způsobu informování čtenářů. Deník se vyhnul užití slovních obrátů propagandistického

³⁰⁴ REUTERS - [Nesignováno]. In: *Izvestija*. 7. 6. 1994, č. 106 (24213), s. 3. cit. [15. 4. 2016].

³⁰⁵ „Празднование 50-летия высадки союзников в Нормандии началось на английском берегу Ла-Манша и продолжается во Франции. На снимке: театрализованное представление высадки американских войск на одном из пляжей Нормандии, который в память о погибших американцах назван «кровавая Омаха».

³⁰⁶ Союзники празднуют без России освобождение Европы.

³⁰⁷ KOVALENKO, Jurij. Союзники празднуют без России освобождение Европы. In: *Izvestija*. 8. 6. 1994, č. 107 (24214), s. 3. cit. [15. 4. 2016].

³⁰⁸ „Однако уже сейчас состоялось незапланированное, но тем не менее трогательное братание прибывших сюда по собственной инициативе немецких солдат – участников второй мировой войны с бывшими американскими джи-айз на нормандском кладбище по соседству со знаменитым Омаха-Бич – главным пунктом высадки союзников.“

³⁰⁹ KOVALENKO, Yuriy. Союзники празднуют без России освобождение Европы. In: *Izvestija*. 8. 6. 1994, č. 107 (24214), s. 3.

charakteru s výjimkou expresivnějšího titulku *Spojenci oslavují osvobození Evropy bez Ruska*, nicméně v článcích byla cítit snaha o zachování spíše negativního tónu vůči oslavám, a to navzdory zlepšení vztahů mezi Ruskem a Západem.

3.2.3 2004 – šedesáté výročí

3.2.3.1 Právo

V pátečním vydání ze dne 4. června 2004 byla otištěna informace o cestě amerického prezidenta George Bushe po Evropě. Zpráva mimo jiné uváděla, že se prezident zúčastní oslav šedesátého výročí vylodění v Normandii.³¹⁰ Této události se věnovala celá devátá strana, na níž byl zveřejněn článek popisující silná bezpečnostní opatření ve Francii, kvůli kterým musela velká část prodejců zavřít své obchody. Rovněž byl zmíněn počet účastníků akce, mezi nimiž nechyběl ani český prezident Václav Klaus. Kritika se snesla na hlavu amerického prezidenta Bushe, který přijel do Evropy obhájit invazi amerických vojsk v Iráku.³¹¹ Další článek připomněl historicky první návštěvu německého kancléře Gerharda Schrödera na ceremonii, a také důvody předchozích neúčasti německých kancléřů.³¹² Krátká zpráva přinesla informace o americkém vojákově, který se v Normandii oženil a už zde zůstal.³¹³ Poslední článek ironicky vzpomněl na Hitlera a Rommela: podle autora článku prý Hitler vylodění zaspal a Rommel trávil svůj čas na dovolené ve Švábsku.³¹⁴ Z agentury Reuters byla převzata tabulka *Operace Overlord v číslech*, která shrnula počet vojáků, lodí, výsadkových člunů, mrtvých a zraněných atd.³¹⁵

V pátek 5. června 2004 byla pulibkována informace o vyznamenání uděleném sedmi českým veteránům, které obdrželi z rukou francouzského velvyslance.³¹⁶ Další zpráva se týkala přijatých bezpečnostních opatření. Podle předběžných odhadů se oslav mělo účastnit okolo jednoho milionu lidí. Článek zveřejnil kritiku, která se snesla na německého kancléře Schrödera, kterého opoziční strany „obvinily z antivlastenectví za to, že při návštěvě nepůjde položit věnec na hřbitov v La Cambe, kde je pohřbeno

³¹⁰ CNN – DPA – ZBOŽÍNEK, Jaroslav. Bush chce v Evropě vyžehlit střety se spojenci. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 7.

³¹¹ PLESNÍK, Vladimír. Oslavy invaze budou summitem mezi hroby. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.

³¹² DPA. Schröder: poválečné období definitivně skončilo. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.

³¹³ MATULÍK, Rostislav. Přistál a zůstal. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.

³¹⁴ HRUŠKA, Bohuslav. Hitler i Rommel začátek vylodění zaspali. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.

³¹⁵ REUTERS. Operace Overlord v číslech. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.

³¹⁶ [Nesignováno]. Francie vyznamenala české veterány. In: *Právo*. 5. 6. 2004, roč. 14, č. 131, s. 2.

21 222 vojáků wehrmachtu“.³¹⁷ V rubrice *Historie* vyšel článek připomínající, jak se Spojencům podařilo oklamat Němce a přesvědčit je, že se útok uskuteční v Pas-de-Calais.³¹⁸

V pondělí 7. června 2004 byl na první stránce deníku otištěn titulek *Svět oslavil v Normandii 60 let Dne D* zahrnující informaci o účastnících oslav. Článek shrnoval projev francouzského prezidenta Jacquese Chiraca, který poděkoval vojákům USA a ostatních zemí, které se na vylodění podílely. Během ceremoniálu bylo oceněno *Řádem čestné legie* několik veteránů, například český generál Antonín Špaček. Kromě hlavního ceremoniálu byly součástí oslav nejen oficiální vzpomínkové akce na jednotlivých plážích, ale i ty neoficiální.³¹⁹ Během ceremoniálu bylo vzpomenuo i na zesnulého amerického prezidenta Ronalda Reagana.³²⁰

V úterý 8. června 2004 byla otištěna vzpomínka na amerického výsadkáře z Normandie zajatého Němci, který po útěku ze zajetí bojoval po boku sovětských vojáků.³²¹

V dalších dnech již žádné další zprávy o Normandii publikovány nebyly.

Deník *Právo* přinesl svým čtenářům širokou škálu obsahově neutrálních informací. Na stránkách deníku se objevily reportáže z dějiště oslav, rovněž byly zveřejněny nové pro někoho neznámé historické souvislosti, které do té doby publikovány nebyly. V rámci osvěžení a zatraktivnění deník přinesl zprávu o důvodech nepřítomnosti Rommela ve Francii a o programu Adolfa Hitlera. Vedle věcných reportáží o oslavách v Normandii měla tato zpráva spíše bulvární nádech. Pro mladé čtenáře, z nichž si ne všichni pamatují historii tak, jak by měli, mohl být zavádějící fakt, že deník *Právo* publikoval výhradně vzpomínky amerických veteránů, což mohlo vyvolat dojem, že se v Normandii vylodili pouze američtí vojáci.

3.2.3.2 The Guardian

Dne 3. června 2004 jeden z prvních článků přinesl informace o chystané cestě téměř deseti tisíc veteránů a jejich rodin do Normandie, a také o akcích, které se budou

³¹⁷ DPA – BBC- ZBOŽÍNEK, Jaroslav. Francie kvůli oslavám v pohotovosti. In: *Právo*. 5. 6. 2004, roč. 14, č. 131, s. 7. cit. [11. 4. 2016].

³¹⁸ ŠÍŠKA, Miroslav. Největší vojenská lest v dějinách. In: *Právo*. 5. 6. 2004, roč. 14, č. 131, s. 18.

³¹⁹[Nesignováno]. Svět oslavil v Normandii 60 let Dne D. In: *Právo*. 7. 6. 2004, roč. 14, č. 132, s. 1. - s. 7.

³²⁰ DPA – ČTK. Bush: byl to jeden z velkých Američanů. In: *Právo*. 7. 6. 2004, roč. 14, č. 132, s. 7.

³²¹ ROŠKOT, Jiří. Výsadkáře 101. divize zavál osud až k Sovětům. In: *Právo*. 8. 6. 2004, roč. 14, č. 133, s. 9.

v průběhu celého týdne konat. Autor dále informoval o bezpečnostních opatřeních, která celou akci provázejí.³²²

V pátečním vydání vyšel samostatný článek věnující se historicky prvnímu pozvání německého kancléře do Normandie. Většina Němců toto setkání považovalo za vysvobození. To, co před deseti lety bylo kontroverzním, před dvaceti lety provokativním a před třiceti lety nemyslitelným, se podle deníku *Der Spiegel* stalo možným. Oproti roku 1994 tuto cestu podpořilo 70 % veřejnosti. Podle autora článku tato cesta znamená konec války na západě, ačkoliv na východě existuje stále ještě mnoho neukončených záležitostí.³²³

O den později byla opět otištěna podrobnější informace o bezpečnostních opatřeních.³²⁴

Další číslo deníku vyšlo den po výročí, tedy 7. června 2004. V jednom z článků byla vychválena účast německého kancléře a ruského prezidenta, ale zároveň v něm bylo zmíněno napětí mezi USA a Francií kvůli válce v Iráku.³²⁵ Protože bylo několikrát deklarováno, že toto výročí je jedním z posledních, kterého se zúčastní přeživší veteráni, ani v tomto vydání nechyběly rozhovory s vojáky, kteří po šedesáti letech nepoznávali pláž *Omaha*, na které tolik tisíc jejich spolubojovníků zemřelo.³²⁶ Dále vyšla zpráva o ocenění několika francouzských vojáků, kteří se spolu s britskými vojáky vyloďili na plážích Normandie, a kteří byli teprve po šedesáti letech vyznamenáni prezidentem Francie.³²⁷ Na počest padlých vojáků byla za přítomnosti královny

³²² WILSON, Jamie. Back to Normandy, this Time by Bus: A Huge Logistical Operation is Under Way as 10,000 Veterans and their Families Prepare to Descend on France. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³²³ TRAYNOR, Ian. For Us Germans, the War is Finally Over': Watershed of Chancellor's Part in D-Day Anniversary. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³²⁴ HENLEY, Jon – WILSON, Jamie. D Day Anniversary: Tens of Thousands Flood into Normandy as Political Rows Erupt in Scotland and Wales: Security Cordon in Place as Latterday Invasion Gears Up. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³²⁵ FREEDLAND, Jonathan. Sixty Years on, D Day Veterans Pass Torch into Hands of History: Jonathan Freedland in Arromanches Discovers that some Scars have Yet to Heal. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³²⁶ HENLEY, Jon. D Day Anniversary: Americans: Chirac Thanks US for Lifting Nazi Yoke: Minds Go Back to the Horrors of Omaha. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³²⁷ HENLEY, Jon. D Day Anniversary: French: Honours for Elite Snubbed by De Gaulle: Legion d'Honneur for Homegrown Heroes. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

Alžběty II. odsloužena bohoslužba. Tentokrát se článek zaměřil na britské veterány, kterých se do Normandie dostavilo o mnoho méně než v roce 1994.³²⁸

V dalších dnech na stránkách deníku žádné další zprávy nevyšly.

Po obsahové stránce byly informace zveřejněné deníkem *The Guardian* chudší než v minulých letech. Kromě neutrálních zpráv o průběhu oslav s popisem jednotlivých událostí lze říci, že se deník nezabýval novými tématy, ani je nevyhledával, což bylo podle mého názoru způsobeno letitým opakováním stejných nebo velmi podobných informací. Navzdory účasti německého kancléře Schrödera byly opětovně zveřejněny výsledky veřejného mínění německých občanů, čímž deník pokračoval ve snaze zachytit vývoj v myšlení Němců. Stejně výzkumy byly zveřejňovány i v předchozích letech. Nechtěně to však mohlo v některých čtenářích vyvolat dojem, že i šedesát let po válce je považováno za nutné prezentovat názory občanů poražené země.

3.2.3.3 The New York Times

V souvislosti s blížícím se výročím byla ve vydání deníku ze dne 4. června 2004 zmíněna návštěva George Bushe v Normandii, který přijel do Evropy obhájit invazi do Iráku.³²⁹ V týž den byla uveřejněna zpráva shrnující programy jednotlivých televizních stanic, které budou vysílat pořady o Normandii.³³⁰

V dalších dvou dnech bylo na *Den D* a na jeho oslavy opětovně vzpomenu to v souvislosti s návštěvou George Bushe a následně se smrtí bývalého amerického prezidenta Ronalda Reagana, který se oslav zúčastnil v roce 1984.³³¹

Dne 7. června 2004 byl publikován článek, který shrnoval nejdůležitější části projevu amerického prezidenta Bushe, v němž zavzpomínal na bývalého prezidenta Reagana.³³² V tomtéž čísle vyšla informace o příjezdu německého kancléře Gerharda Schrödera a ruského prezidenta Vladimira Putina, kteří byli do Normandie pozváni

³²⁸ WILSON, Jamie. Keeping the Flame of Memory Alight: Private Grief and Public Ceremony by the Beaches of Normandy. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³²⁹ STEVENSON, R. W. Bush in Europe to Rally Support for Iraq Policy. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³³⁰ STANLEY, Alessandra. Revisiting the Drama of the Longest Day. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³³¹ BRODER, John M. – WEINRAUB, Bernard – LEDUFF, Charlie. Reagan Remembered for Leadership and Optimism. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³³² STEVENSON, R. W. In D-Day Rite, Bush Praises Veterans of Normandy. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.

poprvé. V závěru byly uveřejněny vzpomínky válečných veteránů.³³³ Poslední otištěnou zprávou bylo porovnání projevů pronesených při příležitosti výročí vylodění Spojenců od dob generála a pozdějšího prezidenta Dwighta D. Eisenhowera, který do Francie nepřicestoval, až po George Bushe.³³⁴

Smrt bývalého amerického prezidenta Reagana zastínila většinu informací týkajících se oslav v Normandii. Ostatní články byly po obsahové stránce podstatně chudší než v letech předchozích, nicméně nelze říci, že by zprávy byly neobjektivní. Jediným zpestřením bylo porovnání projevů amerických prezidentů. Deník nenabídl různorodou škálu informací, ale omezil se pouze na informace nové, například účast Putina a Schrödera.

3.2.3.4 Izvestija

Tři dny před šedesátým výročím vylodění v Normandii se žádná zmínka o chystaných oslavách v Normandii na stránkách deníku neobjevila.

Až den po výročí, v pondělí 7. června 2004, se čtenáři deníku *Izvestija* mohli dočíst o účasti mnoha světových státníků, včetně ruského prezidenta Vladimira Putina, na ceremoniích v Normandii. Deník se věnoval popisu zajištění bezpečnosti ze strany úřadů, dále se zmínil o chystaných protestech proti prezidentu USA Georgi Bushovi kvůli válce v Iráku a proti prezidentu Ruska Vladimiru Putinovi kvůli válce v Čečensku. Oba protesty nakonec nebyly francouzskými úřady povoleny. Součástí ceremonie byla vojenská přehlídka, letecká show nad kanálem La Manche či dělostřelecké salvy, dále projev královny Alžběty a dlouhý projev amerického prezidenta Bushe na plážích *Utah* a *Omaha*. Samozřejmě nechyběla zmínka o důvodech účasti ruské delegace. Podle autorky bylo cílem ruské výpravy bezprostředně připomenout, že druhá fronta byla pouze druhou. Jinak byla účast Ruska přehlížena, což dokazoval i fakt, že ruská vlajka byla vyvěšena na jediném místě, a sice před městským úřadem v Caen, kde se konalo oficiální setkání všech státníků. V článku bylo také uvedeno, že na ceremonii byl poprvé pozván německý kancléř Gerhard Schröder. Rovněž bylo připomenuto, že mnozí politici vidí v tomto setkání možnost pohovořit o nové rezoluci *Rady bezpečnosti*

³³³ SCIOLINO, Elaine – FOUQUET, Helene – BERNARD, Ariane. In First, Allies and Axis Unite on Norman Coast to Remember D-Day. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³³⁴ BUMILLER, Elisabeth. How a Quiet Observance Evolved into a Day of Drama. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.

OSN týkající se započetí mírového procesu v Iráku, které tehdy proti sobě stavělo Francii s Ruskem a Velkou Británií s USA. Toto setkání se nakonec neuskutečnilo. Závěrem bylo zmíněno, že v Normandii bojovali i Rusové – konkrétně potomci ruských emigrantů, jež byli členy odboje či partyzány –, kteří po vylodění Spojenců bojovali bok po boku.³³⁵

Více se deník *Izvestija* o výročí nezmínil.

V tomto roce nedošlo k žádnému výraznému posunu ve způsobu, jakým deník své čtenáře o oslavách informoval. Lze říci, že navzdory tomu, že tentokrát bylo Rusko oficiálním účastníkem akce, se autorka článku držela spíše negativní tóniny. Zdržela se ovšem užití expresivního titulku či slovní zásoby. Za zajímavé rozhodně považuji to, jakým způsobem autorka stavěla do kontrastu USA a Rusko (demonstrace, neuskutečněné rozhovory o rezoluci *OSN*).

3.2.4 2014 – sedmdesáté výročí

3.2.4.1 Právo

V úterý 3. června 2014 vyšla v souvislosti s blížícími se oslavami v Normandii zpráva o tom, že se žádná schůzka mezi ruským prezidentem Putinem a ukrajinským prezidentem Porošenkem v průběhu oslav neuskuteční.³³⁶

V rubrice *Historie* byl ve čtvrtek 5. června 2014 zveřejněn celostránkový článek o vylodění v Normandii, který popisoval jeho přípravu, proces matení německých zpravodajců či úlohu dvojitého agenta Garba, o němž si Němci mysleli, že je jejich špiónem ve Velké Británii, zatímco on byl špiónem Velké Británie.³³⁷ V dalším článku bylo popsáno, kdy bylo rozhodnuto o dni invaze a jakou roli ve vylodění sehrálo počasí.³³⁸

Zpráva o chystaných oslavách výročí vylodění, včetně jejích účastníků byla publikována v pátek 6. června 2014. Ceremoniálu se zúčastnila nejen královna Alžběta II., ale také ruský prezident Vladimir Putin, německá kancléřka Angela

³³⁵ GRIGORYEVA, Ekaterina. Политики высадились в Нормании. In: *Izvestija* [online]. 7. 6. 2004, č. 99p, s. 1. East View Information Services.

³³⁶ ČTK – ZR. Putin nechystá schůzku s ukrajinským protějškem. In: *Právo*. 3. 6. 2014, roč. 24, č. 128, s. 12.

³³⁷ ŠÍŠKA, Miroslav. Největší obojživelná akce v dějinách. In: *Právo*. 5. 6. 2014, roč. 24, č. 130, s. 19.

³³⁸ ŠÍŠKA, Miroslav. Nad ránem 5. června Eisenhower rozhodl: „OK, půjdeme do toho.“ In: *Právo*. 5. 6. 2014, roč. 24, č. 130, s. 19.

Merkelová, americký prezident Barack Obama či nově zvolený ukrajinský prezident Petro Porošenko. Právě konflikt na Ukrajině podle deníku zastínil oslavy, které započaly již o den dřív. Jejich součástí byl například seskok parašutistů, stejně jak se to uskutečnilo před sedmdesáti lety. Pozváno bylo téměř devět tisíc hostů, očekávání byli i dosud žijící váleční veteráni. Rovněž bylo oznámeno, že vůbec poprvé bude v Caen uctěna památka více než dvaceti tisíc padlých civilistů.³³⁹

Víkendové vydání přineslo podrobné informace o průběhu oslav v Normandii, od půlnočních vigilií na počest britských výsadkářů přes ranní vyloďení amerických vojáků na pláži *Omaha*, mezi nimiž nechyběli ani veteráni, vzpomínkové bohoslužby v katedrále v Bayeux či odhalení památníků na počest téměř šedesáti tisíc padlých civilistů. Jako již tradičně proběhla ceremonie na vojenském hřbitově Colleville-sur-Mer za přítomnosti amerického prezidenta Obamy.³⁴⁰

O útěku britského veterána z domova seniorů informoval deník v pondělním vydání ze dne 9. června 2014.³⁴¹

V roce 2014 se víceméně všechny publikované informace opakovaly, avšak lze říci, že obsahově byly neutrální bez užití křiklavých titulků. V tomto analyzovaném období již bylo cítit jisté vyčerpání témat, které bylo možné v souvislosti s výročím vyloďení publikovat. Zda tomu tak bylo kvůli konfliktu na Ukrajině, je otázkou. Zpravodajové nevyhledali v roce 2014 přeživší veterány ani nepřevzali články se vzpomínkami veteránů z jiných deníků, proto se český čtenář musel smířit pouze s historkou o útěku britského penzisty.

3.2.4.2 The Guardian

Na stránkách deníku *The Guardian* se první zmínky o Normandii objevily 3. června 2014. Článek informoval o účasti britských a amerických veteránů na

³³⁹ ZBOŽÍNEK, Jaroslav – ČTK – DPA. Normandie ve stínu ukrajinské krize. In: *Právo*. 6. 6. 2014, roč. 24, č. 131, s. 11.

³⁴⁰ [Nesignováno]. Normandie: Politici vzdali v den 70. výročí hold hrdinům vyloďení. In: *Právo*. 6. 6. 2014 – 7. 6. 2014, roč. 24, č. 131, s. 1. – s. 14.

³⁴¹ PLESNÍK, Vladimír – NEVĚLÍK, Zdeněk. Britský veterán utekl z domova seniorů na oslavy do Normandie. In: *Právo*. 9. 6. 2014, roč. 24, č. 133, s. 11.

vzpomínkové akci v britském městě Porthsmouth, odkud se všichni posléze vydali na cestu do Normandie.³⁴²

Dne 4. června 2014 byl zveřejněn program oslav, v nichž přijalo účast sedmnáct státníků. Autor článku zmínil především ceremonie, kterých se účastnila britská královská rodina na plážích *Sword* a *Gold*, a americký prezident Barack Obama, který jako již tradičně vzdal hold padlým vojákům na hřbitově v Colleville-sur-Mer.³⁴³

Ve čtvrtek 5. června 2014 byly publikovány vzpomínky jednoho z meteorologů, kteří předávali informace o počasí generálu Eisenhowerovi,³⁴⁴ dále vzpomínky britských vojáků, Němce, který byl v době invaze ještě dítětem či člena francouzského odboje.³⁴⁵

V den výročí byly na stránkách deníku opět otištěny vzpomínky přeživších veteránů, článek se rovněž zmiňoval o programu královny Alžběty a o účasti německé kancléřky Angely Merkelové na oslavách. V souvislosti s účastí kancléřky Merkelové byla připomenuta neúčast bývalého kancléře Helmuta Kohla na ceremoniích v letech 1984 a 1994 a příjezd kancléře Gerharda Schrödera v roce 2004.³⁴⁶ Další článek se věnoval jménům dětí narozených 6. června 1944.³⁴⁷

O den později byl v deníku opětovně zmíněn fakt, že toto je poslední výročí, kterého se veteráni, někteří již devadesátiletí, účastní. Do textu byly zakomponovány jejich vzpomínky, pocity v den vylodění a rovněž poté. Článek shrnoval všechny ceremonie, kterých se královna Alžběta II. a ostatní britští představitelé účastnili.³⁴⁸

³⁴² MORRIS, Steven. D-Day Commemorations: Veterans Find their Bonds Remain Strong After 70 Years: Former Soldiers from Britain and US, most in their 90s, Meet to Remember Landings. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁴³ DAVIES, Caroline. Dwindling Band of Brothers Prepare to Say their Goodbyes to the Beaches Where Comrades Fell: Obama, Merkel and Queen to Attend Events Marking 70th Anniversary of D-Day. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁴⁴ PIDD, Helen. D-Day Commemorations: Calm before the Storm: 'Tomorrow, we Knew, all Hell would be Let Loose'. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁴⁵ BANNOCK, Caroline – MEIKLE, James. D-Day Commemorations: 'I was Blinded - I Heard the Sounds of War Around Me and I Decided to Abandon Life': British Servicemen, a Member of the Resistance and a Child Listening in Germany Recall the Invasion of France. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁴⁶ WILLISHER, Kim. 'I Owe it to the Friends Buried here to Come Back and Pay My Respects': In Wheelchairs, on Sticks and Supported by Relatives, Old Soldiers Reunited for a Commemoration that for some Proved Overwhelming. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁴⁷ NORTON-TAYLOR, Richard. D-Day: Commentary: From Dee-Day to Norma, a Day Never to Forget. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁴⁸ DAVIES, Carolina. Front: An Emotional Swansong for Veterans of Normandy: 'this is the 70th. and it's the Last. we Won't be Back'. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

Dále byly zveřejněny dva komentáře, z nichž jeden napsala redaktorka, která se narodila v *Den D*,³⁴⁹ a zpráva o veteránovi, který bojoval s britskou vládou o zvýšení penze.³⁵⁰

V pondělí 9. června 2014 byla Normandie vzpomenua pouze v souvislosti s dotazem sovětského veterána směřovaným k Vladimíru Putinovi, který se týkal přejmenování ruského města Volgograd na Stalingrad.³⁵¹

V roce 2014 byla zaznamenána jistá změna, která se ovšem netýkala způsobu informování čtenářů, neboť autoři článků se i nadále snažili o zachování neutrálního tónu zpráv a o kumulaci co největšího množství informací včetně uvedení témat pro čtenáře spíše okrajových, z nichž to poslední týkající se přejmenování Volgogradu na Stalingrad mělo s oslavami pramálo společného. Nicméně po stránce obsahové je možné zaznamenat nepatrný posun. Stejně jako v roce 2004 i v roce 2014 deník publikoval vzpomínky přeživších veteránů. Deník se pravděpodobně držel hesla „čím více žije veteránů, tím více jejich vzpomínek musejí články otisknout, dokud to jde“, z čehož lze vycítit, že si novináři v roce 2014 plně uvědomovali a uvědomují, že dalších oslav se dožije velmi malý počet veteránů.

3.2.4.3 The New York Times

V posledním analyzovaném roce byly první články o oslavách v Normandii zveřejněny až 6. června 2014. V jednom z nich bylo vzpomenuo na *Studenou válku*, kterou připomíná i současná politická krize, jíž odstartoval konflikt na Ukrajině a následná anexe Krymu.³⁵² Dále byl publikován článek o válečném letounu, který byl převezen z USA do Normandie, aby se stal součástí historické rekonstrukce,³⁵³ či článek

³⁴⁹ MACKAY, Shena. POINT OF VIEW: The End of Optimism?: Shena Mackay was Born on D-Day, 70 Years Ago. was Hers the 'most Fortunate Generation'? In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁵⁰ JONES, Rupert. Saturday Money: 70 Years on, D-Day Veteran is Fighting a New Battle for His State Pension. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁵¹ LUHN, Alec. Back to the USSR? Putin Enters Debate Over Return to Stalingrad. In: *The Guardian* [online]. 9. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁵² COWELL, Alan. As D-Day Tribute Nears, Leaders Maneuver Over Ukraine. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁵³ MCKINLEY, Jesse. An Old Warplane's do-Over Flight in France. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.

o setkání tří amerických veteránů.³⁵⁴ Rovněž byly otištěny vzpomínky veterána amerického a kanadského.³⁵⁵

V sobotním vydání ze dne 7. června 2014 se oslavami v Normandii zabýval článek, ve kterém byly připomenuty akce konané na počest výročí, projev amerického prezidenta Baracka Obamy na pláži *Omaha* či ceremonie na pláži *Sword*, jehož součástí bylo taneční představení imitující vylodění. Součástí tohoto článku byly vzpomínky přeživších veteránů, kterých rok od roku ubývá.³⁵⁶

V následujících dnech další zprávy zveřejněny nebyly.

Oproti roku 2004 nedošlo k žádnému výraznému posunu ve způsobu, jakým deník informoval o vylodění v Normandii. Analyzované články přinesly obecné informace, které byly doplněné o vzpomínky veteránů. Tón jednotlivých článků byl neutrální, stejně tak informace v nich z hlediska obsahového. Celkově lze říci, že se v článcích projevilo vyčerpání témat, k čemuž jistě přispěl i fakt, že většina zajímavých informací již byla zveřejněna v minulých letech (především v letech 1984 a 1994) a samozřejmě i napjatá situace ve světě.

3.2.4.4 Izvestija

První zmínka o Normandii se na stránkách deníku objevila ve středu 4. června 2014, a to v souvislosti se setkáním Vladimira Putina a bývalého prezidenta Francie Nicholase Sarkozyho. V článku bylo zmíněno, že se Putin poprvé od zahájení ukrajinské krize chystá na návštěvu západní Evropy.³⁵⁷

V den výročí žádná zpráva zveřejněna nebyla.

V úterý 10. června 2014 byl otištěn článek s názvem „*Normanský mír*“ Moskvy a Kyjeva s podtitulkem *Ve Francii se Vladimir Putin domohl slibu Petra Porošenka deeskalovat konflikt*,³⁵⁸ v němž byly úvodem v krátkosti zmíněny projevy amerického prezidenta Baracka Obamy a francouzského prezidenta Francois Hollanda, program

³⁵⁴ KILGANNON, Corey. Remembering D-Day with Brothers in Arms. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁵⁵ RIDDLE, Clinton. - CÔTÉ, Ernest. Memories from Normandy. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁵⁶ DE LA BAUME, Maïa - RUBIN, Allisa J. *On 70th Anniversary, the Memories of D-Day are Replayed at Normandy*. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁵⁷ KAŠEVAROVA, Anastasiia – SLIVKOVA, Alena. Владимир Путин поговорил с Саркози перед встречей с Олландом. In: *Izvestija* [online]. 4. 6. 2014, č. 101, s. 2. East View Information Services.

³⁵⁸ "Нормандский мир" Москвы и Киева: Во Франции Владимир Путин добился от Петра Порошенко обещания деэскалации конфликта.

britské královny Alžběty II. a prince Charlese a hodinu trvající setkání ruského prezidenta Vladimira Putina s německou kancléřkou Angelou Merkelovou, kterou v jednom případě autor článku tituloval jako „Frau Merkel“. Autora článku rovněž zarazilo, že zahraniční zpravodajové zapomínali na důvody setkání v Normandii, tedy oslavy invaze Spojenců do Normandie. Nejčastěji skloňovanými slovy podle něj byly „Vladimir Putin“ a „Petro Porošenko“, mezi nimiž došlo ve Francii k neoficiálnímu setkání. V souvislosti s místem usazení Vladimira Putina daleko od členů G7 (Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Spojené království a USA) autor připomínal rozpad G8 (výše jmenovaných sedm států a Rusko). Toho dne se Vladimir Putin setkal s ruskými veterány, s nimiž se podělil o slova francouzského prezidenta Hollanda, jejichž obsahem byla gratulace k rozhodující roli SSSR ve vítězství nad Třetí říší.³⁵⁹

V průběhu sledovaného období byly zveřejněny dva články, z nichž pouze jeden byl po obsahové stránce plný informací, nicméně celkové vyznění bylo jednostranné. Ve snaze vytvořit dojem vyváženosti autor v krátkosti zmínil program nejdůležitějších účastníků ceremonie. Avšak ze samotného titulku a podtitulku článku vyplynulo, že text nebude obsahovat mnoho informací o oslavách, ale spíše se bude věnovat probíhajícímu konfliktu na Ukrajině. Jednoznačně negativně vyznělo označení „Frau Merkel“ („фрау Меркел“), které autor užil sice jednou, ale vnímavému čtenáři bylo dostatečně jasné, jaký postoj vůči kancléřce Merkelové autor článku zaujímá.

3.2.5 Shrnutí

Nejvíce článků či zmínek o vylodění Spojenců v Normandii bylo k nalezení na stránkách deníku *Právo* v roce 2004, *The Guardian* v roce 1994, *The New York Times* v roce 1984 a v deníku *Izvestija* překvapivě také v roce 1984. Zatímco deník *Izvestija* nevěnoval oslavám velkou pozornost a v letech 1994, 2004 a 2014 byly v souvislosti s Normandií zveřejněny v průběhu sledovaného období maximálně 1 až 3 články, k největšímu útlumu došlo v denících *The New York Times* a *The Guardian*, a to především v roce 2004. Do té doby deníky *The New York Times* a *The Guardian* poskytovaly svým čtenářům podrobnější a obsahově rozmanitější informace. Součástí téměř každého článku byly vzpomínky veteránů, ovšem deníky se neomezovaly pouze na britské či americké vojáky, ale přinášely vzpomínky i od vojáků německých či kanadských. Stejně tak každoročně zveřejňovaly články od zpravodajů z Německa, kteří

³⁵⁹ SOZAJEV-GURJEV, Jegor. “Нормандский мир“ Москвы и Киева. In: *Izvestija* [online]. 10. 6. 2004, č. 105, s. 2. East View Information Services.

popisovali náladu v německé společnosti; ve dvou letech byly dokonce zveřejněny průzkumy veřejného mínění. Od roku 1984 do roku 2014 se počet článků publikovaných v *The New York Times* výrazně snížil z 21 na 5. Deník *Právo* otiskoval v průběhu sledovaných období průměrně 6 až 7 zpráv.

Pokud jde o širší politický kontext, všechny oslavy výročí vylovení Spojenců v Normandii jsou na jedné straně spojeny s cestami amerických prezidentů po Evropě, na druhé straně – v posledních dvou případech – s válečnými konflikty: v roce 2004 pokračující válka v Čechensku³⁶⁰ a pokračující válka v Iráku, v roce 2014 konflikt na Ukrajině, na které se deníky soustředily. Nejméně se válce v Iráku a konfliktu na Ukrajině věnoval deník *Právo*, respektive se jimi zabýval v samostatných článcích. Rok 1984 byl vrcholem *Studené války* mezi USA a Ruskem. Neúčast Rusů a Němců na oslavách v Normandii byla velkým tématem v roce 1994. Zatímco německý kancléř Helmut Kohl pozvání do Normandie neočekával a ani ho nepovažoval za vhodné, Rusové byli z nepozvání roztrpčeni, ačkoliv byly vztahy mezi Ruskem a Spojenci podstatně lepší než v roce 1984. Rusko se od roku 1991 dokonce účastnilo jednání *skupiny G7* – ekonomicky nejvyspělejších států světa.³⁶¹ O několik let později se Rusko stalo plnohodnotným členem, čímž dalo vzniknout *skupině G8*. Dva měsíce před sedmdesátým výročím invaze do Normandie v roce 2014 bylo Rusku v reakci na anexi Krymu členství pozastaveno.³⁶² Americký prezident Obama i ruský prezident Putin byli na oslavách v Normandii přítomni, avšak nepříjemná atmosféra byla cítit na každém kroku, což se odrazilo i v novinovém zpravodajství, které zaměřilo svou pozornost právě na tuto krizi.

V prvním sledovaném období, tedy v roce 1984, se zprávy vydávané československým deníkem *Rudé právo* nijak zásadně nelišily od zpráv publikovaných v ruském deníku *Izvestija*. Oba deníky po celé sledované období zcela otevřeně zdůrazňovaly klíčovou roli SSSR ve vítězství nad Třetí říší, kritizovaly odklady v otevření druhé fronty ze strany USA a Velké Británie. Komunistická propaganda velmi často využívala kapacity v nějakém oboru jako autory článků. Cílem bylo podpořit a navodit dojem stoprocentní důvěryhodnosti, proto byl publikován článek

³⁶⁰ Pozn. autorky: Druhá čechenská válka trvala deset let (1999 – 2009).

³⁶¹ Aktualne.cz [online]. *Země G8*. 12. 4. 2013. Dostupné z [www: < http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/zeme-g8/r-i-wiki:3702/ >](http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/zeme-g8/r-i-wiki:3702/).

³⁶² Novinky.cz [online]. *Rusko už mezi sebou nechceme, vzkazuje sedm nejvyspělejších zemí světa*. 18. 3. 2014. Dostupné z [www: < h http://www.novinky.cz/ekonomika/330708-rusko-uz-mezi-sebou-nehceme-vzkazuje-sedm-nejvyspelejsich-zemi-sveta.html >](http://www.novinky.cz/ekonomika/330708-rusko-uz-mezi-sebou-nehceme-vzkazuje-sedm-nejvyspelejsich-zemi-sveta.html).

plukovníka PhDr. Nejedlého v *Rudém právu* a generálporučíka Žilina v *Izvestijach*. Hlavní myšlenky článku *Druhá fronta: Pravda a mýty*, jehož autorem byl generálporučík Žilin, a který vyšel v deníku *Izvestija*, byl převzat deníkem *Rudé právo* a otištěn v den výročí pod názvem *Čtyřicet let od vylovení v Normandii: Jak to bylo s druhou frontou*. Oba deníky se vyhnuly připomínce Stalinova slibu: jakmile bude druhá fronta otevřena, zahájí sovětsí vojáci útok od východu. V československém deníku *Rudé právo* byl nejprve otištěn článek vyzdvihující významný podíl SSSR na konečném vítězství a teprve v den výročí „vysvětlil“, jak to ve skutečnosti s druhou frontou bylo. Zatímco v SSSR nikdo o rozhodující úloze SSSR nepochyboval, v ČSSR, jež byla částečně osvobozena americkými vojsky, což bylo komunisty po celá léta popíráno, bylo nezbytné tuto „rozhodující úlohu“ dostatečně připomínat. Proto je vcelku pochopitelné, že deník využil plukovníka PhDr. Nejedlého, který svým způsobem položil základ pro hlavní článek ze dne 6. června 1984. Ani v deníku *Rudé právo* ani v deníku *Izvestija* se neobjevila zmínka o neúčasti ruské a německé delegace v Normandii. SSSR nepovažoval invazi do Normandie za jeden z klíčových momentů druhé světové války. Média ve Východním Německu podléhala stejným pravidlům jako média v ČSSR a v ostatních zemích *východního bloku* a udržovala tón určený Moskvou. Nechyběla kritika západních mocností, ať už šlo o kritiku amerického prezidenta Reagana nebo o kritiku neznalosti amerického lidu o bývalém spolenectví se SSSR. Deník *Rudé právo* neinformoval, že v projevu amerického prezidenta Reagana byla vyjádřena lítost nad „ztracenými“ městy, mezi něž patřila i Praha. Ruský deník *Izvestija* naopak této informace využil a část projevu amerického prezidenta Reagana týkajícího se nutnosti obrany demokracie použil k propagandě proti USA. Ostatně s podobným scénářem, tedy vytržením určité pasáže z kontextu tak, aby co nejvíce odpovídala záměrům propagandy, se čtenáři setkávali dnes a denně. Součástí zpráv v denících *Rudé právo* a *Izvestija* byly rovněž expresivní výrazy: velmi často se objevovala slova „buržoazní“, „imperialisté“, „uchvatitelské“ atd. Deníky *The New York Times* a *The Guardian* volily odlišný způsob informování. Užitá slovní zásoba nebyla citově zabarvená, tón zpráv byl neutrální, po obsahové stránce byly články bohaté na informace. Hodně prostoru deníky věnovaly popisům ceremonií a velký zřetel kladly na účast představitelů svých států, o jejichž programech podrobně informovaly. Krátké zmínky padly o televizních pořadech vysílaných na památku výročí. Z toho a z počtu novinových článků je zřejmé, že obě země považovaly za důležité nezapomenout na klíčové momenty války. Oba deníky hojně využívaly možnosti předat čtenáři autentické

vzpomínky spojeneckých veteránů. V tomto případě se deníky řídily heslem „čím více veteránů, tím více vzpomínek“. Jeden článek dokonce věnoval prostor vzpomínkám německého veterána. Téměř padesát let po válce byly vztahy mezi západními zeměmi a Západním Německem pevné, emoce ochladly, proto si deník *The New York Times* mohl dovolit tyto vzpomínky publikovat, snad i díky velké vzdálenosti, která od sebe USA a Evropu dělí. Atmosféra v Německu a reakce německého obyvatelstva byly reflektovány v britském i americkém deníku. Takové informace v denících *Rudé právo* a *Izvestija* publikovány nebyly. Deník *The New York Times* částečně citoval projev amerického prezidenta Reagana, ve kterém ocenil přínos a statečnost sovětských vojáků v boji proti Třetí říši. Tato část byla na stránkách deníků *Rudé právo* a *Izvestija* rovněž opomenuta, jelikož nebyla žádoucí. Příhodnější bylo vyzdvihnout nedostatky v projevu Reagana než přijmout jeho ocenění. Deník *The Guardian* překvapivě otiskl dopis ruského občana, který obsahoval informace o druhé frontě shodné s informacemi publikovanými v denících *Rudé právo* a *Izvestija*. Ostrá reakce obyvatelů Velké Británie na sebe nenechala dlouho čekat, nicméně už samotné zveřejnění takového dopisu dokázalo jistou otevřenost deníku vůči názorům občanů jiných zemí a snahu o poskytnutí prostoru pro názory všech účastníků války. Deníky *Rudé právo*, *The New York Times* a *Izvestija* otiskly za celé období jednu stejnou zprávu, a sice o vyznamenaní bývalého německého generála SS.

Ve druhém sledovaném období, tedy v roce 1994, došlo k jistým změnám ve způsobu informování, a to především v českých médiích. V roce 1994 deník *Rudé právo* stále ještě publikoval informaci, která byla opakována po celá léta: druhá fronta byla otevřena s výrazným zpožděním kvůli USA a Velké Británii. Na rozdíl od roku 1984, kdy se o neúčasti ruské delegace v Normandii pomlčelo, tentokrát se tato zpráva objevila hned v prvních dnech a v den výročí se stala zprávou hlavní. Do kontrastu s tím byla postavena zpráva o účasti českého prezidenta Havla. Stejná informace o neúčasti ruské delegace byla zveřejněna v denících *The New York Times*, *The Guardian* a *Izvestija*. Každý deník se k této informaci postavil odlišným způsobem. Nicméně tentokrát již byly na stránkách *Rudého práva* publikovány podobné zprávy jako v západních zemích: o bezpečnostních opatřeních, o počtu účastníků oslav, o veteránech. Novinkou byl podrobný historický popis od přípravy invaze až po vyloďení. Publikace podobného článku by byla v roce 1984 zcela nemyslitelná. Podobné popisy se do té doby objevovaly pouze v *The New York Times* a *The Guardian*. Tyto

deníky znovu otiskly i vzpomínky přeživších vojáků, německých veteránů a opět se věnovaly popisu atmosféry v Německu, jehož představitelé se oslav v Normandii nezúčastnili. Ani tentokrát nebyla v *Rudém právu* ani v *Izvestijach* zveřejněna žádná reportáž o náladě v Německu. Po celá léta zdůrazňovaná významná úloha SSSR a potlačování pravdy o osvobození Československa v tom jistě sehrály svou roli. Média v západním světě se po celá léta vyvíjela jiným způsobem, mohla svobodně informovat téměř o čemkoliv. V rámci přirozeného vývoje tedy měla čas na přípravu a zajisté tomu napomohl i lid, který nebyl častým svědkem zamlčování informací ze strany tisku, a stejně jako média měl čas na dostatečnou přípravu. Odvaze ke zveřejnění zajisté napomohly dobré vztahy mezi Německem a Západem. Česká média se v roce 1994 stále vyrovnávala s nově nabytou svobodou, proto se podobné zprávy u nás neobjevovaly. Zatímco deník *The New York Times* připomněl významnou roli SSSR ve druhé světové válce, deník *The Guardian* naopak zveřejnil nezměněný pohled Rusů na otevření druhé fronty, které zajímavě postavil do kontrastu s historickým atlasem z roku 1984, v němž bylo po stránce obsahové minimum prostoru věnováno právě invazi do Normandie. V tomto srovnání lze cítit snahu zdůvodnit ruskou neúčast a v celkovém kontextu článku obsah historického atlasu pouze dokládal, že názor Rusů na otevření druhé fronty zůstal stejně jako v roce 1984 i v roce 1994 nezměněn. Deník *Izvestija* si vystačil se zprávou o neúčasti Ruska jako s hlavní událostí. Kritika deníku *Izvestija* se snesla jak na Američany, tak na Francouze a celkově zprávy vyzněly spíše negativně.

Kromě již očekávaných informací o přijatých bezpečnostních opatřeních, historickém pozadí a okolnostech vylovení, počtu účastníků, včetně vyjmenování několika představitelů konkrétních zemí či vzpomínek přeživších vojáků, které byly publikovány na stránkách deníků *Právo*, *The New York Times* a *The Guardian*, se rok 2004 nesl ve znamení historicky první účasti ruského prezidenta Putina a německého kancléře Schrödera na oslavách v Normandii, o které jednotně informovaly všechny deníky. Celkově bylo v denících *The New York* a *The Guardian* zveřejněno méně článků než v letech minulých, což bylo podle mého názoru způsobeno vyčerpáním témat a aktuální politickou situací, která byla zastíněna válkou v Iráku. O válce v Iráku rovněž informovaly deníky *Právo* a *Izvestija*; ten informaci o Iráku zmínil trochu účelově v souvislosti s chystaným protestem proti prezidentu Putinovi kvůli válce v Čečensku, čímž se snažil o manipulaci čtenářů. Deník *The Guardian* jako každý rok přinesl reportáž o náladě v Německu a výsledky průzkumu veřejného mínění na téma

„přítomnost německého kancléře Schrödera v Normandii“. Navazoval tím na roky 1984 a 1994, ve kterých byla rovněž reflektována nálada v německé společnosti. Je jistě zajímavé sledovat vývoj v názorech a náladách německé společnosti. Snad je jen škoda, že průzkumy veřejného mínění Němců nebyly dány do kontrastu s průzkumy veřejného mínění občanů Velké Británie. Závěrem lze říci, že ačkoliv byl rok 2004 po stránce obsahové méně rozmanitý než roky 1984 a 1994 – především na stránkách britského a amerického deníku –, český deník *Právo* zaznamenal citelnou změnu ve způsobu informování po stránce obsahové, zatímco ruský deník *Izvestija* si svůj kritický úhel pohledu spíše udržel.

Počet článků publikovaných v tištěných médiích ve čtvrtém sledovaném období – v roce 2014 – se oproti rokům minulým výrazně zmenšil, a to především v deníku *The New York Times*. Svou roli v tom jistě sehrálo dominantní postavení online zpravodajských serverů, díky kterým čtenář nemusí čekat na popis události do druhého dne, ale může sledovat online přenos nebo si přečíst reportáž spolu se shrnutím nejdůležitějších momentů téměř okamžitě po skončení akce. Zatímco v letech 1984, 1994 a 2004 přinášely deníky *The New York Times* a *The Guardian* podrobné zprávy o ceremoniálech, projevech, počtu účastníků, snižujím se počtu veteránů, historickém pozadí, rekonstrukcích vylození, tentokrát se *The New York Times* omezil na zprávy týkající se napětí způsobeného anexí Krymu a konfliktem na Ukrajině. Deník *The Guardian* se snažil přinést svým čtenářům dostatečně obsáhlé informace stejně jako v předcházejících sledovaných obdobích. Deník *Právo* zveřejnil popis toho, co předcházelo otevření druhé fronty, stejně jako tomu bylo v letech minulých. Stejná informace tentokrát naopak nebyla publikována v denících *The New York Times* a *The Guardian*. Deník *Izvestija* minimalizoval zprávy související s oslavami v Normandii a ponejvíce se věnoval setkání prezidenta Putina s kancléřkou Merkelovou a neoficiálnímu setkání prezidentů Putina a Porošenka. Obecný úvod byl v podstatě předehrou pro popis aktuálního dění. Po obsahové stránce lze říci, že většina témat již byla zpracována a deníky se v tištěných vydáních více soustředily na aktuální krizi.

3.3 Den vítězství

3.3.1 1985 – čtyřicáté výročí

3.3.1.1 Rudé právo

Ve střeďečnřm vydání ze dne 8. května 1985 nebyla o chystané vojenské přehlřdce řždná konkrétnř zmřnka. Denřk pouze informoval o cestě představitelů ÚV KSČ v čele s Milošem Jakešem na oslavy *Dne vítězství* do Moskvy, kam odcestovali na pozvání ÚV KSSS.³⁶³

Čtvrtednřní vydání informovalo čtenáře o probřhajících oslavách v ČSSR a o projevu Miloše Jakeše na slavnostnřm shromáždění v Kremlu.³⁶⁴

V neděli 12. května 1985 byly na první straně denřku otiřtěny informace o vojenské přehlřdce v Praze, v Bratislavě, ale hlavně v Moskvě na Rudém náměstří. Úvod obstaral téměř básnický popis atmosféry na Rudém náměstří, ve kterém se odrážela hrdost, již obyvatelé SSSR pocitřovali. V článku byla rovněž zmřněna poéma Alexandra Bloka *Dvanáct*, která oslavovala sovětský lid. Přehlřdky na Rudém náměstří se zúčastnřli veteráni druhé světové války a také příslušnřci 1. řeskoslovenského armádnřho sboru. „Sto padesát bojových zástav chrabrosti a statečnosti, před nimi deset praporů sovětských válečných frontů a jako první rudý prapor z kopule Řřšského sněmu. Vlál nad Berlínem, volal do celého světa – Lidé, válka skončila, řijte, pracujte, radujte se, ale nezapomeňte! Atř prořitě utrpenř zůstane varováním, poučenřm jednou provřdy.“³⁶⁵ Na přehlřdce bylo k vidění velké množství bojové techniky: tanky, samohybná děla, zbraně atd. Ministr obrany SSSR Sergej Sokolov ve svém projevu poděkoval řeskoslovenským, jugoslávským, ale také americkým, britským a francouzským vojákům za jejich statečnost. Rovněř varoval před „buržoaznř propagandou“, která se snaží změnit dějiny. „I kdřž letošnřho 9. května po Rudém

³⁶³ Zpravodaj ČTK. Čs. delegace v Moskvě. In: *Rudé právo* [online]. 8. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 107, s. 1. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/8/1.png> >.

³⁶⁴ ČTK. Slavnostnř shromáždění v Moskvě. In: *Rudé právo* [online]. 9. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 108, s. 1. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/9/1.png> >.

³⁶⁵ JELÍNEK, Milan. Přehlřdka vítězství po čtyřiceti letech. In: *Rudé právo* [online]. 12. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 109, s. 1. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/12/1.png> >.

náměstí projela nejmodernější bojová technika, byla to demonstrace mohutné a neporazitelné obranné síly první země socialismu.“³⁶⁶

Poéma³⁶⁷ *Dvanáct* byla napsána v reakci na *Říjnovou revoluci* a v zásadě oslavuje hrdiny revoluce, kteří bojovali za ochranu nového socialistického světa proti starému buržoaznímu, který je v poémě reprezentován starým šedivým psem, jež se táhne za 12 rudoarmějci. Autor článku necitoval úryvky z poémy, nicméně chytře využil její lyričnosti a v tomto oslavném duchu pokračoval na celé první straně. To, že je autorem poémy významný ruský básník, podpořilo slavnostní nádechem článku a dodalo mu tím na významnosti. V článku byly chytře reflektovány pocity hrdosti a pýchy obyvatel SSSR. Po obsahové stránce byla v textu skryta veškerá důležitá informace. Užitá slovní zásoba plně korespondovala s oslavným duchem textu.

3.3.1.2 The Guardian

V pondělí 6. května 1985 bylo zveřejněno, že se vojenské přehlídky zúčastní velvyslanec Velké Británie v Moskvě Sir Ian Sutherland.³⁶⁸

O účasti veteránů z Afghánistánu na přehlídce informoval deník 7. května 1985.³⁶⁹

Přehlídka v Moskvě byla charakterizována jako největší vojenská přehlídka za celou generaci. Prezentovány byly mimo jiné tanky T-34, *Katůši*, houfnice a jiné vojenské vybavení. Poté následovaly oddíly veteránů, partyzáni, zaměstnanci zbrojovek, ale také pilotky, zdravotní sestry a partyzáanky – celkem více než deset tisíc lidí. Na přehlídce, která trvala jednu hodinu, bylo k vidění i nové vybavení, například nový tank T-72, mobilní protiletdecké rakety, děla, antitankové rakety atd. Pro zajištění dobrého počasí vzlétla letadla, jejichž hlavním úkolem bylo rozehnat dešťové mraky. Deník rovněž informoval o setkáních veteránů, které se uskutečnily po skončení přehlídky v parcích Moskvy.³⁷⁰

³⁶⁶ JELÍNEK, Milan. Přehlídka vítězství po čtyřiceti letech. In: *Rudé právo* [online]. 12. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 109, s. 5. cit. [5. 4. 2016]. Dostupné z [http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/12/5.png](http://www: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/12/5.png>) >.

³⁶⁷ Rozsáhlá básnická povídka, ve které líčení pocitů, dojmů a nálad převyšuje líčení děje samotného.

³⁶⁸ WALKER, Martin. Britain Wants VE Wreath at Murmansk. In: *The Guardian* [online]. 6. 5. 1985, s. 20. ProQuest Archiver.

³⁶⁹ WALKER, Martin. Stalin Stays Out in the Cold. In: *The Guardian* [online]. 7. 5. 1985, s. 6. ProQuest Archiver.

³⁷⁰ WALKER, Martin. Russia Celebrates with a Show of Might. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 1985, s. 6. ProQuest Archiver.

„Tento den byl směsicí smutku, radosti a otevřené demonstrace vojenské síly.“³⁷¹
(Překlad vlastní.)³⁷²

Deník *The Guardian* věnoval přehlídce minimum prostoru a po obsahové stránce víceméně se omezil na faktickou prezentaci přehlídky (počet účastníků, bojová technika). Autor se nevyhnul užití výrazného titulku *Rusko oslavuje demonstrací síly* a užití slovního spojení „otevřená demonstrace vojenské síly“ ve spojení s přehlídkou podle mého názoru dokazuje autorovu předpojatost a v celkovém měřítku je objektivita daného sdělení narušena.

3.3.1.3 The New York Times

První zpráva o chystané vojenské přehlídce v Moskvě se objevila ve vydání deníku dne 9. května 1985 a přinesla informaci o tom, že se americký velvyslanec v Moskvě přehlídky na Rudém náměstí odmítl zúčastnit.³⁷³ V dalším článku *Válka v Evropě končí v záplavě vzpomínek; v Moskvě Bachovou mší a duněním tanků* vyšla zpráva o nácviku vojenské přehlídky, během něhož musel orchestr přestat hrát kvůli řízení tanků mířících na poslední nácvik před přehlídkou. Čtyřicáté výročí *Dne vítězství* bylo všem obyvatelům SSSR hojně připomínáno: v novinách, v televizi, v kině, v muzeích, nebo také prostřednictvím nové pamětní mince, jež byla při příležitosti oslav *Dne vítězství* vyražena.³⁷⁴

Dne 10. května 1985 byly zveřejněny podrobnější informace o průběhu vojenské přehlídky. Na Rudém náměstí se kromě veteránů představila bojová technika z dob druhé světové války – raketomet *Kaťuša*, ale i moderní vybavení – raketový systém krátkého dosahu, jehož střely mohly nést i jaderné hlavice, či tanky.³⁷⁵ V dalším článku deník informoval čtenáře o účasti zahraničních velvyslanců západních zemí a zástupců

³⁷¹ WALKER, Martin. Russia Celebrates with a Show of Might. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 1985, s. 6. ProQuest Archiver. cit. [10. 4. 2016].

³⁷² „The day was a strange mixture of mourning, of joy, and of a naked display of military might.“

³⁷³ SCHMEMANN, Serge. Gorbachev says U.S. Policy Grows More ‘Bellicose’. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 1985. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁷⁴ MYDANS, Seth. Across Europe, A War Ends Again With a Rush of Memories; In Moscow, a Bach Mass and the Rumble of Tanks. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 1985. cit. [7. 4. 2016]. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁷⁵ SCHMEMANN, Serge. Moscow, Marking 1945 Victory, Gives War New Place In History. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 1985. ProQuest Central. ISBN 03624331.

NATO (Severoatlantická aliance). Čtenář se rovněž mohl seznámit s harmonogramem přehlídky.³⁷⁶

V dalších číslech se již žádná zmínka o vojenské přehlídce neobjevila.

Po stránce obsahové lze říci, že čtenáři deníku dostali všechny základní informace. Deník přehlídce věnoval minimum prostoru, a ačkoliv nadpis článku ze dne 9. května 1985 může ve čtenáři zprvu vyvolat pocit zaujatosti, opak je pravdou a zpráva obsahuje pravdivé informace.

3.3.1.4 Izvestija

Dne 6. května 1985 byla zveřejněna zpráva o cestě polských veteránů do Moskvy; bylo mezi nimi šest vojáků, kteří se účastnili přehlídky 24. června 1945.³⁷⁷

První zpráva o chystané přehlídce na Rudém náměstí se objevila na stránkách deníku ve čtvrtek 9. května 1985. Deník z velké části informoval čtenáře o slavnosti v Kremlu, která se konala na počest čtyřicátého výročí *Dne vítězství*. Standardy pluků, které se budou účastnit přehlídky, byly vystaveny ve foyeru kremelského paláce.³⁷⁸

O den později, 10. května 1985, se deník z velké části soustředil na oslavy výročí osvobození, a především na přehlídku, již se účastnili váleční veteráni, členové KSSS, významné osobnosti z oblasti vědy a kultury, generálové, maršálové či zahraniční delegace, mezi nimiž nechyběli zástupci USA, Velké Británie, Kanady či příslušníci francouzského odboje. Kromě popisu průběhu přehlídky deník přinesl část projevu ministra obrany SSSR Sergeje Sokolova. „Nebojovali jsme sami. A nevyhráli jsme sami. Stěžíme si svou vzpomínku na spolubojovníky ze zemí antihitlerovské koalice. Byli bychom rádi, kdyby spolu s našimi veterány a se zástupci polské a československé armády na Rudém náměstí pochodovali i veteráni Ameriky, Anglie, Francie, veteráni všech zemí bojujících s fašismem. Spolu jsme vyhráli válku. Nyní je zapotřebí spolu vyhrát mír. A naše přehlídka vítězství je průvodem světa. Neboť nikdo nemůže nenávidět válku více než ten, kdo viděl její strašnou tvář.“³⁷⁹ (Překlad

³⁷⁶ MYDANS, Seth. Katyushas and Missiles In Red Square. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 1985. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁷⁷ TOROPKOV, L. На парад в Москву. In: *Izvestija*. 9. 5. 1985, č. 129. 6. 5. 1985, č. 126, s. 5.

³⁷⁸ TASS. Торжественное собрание в Кремлевском Дворце съездов, посвященное 40 – летию Победы советского народа в Великой Отечественной войне. In: *Izvestija*. 9. 5. 1985, č. 129.

³⁷⁹ ROŽDĚŠTĚVNŤSKIJ, R. – ARMEEV, R. – BOVIN, A. – IVAŇKO, A. – IVAŠČENKO, J. – LAPSKIJ, V. – LUKAŠIN, V. – PLUTNIK, A. – SAUTIN, N. – STURUA, M. – CAREV, O. – ČUGROV, S. Парад в Москве в честь 40 – летия Победы. In: *Izvestija*, 10. 5. 1985, č. 130, s. 2. cit. [7. 4. 2016].

vlastní.)³⁸⁰ Poté byl v článku shrnut výčet všech přehlídek, které se na Rudém náměstí konaly, včetně té první z roku 1945. Závěrem došlo na kritiku neúčasti amerického prezidenta Reagana a byla připomenuta jeho návštěva německého hřbitova v Bitburgu, kde položil věnec na památku německých vojáků SS, což vyvolalo velkou vlnu kritiky po celém světě. Účastníky přehlídky byli kromě válečných veteránů i mladí studenti vojenských akademií, stejně jako v roce 1945. Na přehlídce byly prezentovány tanky, *Kaťuši*, dělostřelecká zařízení, protitankové rakety.³⁸¹

Celkové vyznění jednotlivých článků nebylo překvapivě zcela negativní, jako tomu bylo třeba v roce 1984. Samozřejmě došlo na očekávanou kritiku USA a přešlap, jehož se dopustil americký prezident Reagan návštěvou hřbitova v Bitburgu, nemohl zůstat bez povšimnutí tisku. Nicméně v širším politickém kontextu může být nízký počet kritických narážek a vyjádření díky za pomoc v boji proti Třetí říši zpětně chápán jako předzvěst snahy SSSR zlepšit vztahy s USA. Po stránce obsahové deník shrnul veškeré důležité informace.

3.3.2 1995 – padesáté výročí

3.3.2.1 Právo

V sobotu 6. května 1995 byla otištěna zpráva o oslavách *Dne vítězství* v Moskvě, které se zúčastnili nejenom americký prezident Bill Clinton, ale také britský premiér John Major a německý kancléř Helmut Kohl. V tomto roce se uskutečnily dvě přehlídky: přehlídka veteránů na Rudém náměstí a přehlídka vojenské techniky. Většina světových představitelů účast na vojenské přehlídce odmítla a byla přítomna pouze na Rudém náměstí.³⁸²

³⁸⁰ „Мы воевали не одни. И победили не одни. Мы храним добрую память о боевых соратниках из стран антигитлеровской коалиции. Мы были бы рады, если бы рядом с нашими ветеранами, рядом с представителями польской и чехословацкой армии по Красной площади прошли и ветераны Америки, Англии, Франции, ветераны всех стран, боровшихся с фашизмом. Мы вместе выиграли войну. Теперь нужно вместе выиграть мир. И наш Парад Победы – это и шествие Мира. Ибо никто не может ненавидеть войну больше, чем тот, кто видел ее жуткий оскал.“

³⁸¹ ROŽDĚŠTĚVNNSKIJ, R. – ARMEEV, R. – BOVIN, A. – IVAŇKO, A. IVAŠČENKO, J. – LAPSKIJ, V. – LUKAŠIN, V. – PLUTNIK, A. – SAUTIN, N. – STURUA, M. – CAREV, O. – ČUGROV, S. Парад в Москве в честь 40 – летия Победы. In: *Izvestija*. 10. 5. 1985, č. 130, s. 1 - 3.

³⁸² IVANOVIČOVÁ, Věra. Den vítězství po 50 letech se slaví jinak. In: *Rudé právo*. 6. 5. 1995, roč. 5, č. 106, s. 21.

V úterý 9. května 1995 byla v souvislosti s přehlídkou zveřejněna pouze jedna zpráva týkající se odhalení pomníku maršála Žukova a účasti ruských jednotek operujících v Čečensku na přehlídce.³⁸³

V úterním vydání ze dne 10. května 1995 byla publikována část proslovu ruského prezidenta Borise Jelcina, ve kterém „vyzdvihl přínos antihitlerovské koalice k porážce hitlerovského Německa“.³⁸⁴ Václav Havel se přehlídky na Rudém náměstí také zúčastnil.³⁸⁵

Žádné další zprávy se v dalších dnech na stránkách deníku neobjevily.

Po obsahové stránce se na stránkách deníku *Právo* objevilo velmi málo informací. Oproti předchozímu období se deník zaměřil pouze na zprávy obecného charakteru a nenavázal na téměř poetickou formu textu z roku 1985. Svou roli jistě sehrálo i to, že se na přehlídce prezentovali pouze veteráni, kdežto přehlídka bojové techniky se konala jinde. Po letech přítomnosti sovětských vojsk je vcelku pochopitelné, že se česká média nechtěla vracet k něčemu, co zde bylo zcela běžně k vidění.

3.3.2.2 The Guardian

V sobotu 6. května 1995 byla zveřejněna zpráva, že se francouzský prezident François Mitterrand a německý kancléř Helmut Kohl nezúčastní přehlídky na Rudém náměstí v Moskvě na protest proti válce v Čečensku.³⁸⁶ Dále byla uveřejněna reportáž popisující přípravu na přehlídku, které se zúčastní nejenom veteráni, ale i generál Valentin Varennikov, který před padesáti lety umístil Rudou vlajku na střechu Říšského sněmu.³⁸⁷

³⁸³ IVANOVIČOVÁ, Věra. Maršál Žukov symbolem oslav v Moskvě. In: *Rudé právo*. 9. 5. 1995, roč. 5, č. 107, s. 19.

³⁸⁴ IVANOVIČOVÁ, Věra. Spojenci ocenili úlohu Ruska při vítězství nad fašismem. In: *Rudé právo*. 10. 5. 1995, roč. 5, č. 108, s. 1. cit. [11. 4. 2016].

³⁸⁵ [Nesignováno]. Havel přijel do Moskvy uctít osvoboditele Československa. In: *Rudé právo*. 10. 5. 1995, roč. 5, č. 108, s. 1.

³⁸⁶ WALKER, Martin. Kohl and Mitterrand to Miss Military Parades in Moscow. In: *The Guardian* [online]. 6. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁸⁷ HEARST, David. Veterans Get their Marching Orders Rogue Clouds have been Banished during Russia's Days of Sun. David Hearst in Moscow Watched the Build-Up to Victory Day. In: *The Guardian* [online]. 6. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.

Krátká zmínka o účastnících vojenské přehlídky v Moskvě, zmatku s veterány, z nichž pouze někteří mohli být součástí pochodu po Rudém náměstí a o napětí mezi USA a Ruskem vyšla ve vydání ze dne 8. května 1995.³⁸⁸

Dne 9. května 1995 se v deníku objevila krátká zpráva o maršálu Žukovovi, který vykonal historicky první přehlídku na Rudém náměstí v roce 1945, a na jehož počest byla při příležitosti padesátého výročí vítězství odhalena socha u Kremelské zdi.³⁸⁹

Ve střeďechním vydání ze dne 10. května 1995 vyšla podrobnější zpráva o přehlídce. Opět bylo zmíněno, kdo se účastnil: americký prezident Bill Clinton či britský premiér John Major, a rovněž bylo zopakováno, kdo se nedostavil. Celá událost byla zastíněna válkou v Čečensku a s ohledem na to zpravodaje také zajímalo, zda se přehlídky účastní oddíly, které tam donedávna bojovaly. Ovšem tato informace nebyla na stránkách deníku potvrzena.³⁹⁰

V dalších dnech se na stránkách deníku žádná další zpráva neobjevila.

V tomto roce se deník opět snažil podat čtenáři plnohodnotné a obsahově rozmanité informace. Způsob, jakým deník o přehlídce informoval, byl stejný jako v roce 1985. Je logické, že se novináři zajímali, zda byl některý z prezentovaných oddílů v Čečensku či ne. Akce takového rozsahu, jakou jistě přehlídka je, se bez podobných úvah nikdy neobejde a je vcelku logické, že se novináři zajímali o vše, co mohlo s přehlídkou souviset.

3.3.2.3 The New York Times

V nedělním vydání ze dne 7. května 1995 byla ve zprávě o návštěvě amerického prezidenta Clintona připomenuta jeho účast na přehlídce na Rudém náměstí.³⁹¹

³⁸⁸ HEARST, David. Time for Telling Home Truths International Relations between the US and Russia are at a Critical Stage. but as Bill Clinton Arrives for His Moscow Summit with Boris Yeltsin, David Hearst Explains Why Domestic Pressures Will Set their Agenda. In: *The Guardian* [online]. 8. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁸⁹ STEELE, Jonathan. Russian Veterans Reflect on Soviet Union's Lost Glory Official Homage to Marshal Zhukov Sidesteps Issue of Stalin, Jonathan Steele in Moscow Writes. In: *The Guardian* [online]. 9. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁹⁰ STEELE, David – HEARST, Jonathan. Soviet and Chechen Ghosts Spoil Yeltsin's Feast MOSCOW/Eyes were Right, Left, Anywhere but on the Old Symbols and the New Medals, Write David Hearst and Jonathan Steele. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.

³⁹¹ APPLE, R.W., Jr. Clinton's Moscow Visit: A Climate of Mutual Doubt. In: *The New York Times* [online]. 7. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 03624331.

Dne 9. května 1995 byla zveřejněna reportáž z Moskvy popisující celkovou atmosféru před výročím *Dne vítězství* nejen v hlavním městě, ale v celém Rusku. Bylo připomenuto, že se přehlídka koná poprvé po pěti letech.³⁹²

Podrobná informace o přehlídce byla publikována dne 10. května 1995. Během ceremonie přednesl projev ruský prezident Boris Jelcin, v němž připomněl počet padlých vojáků a obyvatel SSSR. Článek dále zmiňoval, že velká část státníků tuto přehlídku na protest proti válce v Čečensku úmyslně zmeškala. Veteráni, z nichž většina již dosáhla osmdesáti let, byli hlavními účastníky přehlídky. Její součástí bylo mimo jiné vystoupení orchestru či sboru zpívajícího ruské národní písně. Na počest *Dne vítězství* byly vypáleny slavnostní salvy. Přehlídce přihlíželi nejen váleční veteráni, ale také příbuzní těch, kteří se z bojů nikdy nevrátili, a mnoho spojeneckých vojáků včetně příslušníků jednoho z amerických kontingentů. Zpravodaj rovněž nezapomněl informovat o vojenské přehlídce na *Poklonné hoře*³⁹³ v Moskvě, které se již americký prezident Clinton nezúčastnil. Závěrem bylo zopakováno, proč se v Rusku slaví *Den vítězství* až 9. května.³⁹⁴

V dalších dnech žádné další informace o přehlídce na Rudém náměstí zveřejněny nebyly.

Způsob, jakým deník informoval své čtenáře, se od roku 1985 nijak zvlášť nelišil. Obsah článků v podstatě kopíroval informace z roku 1985. Změnou byla snaha postihnout atmosféru v Moskvě, což pouze dokreslovalo následný popis průběhu přehlídky a jejich účastníků. Do Ruska se chystal americký prezident Clinton, a to navzdory probíhající válce v Čečensku, což sice nedokládá, že by vztahy mezi Ruskem a USA byly stoprocentně bezchybné, nicméně šlo o významný pokrok oproti předcházejícímu období.

³⁹² STANLEY, Alessandra. V-E DAY PLUS 50: MOSCOW; in Russia, Nostalgia and Edginess. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 03624331.

³⁹³Pozn. autorky: *Poklonná hora* se nachází v Parku vítězství, který je zasvěcen památce padlých vojáků ve Velké vlastenecké válce.

³⁹⁴APPLE, R.W., Jr. V-E DAY PLUS 50: THE OVERVIEW; Allied Victory in Europe is Commemorated in Moscow. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 03624331.

3.3.2.4 Izvestija

V pátečním vydání ze dne 5. května 1995 se objevila krátká zpráva o šeku na jeden tisíc rublů, který obdrží všichni veteráni účastníci se přehlídky na Rudém náměstí od jedné z ruských bank.³⁹⁵

V sobotu 6. května 1995 bylo oznámeno, že do Moskvy přicestuje pouhých 19 z 53 pozvaných zahraničních delegací. Většina přítomných zahraničních hostů odmítla účast na vojenské přehlídce na *Poklonné hoře* na protest proti válce v Čečensku. Zcela pochopitelná byla podle deníku neúčast německého kancléře Kohla, jehož přítomnost na vojenské přehlídce by mohla v některých Němcích vyvolat připomínku jejich porážky. Dále deník informoval, že se přehlídky veteránů na Rudém náměstí zúčastní všechny delegace.³⁹⁶ V dalším článku bylo připomenuto, že se poprvé po padesáti letech do Moskvy sjedou všichni účastníci *Velké trojky* a také německý kancléř Helmut Kohl.³⁹⁷ Krátká zmínka o přehlídce veteránů a především jejich pozvání na slavnostní oběd do Kremlu byly součástí článku, ve kterém byl shrnut program ruského prezidenta Borise Jelcina.³⁹⁸

Oproti všem očekáváním nevyšla na stránkách deníku žádná podrobná informace o žádné z přehlídek. Ani jeden z otištěných článků na téma přehlídky nevyzněl negativně, rovněž v nich nebyla užita expresivní slovní zásoba a nebyla zaznamenána kritika amerického prezidenta Billa Clintona nebo USA obecně, jak tomu bylo v období předcházejícím. Snad jen nadpis článku ze dne 6. května *Zahraniční hosté dají přednost nevidět naše tanky* vyzněl uraženě, ovšem obsah článku byl víceméně neutrální.

3.3.3 2005 – šedesáté výročí

3.3.3.1 Právo

V sobotním vydání ze dne 7. května 2005 byla otištěna zpráva o přípravách na vojenskou přehlídku, které se zúčastní více než padesát státníků z celého světa a téměř

³⁹⁵BELIKOV, Viktor. После парада пожалуйста в банк. In: *Izvestija* [online]. 5. 5. 1995, č. 82. East View Information Services.

³⁹⁶EGGERT, Konstantin. 9 мая зарубежные гости предпочтут не видеть наших танков. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 1995, č. 83. East View Information Services.

³⁹⁷KONDRAŠOV Stanislav. Великая Отечественная война останется в генетической памяти народа. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 1995, č. 83. East View Information Services.

³⁹⁸KONONENKO, Vasilij. В своих выступлениях в дни празднования 50-летия победы Б.Ельцин намерен избежать менторства и сенсаций. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 1995, č. 83. East View Information Services.

sedm tisíc vojáků včetně veteránů. Na závěr přehlídky byl naplánován přelet bojových letadel. V článku byla rovněž zmíněna přijatá bezpečnostní opatření ze strany ruské policie a armády.³⁹⁹

V pondělí 9. května 2005 byla zveřejněna informace o návštěvě německého kancléře Gerharda Schrödera v Moskvě, „jehož účast na oslavách porážky hitlerovského Německa je chápána jako zvláštní gesto rusko-německého usmíření“.⁴⁰⁰ V článku bylo připomenuto, že kromě bezpečnostních opatření týkajících se i ochrany vzdušného prostoru, byly na pomoc počasí vyslány letouny naplněné speciálními aerosoly, které měly zabránit dešti. Dále deník informoval o probíhajících přípravách na Rudém náměstí.⁴⁰¹

Zprávy o přehlídce byly shrnuty na stránkách úterního vydání deníku *Právo*. Přehlídce se zúčastnilo více než padesát delegací včetně té české v čele s prezidentem Václavem Klausem. Přítomni byli mnozí veteráni, z nichž někteří byli hlavními aktéry přehlídky. Bez povšimnutí se neobešla prezentace nových oddílů ruské armády a námořnictva. Dále autorka citovala části z projevu ruského prezidenta Putina, ve kterém připomněl chrabrost sovětských vojáků a sovětského lidu. Na závěr přelétly nad Rudým náměstím ruské stíhačky a bitevníky, které na obloze vytvořily pověstnou ruskou trikolóru. Prezident Klaus vyzdvihl fakt, že na přehlídce nebyla prezentována žádná bojová technika a vybavení.⁴⁰² Další krátký článek informoval o tom, že oslavy budou stát ruské daňové poplatníky zhruba pět miliard rublů.⁴⁰³ Závěrem byla zopakována informace o bezpečnostních opatřeních, kvůli kterým se většina Moskvanů nemohla ceremonie zúčastnit a mohla ji tak maximálně sledovat v živém televizním přenosu ze svého domova.⁴⁰⁴

V dalších dnech žádné další zprávy publikovány nebyly.

Oproti roku 1995 byly zprávy pestřejší a rozmanitější po stránce obsahové. Informace o akcích typu „porušíme větru i dešti“ jsou pro čtenáře vždy zajímavé

³⁹⁹ AVE – ČTK – BBC. Přípravy v Moskvě kalí spor o poválečný osud Pobaltí. In: *Právo*. 7. 5. 2005, roč. 15, č. 107, s. 11.

⁴⁰⁰ VLČKOVÁ, Eva. Státníci z půlstovky zemí na oslavy v Rusku. In: *Právo*. 9. 5. 2005, roč. 15, č. 108, s. 9. cit. [11. 4. 2016].

⁴⁰¹ VLČKOVÁ, Eva. Státníci z půlstovky zemí na oslavy v Rusku. In: *Právo*. 9. 5. 2005, roč. 15, č. 108, s. 11.

⁴⁰² VLČKOVÁ, Eva. V Moskvě slavil celý svět. In: *Právo*. 10. 5. 2005, roč. 15, č. 109, s. 1 – s. 9.

⁴⁰³ AVE – Oslavy přijdou ruskou kasu na šest miliard rublů. In: *Právo*. 10. 5. 2005, roč. 15, č. 109, s. 9.

⁴⁰⁴ VLČKOVÁ, Eva. Moskvané měli včera šanci tak u televizorů. In: *Právo*. 10. 5. 2005, roč. 15, č. 109, s. 10.

obzvláště ve spojení s Ruskem. Rozhodně lze říci, že se za pomoci zajímavosti takového charakteru docílí rozbití jednotvárnosti a popisnosti.

3.3.3.2 The Guardian

Na stránkách deníku se první informace o chystané přehlídce objevila až 9. května 2005.⁴⁰⁵ Zpráva se týkala především účasti amerického prezidenta Bushe a německého kancléře Schrödera.

O den později byla zveřejněna reportáž z dění na Rudém náměstí, ve které byly otištěny úryvky vzpomínek válečného veterána Vasilije Ivanova. Účast na přehlídce přijalo padesát delegací. Přehlídka byla zahájena příchodem čtyř vojáků nesoucích rudou vlajku se srpem a kladivem, repliku původní vlajky, která byla vyvěšena na střeše Říšského sněmu. Následovala přehlídka vojáků v tradičních zelených uniformách, po kterých dostali svůj prostor veteráni a vojáci, kteří bojovali v Afghánistánu a v Čečensku. Stejně jako v roce 1945 hosté seděli před budovou mauzolea. Přehlídka byla završena přeletem stíhaček, které na nebi vytvořily ruskou trikolóru. Závěrem byly zmíněny stížnosti Moskvanů, kteří se kvůli přísným bezpečnostním opatřením nemohli dostat na náměstí a do přilehlých ulic.⁴⁰⁶

Více článků se přehlídce již nevěnovalo.

V roce 2005 žádná nová informace publikována nebyla, nicméně část jednoho z článků tvořily vzpomínky ruského veterána. Do té doby deník nic podobného neotiskl. Obsah zpráv byl jinak shodný s obsahem z předcházejících období.

3.3.3.3 The New York Times

Dne 8. května 2005 byla v souvislosti s cestou amerického prezidenta Bushe připomenuta i jeho návštěva Ruska, kde se měl zúčastnit vojenské přehlídky na Rudém náměstí.⁴⁰⁷

Dne 9. května 2005 bylo oznámeno, že se prezidenti Estonska a Litvy vojenské přehlídky nezúčastní a na oslavy *Dne vítězství* do Ruska vůbec nepřicestují. Jako důvod

⁴⁰⁵ HARDING, Luke. Thousands Join in Rallies to Hail Wartime Heroism. In: *The Guardian* [online]. 9. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 02613077.

⁴⁰⁶ PATON WALSH, Nick. Soviet Flags Fly as Russia Remembers. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 02613077.

⁴⁰⁷ BUMILLER, Elisabeth. Bush Tells Putin Not to Interfere with Democracy in Former Soviet Republics. In: *The New York Times* [online]. 8. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.

pro neúčast byla uvedena letitá sovětská okupace Estonska a Litvy. V Rusku bylo očekáváno padesát zahraničních delegací.⁴⁰⁸

Ve vydání ze dne 10. května 2005 vyšel článek popisující celou událost. Během projevu Vladimir Putin „nevyjádřil žádnou lítost nad sovětskou nadvládou ve východní a střední Evropě po druhé světové válce, jak někteří představitelé těchto zemí doufali. Místo toho řekl, že dědictví války názorně ukazuje potřebu jednoty s Ruskem proti novým hrozbám“.⁴⁰⁹ (Překlad vlastní.)⁴¹⁰ Šlo o jedno z největších setkání světových představitelů za celý rok. Přehlídce přihlíželi německý kancléř Gerhard Schröder, italský premiér Silvio Berlusconi či čínský prezident Hu Jintao. Závěrem byl připomenut počet vojáků, kteří padli za druhé světové války, a také byla oceněna chrabrost vojáků Rudé armády.⁴¹¹

Ve čtvrtém vydání ze dne 12. května 2005 byla přehlídka popsána z pohledu žurnalistů, kteří přicestovali do Moskvy, aby nakonec sledovali vojenskou přehlídku přenášenou v živém přenosu ruskou státní televizí, která zabírala ruského prezidenta z několika úhlů. Malá kamera byla připevněna na kapotě auta ministra obrany Sergeje Ivanova nebo také na podvozku stíhačky, která proletěla nad Rudým náměstím.⁴¹²

Z hlediska obsahového nedošlo k výraznější změně, nicméně celkový tón jednotlivých článků se v jednom případě odlišoval od ostatních. Svou roli v tom patrně sehrály oproti roku 1995 napjatější vztahy mezi USA a Ruskem, respektive mezi Vladimírem Putinem a Georgem Bushem. Důvod, proč autor považoval za nutné seznámit čtenáře s tím, že se Putin neomluvil za letitou nadvládu nad zeměmi východní a střední Evropy, měl pravděpodobně spojitost se situací v Litvě, Estonsku a Lotyšsku, které se cítily Ruskem ohroženy a s následky okupace sovětských vojsk se v podstatě vyrovnávají dodnes. Všechny tři státy se v roce 2004 staly součástí *NATO*. Jak známo, Putin nesouhlasil a nesouhlasí s rozšiřováním *NATO*.

⁴⁰⁸ BUMILLER, Elisabeth. Guest List at Putin's Party could Become an Event. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴⁰⁹ MYERS, Steven Lee – BUMILLER, Elisabeth - ARVEDLUND, Erwin, E. Putin, Bush at His Side, Celebrates War's End and New Russian Pride. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 2005. cit. [11. 4. 2016]. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴¹⁰ „[Mr. Putin] expressed no contrition for the Soviet domination of Eastern and Central Europe that followed the end of World War II, as some leaders from that region had hoped he would. Instead, he said the war's legacy demonstrated the need for unity with Russia against new threats.“

⁴¹¹ MYERS, Steven Lee – BUMILLER, Elisabeth - ARVEDLUND, Erwin, E. Putin, Bush at His Side, Celebrates War's End and New Russian Pride. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴¹² BUMILLER, Elisabeth. Putin Helps Bush Get into Gear for Friendly Photo Opportunity. In: *The New York Times* [online]. 12. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.

3.3.3.4 Izvestija

V pátek 6. června 2005 se deník zabýval podrobným popisem rekonstrukce nákladního automobilu ZIS-5, na jehož korbě pojedou váleční veteráni, kteří byli pozváni, aby se zúčastnili přehlídky.⁴¹³

Dne 9. května 2005 se přehlídka vysílala v živém televizním přenosu. O dva dny později, 11. května 2005, deník *Izvestija* přinesl podrobný popis těch nejzajímavějších momentů, které všudypřítomné televizní kamery nezachytily: například vstřícné uvítání prezidenta Putina s německým kancléřem Schröderem, dvojitý polibek na tvář, který si na uvítanou vyměnili ruský prezident Putin a americký prezident Bush, dlouhé pohledy moskevského starosty k nebi s tichou prosbou, ať nezačne pršet atd. Na Rudém náměstí byli rovněž přítomni bývalý prezident Ruska Boris Jelcin a poslední generální tajemník UV KSSS Michail Gorbačov. Přehlídku zahájil jako již tradičně projevem ruský prezident. Následovala zdravice vojáků ministru obrany. Poté se na řadu dostali veteráni a oddíly současné ruské armády. Na přehlídku se nedostavili gruzínský prezident, ázerbájdžánský prezident, belgický a britský premiér. O bezpečnost se v den přehlídky staralo v ulicích Moskvy více než třicet tisíc policistů a šest tisíc vojáků. V centru města bylo zakázáno prodávat alkohol. Závěrem se čtenáři mohli seznámit s výčtem všech vojenských přehlídek, které se za celou historii SSSR uskutečnily.⁴¹⁴ V týž den byl zveřejněn článek popisující historii jedné z mnoha rodin, jež zažily utrpení války. Podle autora není Rudé náměstí pro veterány; ti jsou pouhými pěšáky a trumfy v rukou politiků, díky nimž má *Den vítězství* pro mnohé z nich „trpkou příchutí“.⁴¹⁵ (Překlad vlastní.)⁴¹⁶

Z hlediska obsahového došlo oproti roku 1995 k výrazné změně. Nejenže deník otiskl reportáž plnou obecných informací o přehlídce, ale rovněž se pokusil o něco zcela nového, a sice o popis přehlídky očima novináře, který zachytil to, co na televizních obrazovkách k vidění nebylo. Čtenář si tak mohl dokreslit svůj obrázek o tom, co se dělo v zákulisí přehlídky, když se kamery nedívaly. Rozhodně lze říci, že se deníku podařilo popis přehlídky zatraktivnit, vytáhnout ho ze stereotypu a více přiblížit čtenáři.

⁴¹³ STĚPOVOJ, Bogdan. “Захары“ идут на парад. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 2005, č. 75m. East View Information Services.

⁴¹⁴ TROPKINA, Olga. После Победы. In: *Izvestija* [online]. 11. 5. 2005, č. 76. East View Information Services.

⁴¹⁵ LESKOV, Sergej. Мой День Победы. In: *Izvestija* [online]. 11. 5. 2005, č. 76. cit. [11. 4. 2016]. East View Information Services.

⁴¹⁶ Горький привкус.

3.3.4 2015 – sedmdesáté výročí

3.3.4.1 Právo

Bustu Josifa Stalina se představitelé Komunistické strany Ruské federace rozhodli předat velvyslanectvím všech evropských států, jejichž hlavní představitelé předem oznámili, že se přehlídky na Rudém náměstí nezúčastní, informoval deník ve čtvrtek 7. května 2005.⁴¹⁷

Ve víkendovém vydání se objevila zpráva, že se při zkoušce na přehlídce porouchal tank T-14. Přehlídky se mělo zúčastnit téměř sedmnáct tisíc vojáků, vojenská technika, letadla a vrtulníky.⁴¹⁸

Pondělní vydání ze dne 11. května 2015 přineslo jako již tradičně podrobnější informace o průběhu přehlídky. Úvod obstaral ruský prezident Putin. Přednesl projev, v němž žádal „globální bezpečnost bez vojenských bloků“.⁴¹⁹ Během projevu poděkoval lidem všech zemí, které bojovaly ve druhé světové válce, ale především vojákům Velké Británie, Francie a USA. V celkem čtyřech pásmech se na Rudém náměstí prezentovaly oddíly ruské armády a veteráni v dobových uniformách, ale také historická a současná bojová technika, například mezikontinentální balistické rakety *Jars* či obrněný transportér. Poprvé se přehlídky zúčastnily ženské oddíly a vojáci z některých postsovětských zemí, dále pak vojáci z Číny, Indie či Mongolska. Po skončení oficiální přehlídky se konal *Pochod nesmrtelných*, tedy příbuzných po padlých z druhé světové války, ke kterému se přidal i prezident Putin.⁴²⁰ Pro účast na přehlídce se rozhodli představitelé několika zemí v čele s čínským, kubánským či kazašským prezidentem. Z evropských zemí na přehlídce nechyběli řecký a kyperský prezident. Účast přijal také generální tajemník OSN Pan Ki-mun.⁴²¹

Po obsahové stránce přinesl deník velmi pestrou škálu informací. Vcelku podrobně se věnoval popisu přehlídky. Nicméně způsob, jakým čtenáře informoval, se nijak nelišil od roku 2005. Po stránce obsahové byl však bohatší než v roce 1995.

⁴¹⁷ ŠVEC, Michal. Němečtí diplomaté v Moskvě odmítli převzít bustu Stalina. In: *Právo*. 7. 5. 2015, roč. 25, č. 106, s. 14.

⁴¹⁸ ČTK – VOCŮ, Taťána. Ruský supertank zlobil. In: *Právo*. 9. 5. 2015 – 10. 5. 2015, roč. 25, č. 107, s. 15.

⁴¹⁹ ČTK – DPA – MOCEK, Michal. Šéf Kremlu žádal na přehlídce „rovnoprávnou bezpečnost“. In: *Právo*. 11. 5. 2015, roč. 25, č. 108, s. 9. cit. [13. 4. 2016].

⁴²⁰ ČTK – DPA – MOCEK, Michal. Šéf Kremlu žádal na přehlídce „rovnoprávnou bezpečnost“. In: *Právo*. 11. 5. 2015, roč. 25, č. 108, s. 9.

⁴²¹ VILČEK, Ivan. Merkelová a Putin: ledy neroztály. In: *Právo*. 11. 5. 2015, roč. 25, č. 108, s. 10.

V roce 2015 už byl internet součástí života mnoha milionů lidí po celém světě i v ČR, tudíž je zřejmé, že informace o přehlídce a jejím průběhu byly ponejvíc publikovány v den přehlídky – 9. května –, proto se velká většina zpráv s největší pravděpodobností objevila v online verzi deníku. Tištěné vydání deníku přineslo souhrn nejzajímavějších momentů a obecné informace.

3.3.4.2 The Guardian

V analyzovaných dnech se žádné podrobné informace na stránkách deníku neobjevily. Rovněž nebyla otištěna žádná oficiální reportáž. Pouze v rámci jiných článků bylo připomenuto, že přehlídka byla jednou z největších od pádu komunismu.⁴²² Vojenské přehlídky se zúčastnilo několik tisíc vojáků, byly prezentovány nové bojové tanky a mezikontinentální balistická raketa.⁴²³

Oproti předcházejícím obdobím – rokům 1985, 1995 a 2005 – deník *The Guardian* přehlídku v Moskvě téměř ignoroval a informace se objevovaly převážně v článcích, které se přímo přehlídkou nezabývaly. V souvislosti s Ruskem bylo v průběhu celého roku 2014 publikováno velké množství informací, tudíž absence informací o přehlídce mohla být zastíněna důležitějšími událostmi, například konfliktem na Ukrajině. Rovněž se deníku mohlo zdát, že není nutné dělat na svých stránkách prezentaci bojové vybavenosti ruské armády, o jejíž přítomnosti na Ukrajině se dodnes vede debata.

3.3.4.3 The New York Times

V pátečním vydání ze dne 8. května 2015 byla otištěna informace o do té doby největší vojenské přehlídce, které se zúčastnilo více než šestnáct tisíc vojáků, sto čtyřicet letadel, sto devadesát obrněných vozidel, historická vozidla a mezikontinentální balistické rakety. Na přehlídku se měli dostavit pouze zástupci USA a ostatních evropských zemí, ne však jejich nejvyšší představitelé, jak tomu bylo při oslavách v minulých letech, a to především kvůli konfliktu na Ukrajině. Podle autora „Putin využívá *Den vítězství*, který připomíná konec války v Evropě, ke snaze demonstrovat, že Rusko zůstává respekt vzbuzujícím soupeřem navzdory ztrátě jeho statusu supervelmoci, a propagovat myšlenku, že tato rozlehlá země je pevnost obklíčená

⁴²²TRAYNOR, Ian. Nato Kicks Out Russian Spies but Revives Kremlin Hotline Amid Ukraine Tensions. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 02613077.

⁴²³BOOTH, Robert. 'People Don't Forget': Veterans Mark 70th Anniversary of VE Day. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 02613077.

nepřáteli“.⁴²⁴ (Překlad vlastní.)⁴²⁵ V dalším článku bylo zmíněno, že litevský prezident odmítl účast na oslavách z toho důvodu, že nesouhlasí s podněcováním nové války v Evropě. Dále bylo připomenuto, že z řad evropských státníků se přehlídky měli účastnit prezidenti Kypru, Řecka a České republiky, ale český prezident Zeman se rozhodl na nátlak české vlády přehlídku vynechat.⁴²⁶

Dne 9. května 2015 se na stránkách deníku objevila informace o účasti čínského prezidenta Xi Jinpinga.⁴²⁷ V souvislosti s touto návštěvou bylo v dalším článku oznámeno, že prezident Xi Jinping bude během přehlídky stát vedle Vladimira Putina.⁴²⁸

Vydání ze dne 10. května 2015 přineslo informace o vojenském vybavení a technice, jež byly na Rudém náměstí prezentovány, a rovněž připomínalo, že tato přehlídka byla tou největší od rozpadu SSSR.⁴²⁹

Dne 11. května 2015 byly zopakovány všechny výše uvedené zprávy. Deník částečně zopakoval projev ruského prezidenta Putina, ve kterém děkoval lidu Velké Británie, USA a Francie za jejich přínos k vítězství nad Třetí říší. Přehlídku vidělo více než půl milionu lidí.⁴³⁰

V tištěném vydání deníku *The New York Times* bylo zveřejněno velké množství informací, které v podstatě kopírovaly informace z let 1985, 1995 a 2005. Napětí na mezinárodní scéně a ochlazení vztahů mezi Ruskem a ostatními zeměmi připomínalo období *Studené války*, kdy se USA a SSSR předháněly v potvrzení svých statusů supervelmocí, jimiž v tomto období rozhodně byly. Přirovnáním Ruska k pevnosti obklíčené nepřáteli, tedy zeměmi Evropské unie a USA, se podle mého názoru autor pokusil vystihnout pocity většiny Rusů a především ruského prezidenta Putina.

⁴²⁴MACFARQUHAR, Neil. Russia Looks to its Victory, Not Old Allies. In: *The New York Times* [online]. 8. 5. 2015. cit. [11. 4. 2016]. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴²⁵„Mr. Putin uses Victory Day, which marks the end of the war in Europe, to try to demonstrate that Russia remains a formidable contender despite its lost superpower status, and to promulgate the idea that the vast country is a besieged fortress surrounded by enemies.“

⁴²⁶LYMAN, Rick. Alternative to Moscow Event is Low-Key. In: *The New York Times* [online]. 8. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴²⁷ROTH, Andrew. World Briefing | Europe; Russia: Ex-Official Gets a 5-Year Term. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴²⁸PERLEZ, Jane. On Day that Defines Russia, Putin Reaches Out to China. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴²⁹[Nesignováno]. Russia shows Off Ordnance in Victory Day Parade. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.

⁴³⁰MACFARQUHAR, Neil. In Talks with Merkel, Putin Calls for Improving Relations with Europe. In: *The New York Times* [online]. 11. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.

Připomenutí ztráty statusu supervelmoci reflektuje myšlení amerického deníku o postavení Ruska na mezinárodní scéně. Zdůraznění výsadního místa vedle prezidenta Putina, které do té doby zaujímal američtí prezidenti, dokresluje celkový postoj deníku vůči oslavám *Dne vítězství*.

3.3.4.4 Izvestija

Dne 8. května 2015 byla zveřejněna informace o příjezdu stošedesáti válečných veteránů do Moskvy, kde se jednak zúčastní přehlídky na Rudém náměstí, jednak se setkají s ruským prezidentem Putinem. Více než polovina pozvaných veteránů přijede z Ruska a z bývalých zemí SSSR, druhá část přijede ze západních zemí, například z Velké Británie, Izraele, Kanady či Francie.⁴³¹

Dne 12. května 2015 deník hned v úvodu informoval, že přehlídka na Rudém náměstí probíhala již tradičním způsobem: o zahájení se postaral prezident Putin, který ve svém projevu vzpomněl na odvalu sovětských vojáků a rovněž poděkoval vojákům Velké Británie, USA a Francie za jejich pomoc při porážce Třetí říše. Poté následoval pozdrav vojáků ministru obrany a přehlídka mohla začít. V úvodu přehlídky se představili vojáci v historických uniformách, ženské oddíly, námořníci, výsadkáři atd. Poté byla prezentována vojenská technika – tanky, obrněné transportéry a obrněná vozidla, mezikontinentální balistická raketa *Jars*, systémy protivzdušné ochrany a jiné. Dále se představila letecká technika – vrtulníky, bombardéry, bitevní letouny. Závěrem Vladimír Putin poděkoval všem přítomným za účast a tím celá přehlídka skončila. Po jejím skončení prošel přes náměstí *Pochod nesmrtelných*, tedy příbuzných po padlých ve druhé světové války, ke kterému se připojil i prezident Putin s fotografií svého otce, jenž byl přímým účastníkem v bojích druhé světové války. Do Moskvy se sjeli prezidenti Číny, Kazachstánu, Arménie, Egypta, Kuby, Kypru, Srbska, Makedonie, Indie, Vietnamu, Zimbabwe a mnoha dalších zemí. V závěru deník otiskl slova generálního tajemníka OSN Pan Ki-Muna, který vzdal hold Vladimíru Putinovi. Původně si totiž myslel, že dav lidí v okolí Rudého náměstí přišel demonstrovat proti

⁴³¹SIVKOVA, Alena. На парад Победы приглашены фронтовики из США, Франции, Канады, Германии, с Украины. In: *Izvestija* [online]. 8. 5. 2015, č. 81. East View Information Services.

vládě, ale následně si uvědomil, že tomu tak nebylo.⁴³² Deník také přinesl příspěvek bývalého vojáka, v němž popsal své dojmy z přehlídky.⁴³³

Pokračující krize kvůli konfliktu na Ukrajině překvapivě nebyla na stránkách deníku reflektována. O neúčasti představitelů většiny zemí Evropské unie nepadla v souvislosti s přehlídkou žádná zmínka. Autor pouze vyjmenoval všechny přítomné delegace, které se i v minulých letech účastnili oslav, ale nepatří mezi země se statutem velmoci či dokonce supervelmoci. Výčet bojové techniky včetně přesných názvů, které nebyly do této analýzy z praktických důvodů zařazeny, by mohl být vnímán jako okatá demonstrace síly. Lze říci, že se deníku po obsahové stránce podařilo přinést souhrn všech důležitých informací. Závěrečná pochvala generálního tajemníka *OSN* měla za cíl umocnit v očích čtenářů význam přehlídky a přinést jim pocit zadostiučinění, jehož je dosaženo pochvalou Putina, který se dlouhodobě pohybuje velmi vysoko na žebříčku popularity a důvěryhodnosti. Opět se zde můžeme setkat s příkladnou manipulací čtenáře prostřednictvím slov významné osoby.

3.3.5 Shrnutí

Deník *Právo* otiskl nejvíce zpráv o přehlídce na Rudém náměstí v roce 2005. Deník *The New York Times* se přehlídce nejvíce věnoval v roce 2015 a deník *The Guardian* v roce 1995. Průměrný počet článků se v těchto denících pohyboval mezi 2 až 6 na jedno vydání. Deník *Izvestija* přinesl ve všech čtyřech sledovaných obdobích tři zprávy o přehlídce, nicméně z výše provedené analýzy je patrné, že v roce 1995 byly informace po obsahové stránce nejchudší.

Pokud jde o širší politický kontext, první sledované období probíhalo v době nástupu Michaila Gorbačova do čela SSSR (v letech 1985 – 1991), tedy v období probíhající *Studené války*. Jak bylo zmíněno ve druhé kapitole této práce, Gorbačovovi se podařilo zlepšit vztahy SSSR s USA. Jedním z cílů *perestrojky* a *glasnosti* byly oživení a restrukturalizace tisku, což v analýzách nemohlo být plně reflektováno, jelikož Gorbačov nastoupil do funkce generálního tajemníka UV KSSS až v březnu 1985, tedy dva měsíce před přehlídkou a tato analýza se nevěnovala celému období jeho vlády. Poděkování ministra obrany SSSR spojeneckým vojákům a jediná kritika amerického

⁴³² SOZAJEV-GURJEV, Jegor. “Бессмертный полк“ прошел маршем по стране. In: *Izvestija* [online]. 12. 5. 2015, č. 82. East View Information Services.

⁴³³ PROCHANOV, Aleksandr. Победа как скорость света. In: *Izvestija* [online]. 12. 5. 2015, č. 82. East View Information Services.

prezidenta Reagana za to, že navštívil německý vojenský hřbitov v Bitburgu, což ostatně bylo zkritizováno nejen ruskými médii, ale i ostatními světovými médii, mohly předznamenávat budoucí změnu ve vztazích USA a SSSR. Poslední tři sledovaná období – roky 1995, 2005 a 2015 – se nesla ve znamení války v Čečensku, pokračující války v Iráku a konfliktu na Ukrajině. Rusko se rovněž v roce 2015 vyrovnávalo s následky sankcí, které na něj uvalily USA a EU. Tato informace nebyla žádným způsobem v člancích reflektována. Z analýzy je patrné, že nejlepší vztahy mezi USA a Ruskem byly v roce 1995, nejhorší v roce 2015. Tato dvě tvrzení byla částečně doložena v krátkých interpretacích pod každou analýzou a budou rozvinuta v následujících odstavcích.

V prvním sledovaném období – v roce 1985 – se ve všech čtyřech denících objevily téměř shodné zprávy. Deníky *The New York Times* a *The Guardian* zmínily vojenskou techniku a vybavení, které byly na přehlídce k vidění. Tuto informaci doplňovala zpráva o počtu účastníků. Způsob, jakým tyto deníky o přehlídce informovaly, považuji ve většině případů za věcný a obsahově neutrální. Deník *Rudé právo* se pokusil zachytit slavnostní atmosféru básnickým způsobem, čímž v očích čtenáře navodil důstojný pocit významnosti. Ruský i československý deník zveřejnily části projevu ministra obrany SSSR. Při bližším porovnání čtenář zjistí, že oba deníky publikovaly z jeho projevu stejný úsek, ovšem pouze československý deník zdůraznil „buržoazní propagandu“ vedenou USA. Ruský deník *Izvestija* se snažil o mírnější tón a pouze vyjádřil svou lítost nad neúčastí spojeneckých veteránů. Je jen otázkou, nakolik to byla náhoda nebo nakolik to byla předzvěst konceptů *perestrojky* a *glasnosti*.

Jelikož byl rok 1995 podle mého názoru přelomový, pokusím se v krátkosti nastínit, jaké vztahy panovaly mezi USA a Ruskem. Vztahy USA a Ruska – především tedy amerického prezidenta Clintona a ruského prezidenta Jelcina – byly nejlepší za posledních padesát let. Clinton i Jelcin byli zvoleni do funkce prezidenta na dvě období, která se navzájem překrývala mezi roky 1993 až 1999. Jak známo, Jelcin se snažil o sblížení Ruska se Západem. Rozhodující pravomoc ohledně zahraniční politiky se postupem času přesunula z rukou *Nejvyššího sovětu SSSR* ovládaného KSSS do rukou prezidenta Jelcina, který nově mohl určovat směr, jakým se bude zahraniční politika ubírat. Podobný systém fungoval a dodnes funguje i v USA.⁴³⁴ Rozpadem SSSR a

⁴³⁴ VORÁČEK, Ondřej. *Rusko-americké vztahy v éře Borise Jelcina (1991 – 1999)*. Brno, 2007. 39 s. Bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, Katedra mezinárodních

nástupem demokraticky zvoleného prezidenta Jelcina definitivně skončila *Studená válka*. Obě země byly nuceny přehodnotit svůj pohled na zahraniční politiku, rovněž vznikla snaha navázat spolupráci v obchodní oblasti. První roztržky se však objevily v roce 1994. Nově zvolená republikánská vláda v USA požadovala rozšíření *NATO*, čemuž se Rusko bránilo.⁴³⁵ V prosinci 1994 zahájilo Rusko válku v Čečensku.⁴³⁶ S blížícími se prezidentskými volbami v Rusku (rok 1996), bylo pro USA výhodnější podporovat Borise Jelcina; jeho prohra by se neblaze odrazila na důvěryhodnosti Billa Clintona, který od samého začátku Jelcina podporoval v jeho úsilí přetransformovat Rusko do demokratického státu.⁴³⁷

Navzdory probíhající válce v Čečensku, kvůli níž několik světových představitelů odmítlo účast na přehlídce, americký prezident Clinton do Moskvy v roce 1995 přicestoval a přehlídky veteránů se zúčastnil. Vynechal však vojenskou přehlídku na *Poklonné hoře*. Jak zde již bylo zmíněno, po obsahové stránce přinesl deník *Izvestija* nejméně informací, popis přehlídky vynechal. Deník *The New York Times* se pokusil přiblížit atmosféru v Moskvě, deník *Izvestija* se naopak zdržel jakékoliv kritiky USA. Celkově lze říci, že zprávy vydané na stránkách ruského deníku byly v tomto roce nejméně útočné bez užití expresivních výrazů či snahy kritizovat USA. Český deník *Právo* nezveřejnil podrobnější popis průběhu přehlídky. Vzhledem ke spíše nechtěné společné historii ČSSR a SSSR lze minimum informací, které byly v *Právu* zveřejněny, přičítat právě dlouholeté sovětské okupaci, která i několik let po pádu komunismu vyvolávala v lidech negativní smýšlení o Rusech.

Ve třetím sledovaném období, v roce 2005, byly vztahy na mezinárodní scéně relativně poklidné, a to navzdory pokračující válce v Iráku, která byla zahájena i přes nesouhlas *Rady bezpečnosti OSN*, a která proti sobě od začátku stavěla USA podporované Velkou Británií a Rusko. Rozšíření členských států *NATO* se setkala s nepochopením ze strany Ruska. Do Ruska přicestovali americký prezident George Bush a německý kancléř Gerhard Schröder. Britský premiér se oslav nezúčastnil, jelikož

vztahů a evropských studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Petra Kuchyňková. Dostupné z [www: < http://is.muni.cz/th/102819/fss_b/ >](http://is.muni.cz/th/102819/fss_b/). s. 5 - 6.

⁴³⁵ SUCHÝ, Petr. Problematické partnerství. In: *Revue Politika* [online]. 20. 3. 2001. Dostupné z [www: < http://www.revuepolitika.cz/clanky/1054/problematicke-partnerstvi >](http://www.revuepolitika.cz/clanky/1054/problematicke-partnerstvi).

⁴³⁶ Pozn. autorky: První čečenská válka probíhala od konce roku 1994 do srpna 1996.

⁴³⁷ VORÁČEK, Ondřej. *Rusko-americké vztahy v éře Borise Jelcina (1991 – 1999)*. Brno, 2007. 39 s. Bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Petra Kuchyňková. Dostupné z [www: < http://is.muni.cz/th/102819/fss_b/ >](http://is.muni.cz/th/102819/fss_b/). s. 14.

ve Velké Británii právě probíhaly volby. Všechny deníky přinesly shodné informace o přijatých bezpečnostních opatřeních, ovšem pouze deníky *Izvestija* a *The Guardian* zveřejnily stížnosti Moskvanů, kteří si na přísná opatření stěžovali. Stejně jako v roce 1995 ani v roce 2005 se na Rudém náměstí neobjevila žádná bojová technika, což kvitoval český prezident Václav Klaus v deníku *Právo*, ovšem ostatní deníky se o této skutečnosti nezmínily. Deník *Právo* připomněl „rozhánění mraků“, o pověstné trikolóře informovaly deníky *Právo* a *The Guardian*. Zatímco v *Právu* se objevila informace o účasti více než padesáti státníků, *The Guardian* informoval pouze o návštěvě amerického prezidenta Bushe a německého kancléře Schrödera. *The Guardian* jako jediný publikoval vzpomínky ruského veterána. *The New York Times* jako jediný připomněl chrabrost sovětských vojáků a počet padlých vojáků. Deníky *Právo*, *The New York Times* a *Izvestija* otiskly části projevu ruského prezidenta Putina, ovšem pouze deník *The New York Times* kritizoval ruského prezidenta za to, že nevyjádřil lítost nad letitou okupací zemí střední a východní Evropy, ale zdůraznil potřebu jednoty s Ruskem. *The New York Times* poskytl čtenářům detailní popis toho, jak vypadal živý televizní přenos přehlídky očima novinářů, kteří jí mohli sledovat pouze v televizi, deník *Izvestija* přinesl reportáž psanou z pohledu přítomného novináře; ten zachytil i to, co televizní kamery neviděly.

Rok 2015 se nesl ve znamení pokračujícího na Ukrajině a sankcí vůči Rusku, což bylo médií reflektováno. *The Guardian* nezveřejnil žádné podrobné informace o přehlídce, omezil se pouze na konstatování faktu, že šlo o největší přehlídku od dob pádu komunismu. Stejnou informaci otiskl *The New York Times*, který přinesl detailnější seznam účastníků přehlídky. Mimo jiné se zmínil o českém prezidentovi Miloši Zemanovi, který svou účast na přehlídce nakonec odvolal. Jeho případnou účast na přehlídce kritizoval americký velvyslanec v Praze Andrew Schapiro. V odpověď na kritiku Zeman prohlásil, že Schapiro není na Hradě vítán. Miloš Zeman je ve srovnání s představiteli ostatních evropských zemí známý svým vstřícným postojem vůči Rusku, proto je vcelku logické, že zveřejnění této informace Američané neopomenuli. Deníky *Právo* a *The New York Times* shodně věnovaly dostatek prostoru popisu vojenské techniky a především upozorňovaly na prezentaci mezikontinentální balistické rakety *Jars*. Přehlídka na Rudém náměstí byla od začátku evropskými zeměmi a USA vnímána jako demonstrace síly. Prezentace bojové techniky a rakety *Jars* tento pocit pouze utvrdila. Nejpodrobnější výčet bojového vybavení a techniky přinesl deník *Izvestija*,

který zveřejnil seznam všech zúčastněných z řad veteránů, prezidentů jednotlivých států. Demontrace vojenské síly Ruska a jeho nezávislosti na pomoci západních států se odráží právě ve výčtu bojové techniky a účastníků přehlídky, která není Rusy vnímána negativně, ale naopak pozitivně. Hrdost a pýcha jsou součástí ruské mentality a Rusy velmi zasáhla ignorace „jejich“ oslav. Často ji vnímali jako pomstu za Ukrajinu. Deníky *Právo* a *Izvestija* zveřejnily zprávu o *Pochodu nesmrtelných*, kterého se zúčastnil i Putin. *The New York Times* a *The Guardian* o tomto neinformovaly. Právě *The Guardian* se vždy snažil zachytit celkovou atmosféru a přinést co nejvíce zajímavých informací, kterou zpráva o *Pochodu nesmrtelných* jistě je, nicméně v roce 2015 se omezil na nejnútější fakta. Projev prezidenta Putina, ve kterém ocenil vojáky Velké Británie, USA a Francie, byl zveřejněn v denících *Izvestija*, *Právo* a *The New York Times*. S výjimkou *The Guardian* všechny ostatní deníky vyjmenovaly představitele jednotlivých zemí, ovšem pouze deník *The New York Times* zmínil, že čestné místo na tribuně vedle ruského prezidenta Putina v roce 2015 zaujme čínský prezident Xi Jinping. Nové spojení mezi čínskou supervelmocí a Ruskem, které se staly strategickými partnery v oblasti hospodářské a vojenské, nenechává *NATO* ani většinu světových představitelů klidnými.

3.4 Ověření hypotéz

První hypotéza předpokládala, že před rokem 1989 ruská a československá média výročí vylovení Spojenců v Normandii téměř ignorovala, proto se o něm na stránkách těchto novin žádná informace neobjevila. Pokud ano, pak se šlo o krátkou zprávu uvnitř novin, která s největší pravděpodobností nebyla otištěna v den výročí, ale několik dní před daným výročím nebo poté. Tato hypotéza se potvrdila pouze částečně. Informace o daném výročí se na stránkách československých a ruských novin objevily, ale nejen několik dní před daným výročím a po něm, ale i v den výročí 6. června 1984. *Rudé právo* v souvislosti s oslavami v Normandii publikovalo první zprávu, ač krátkou a nepřímou, jelikož se explicitně nezmínila o „vylovení Spojenců v Normandii“, ale pouze o „otevření druhé fronty“, už 2. června, tedy čtyři dny před daným výročím. V den výročí byl na stránkách *Rudého práva* otištěn článek, který čtenáře seznámil s „pravdou o druhé frontě“, ve kterém byl zdůrazněn lví podíl vojáků SSSR na vítězství v boji proti Třetí říši, nicméně vylovení Spojenců v Normandii se přímo dotýkal. Byť se některé zprávy týkaly pouze odcestování delegace do Normandie, byl účel jejich cesty čtenáři jasný a oslavy tak byly přímo i nepřímě připomínány v průběhu celého

sledovaného období s výjimkou 4. června 1984, kdy žádná zpráva o oslavách v Normandii nevyšla. Všechny zprávy byly publikovány uvnitř novin, nejčastěji na straně šest, jedna zpráva se nacházela na straně dva a dvě na straně sedm. Ruský deník *Izvestija* věnoval oslavám v Normandii menší pozornost než československý deník *Rudé právo*, nicméně v den výročí byl na stránkách deníku *Izvestija* publikován článek, který ho připomínal. Jednotlivé zprávy se taktéž neobjevily na první straně, ale uvnitř deníku, z toho třikrát na páté straně a dvakrát na čtvrté straně.

Dále bylo předpokládáno, že americká a britská média si toto výročí pravidelně připomínala a stále tak činí, jelikož to byli právě vojáci z těchto zemí, kteří v Normandii bojovali. Tato hypotéza se potvrdila. V průběhu let se s nástupem nových technologií počet článků na stránkách těchto dvou deníků zmenšil, ovšem i tak svým množstvím převýšil počet článků publikovaných v denících *Rudé právo/Právo* a *Izvestija*, a to především v 80. a 90. letech 20. století.

S oslavami *Dne vítězství* je spojena každoroční vojenská přehlídka v Moskvě. Druhá hypotéza předpokládala, že ačkoliv byla Evropa znovusjednocena a *Studená válka* skončila před několika lety, stále najdeme mnoho rozdílů ve způsobu, jakým o této přehlídce média v různých zemích informují s ohledem na politickou situaci v dané době, aktuální světové dění a vztahy mezi jednotlivými zeměmi. Hypotéza se potvrdila. Způsob, jakým média o této události informují, se liší s ohledem na politickou situaci a na vztahy mezi jednotlivými zeměmi. Jak bylo dokázáno, samotná účast na přehlídce je podmíněna aktuálními vztahy mezi Ruskem a ostatními zeměmi.

ZÁVĚR

Druhá světová válka byla nejkrvavějším konfliktem 20. století, který i sedmdesát let od jejího konce straší mnoho lidí ve snech. V průběhu let byly o válce popsány stohy papírů, bylo vydáno velké množství odborné literatury, ale také beletristických knih, jejichž děj je zasazen právě do období války. Rovněž byl natočen nepřeborný počet dokumentů a filmů, které se pokusily co nejvěrněji zachytit atmosféru té doby. Někdy se to podařilo, někdy zase ne. S hrůzami války se vyrovnáváme v podstatě dodnes. Věčnou připomínkou nám jsou koncentrační tábory, různé výstavy, ale také památníky či hroby padlých civilistů i vojáků. V mém rodném městě je například stálou připomínkou války místní hřbitov, na kterém jsou od 90. let 20. století uloženy ostatky padlých německých vojáků a civilistů ze západních a severních Čech. V roce 1995 dokonce starosta města a prezident *Lidového spolku pro péči o válečné hroby* společně zasadili lípu v „německé části hřbitova“, která symbolizuje usmíření mezi národy. Místo, kde je lípa zasazena, bylo symbolicky pojmenováno *Park usmíření*. U památníku zasvěceného americkým vojákům probíhá každoročně slavnostní ceremoniál za přítomnosti amerických vojáků. Stálá připomínka „sovětského osvobození“, která byla umístěna na začátku lázeňského parku, byla v minulých letech zbourána a v roce 2014 byly na jejím místě odhaleny sochy slavných návštěvníků města – rakouského císaře Františka Josefa I. a anglického krále Edvarda VII.

Cílem této práce bylo symbolicky propojit oslavy výročí vylovení Spojenců v Normandii a oslavy *Dne vítězství* se zaměřením na vojenskou přehlídku na Rudém náměstí z hlediska mediálního tak, aby vznikl ucelený mediální obraz obou událostí s ohledem na vztahy mezi jednotlivými zeměmi, aktuální světové dění a změny, které se ve světě udály za posledních 30 let. K analýze byly použity čtyři deníky ze čtyř různých zemí, které byly postaveny proti sobě do kontrastu. Jednotlivé články byly zkoumány pomocí kvalitativní analýzy bez užití kategorizačního systému. K provedení této analýzy byl zvolen holistický přístup, v němž se snažím o celostní pochopení textu a nalezení hlubších významů.

Porovnat zprávy, jež vycházely ve čtyřech denících, ve třech cizích jazycích a ve čtyřech zemích, jejichž vývoj se po válce ubíral různými směry, bylo jednoznačně výzvou. Většina prací se soustřeďuje na srovnávání zpráv informujících o jedné události v několika různých denících v rámci jedné či dvou zemí. Tato práce se snaží překonat

tuto pomyslnou hranici, symbolicky propojit "Západ s Východem" napříč časem a nabídnout jiný úhel pohledu. Před třiceti lety nebylo pro všechny bez rozdílu samozřejmé koupit si noviny vydávané v jiné zemi, přečíst si zprávy, dozvědět se něco navíc a jinak. V současném multikulturním světě, ve kterém jsme všichni denně konfrontováni s jinými kulturami, hodnotami, tradicemi a především s velkým množstvím různorodých informací, se všichni musíme naučit tyto informace zpracovávat tak, abychom byli schopni udělat si vlastní obrázek o světě, v němž žijeme. Zpracovat něco, co sahá do historie, je vždycky úkolem nesnadným, jelikož nám chybí zkušenosti člověka, který tu dobu zažil. Naopak naší výhodou je časový odstup, díky němuž se na mnohé věci a události díváme jinak, než jak se na ně lidé dívali bezprostředně po válce. Právě takový odstup je pro tuto práci zásadní. Bez něj by nebylo možné spojit něco, co bylo ještě před několika lety nespojitelné.

Počet přímých účastníků války je rok od roku menší, doba postupuje rychle vpřed, technologie se rozvíjí, co bylo aktuální včera, není aktuální dnes. Příští jubilejní výročí vylodění Spojenců v Normandii a *Dne vítězství* budou stejně grandiózní jako ta minulá. Ovšem už bez účasti veteránů. Vzpomínky všech účastníků, které měly být zaznamenány, již byly zaznamenány, a v očích našich dětí budou bohužel za pár let naprostým „pravěkem“. Můžeme jen doufat, že všichni nezažijeme to, co bylo nejkrvavějším konfliktem minulého století, že nebudeme svědky válečných zvěrstev, a že se podaří udržet klid zbraní ve světě.

SUMMARY

D Day and *VE-Day*. Two important days in lives of millions of people whose countries were occupied by the Third Reich. By analysing newspaper articles in selected periodicals from the 1980s to 2015 we tried to explain the main changes in the way each newspaper has informed its readers about the two above mentioned anniversaries and celebration connected to them.

The dissertation is divided into three chapters – theoretical, methodological and analytical. Eventually, two entry hypothesis were confirmed. Both Czechoslovakian newspaper *Rudé právo* and Russian newspaper *Izvestija* informed its readers about the Allied invasion to Normandy a couple of days before the anniversary. Surprisingly, both newspapers published the articles about *D Day* commemorations on June, 6th. However

as expected, the information about *D Day* was hidden inside newspapers; usually on pages 4 and 5 of *Izvestija* newspaper and on the page 6 in *Rudé právo*. Both American and British newspapers has paid closed attention to *D Day* commemorations celebrated during the last thirty years since thousands of Allied soldiers died in Normandy. Military parade in Moscow is one of the most controversial moment of *VE Day* celebrations in Russia. The way media has informed about the parade differs according to the current political situation and relations among the nations.

POUŽITÁ LITERATURA

- Literární zdroje

BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8.

BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, 273 s. ISBN 978-80-246-1387-1.

GILBERT, Martin. *Den, kdy skončila válka: den vítězství 1945 v Evropě a ve světě*. Překlad Olga Kučerová. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. 443 s. [32] s. obr. příl. ISBN 80-7203-123-6.

GILBERT, Martin. *Druhá světová válka: úplná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2006. 893 s. [64] s. obr. příl. ISBN 80-7341-933-5.

HALLIN, Daniel C – MANCINI Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073673772.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. 390 s. ISBN 9788026207436.

KONČELÍK, Jakub – VEČEŘA, Pavel a ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 310 s. xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8.

MARRIOTT, Leo - FORTY, Simon. *Bojiště v Normandii: den D & bitva o předmostí*. Překlad Vladimír Pilát. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 192 s. ISBN 978-80-247-5537-3.

NÁLEVKA, Vladimír. *Druhá světová válka*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2014. 256 s. [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7387-669-2.

Naše Rudé právo. Praha: Rudé právo, 1980. 346 s.

NEILLANDS, Robin - DE NORMANN, Roderick. *Den D, 1944: hlasy z Normandie*. 1. vyd. Ostrava: OLDAG, 1994. 442 s. [8] s. obr. příl. ISBN 80-901616-5-0.

NEWARK, Tim. *Rozhodující bitvy dějin: úplný přehled bojových střetnutí, která změnila moderní historii*. České 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2003. 200 s. ISBN 80-7181-906-9.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 539 s. ISBN 978-80-247-3568-9.

SOCHROVÁ, Marie. *Dějepis v kostce. II., Novověk, dějiny nové doby*. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. 160 s. ISBN 80-7200-339-9.

STRAUSS, Anselm L – CORBIN, Juliet M. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-x.

ŠTĚPÁNKOVÁ, Alena - ŠAŠINKA, Zdeněk. *Odmaturuj! z dějepisu 2*. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2006. 232 s. ISBN 80-7358-069-1.

TRAMPOTA, Tomáš - VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

TUNSTALL, Jeremy. *The media in Britain*. London: Constable, 1983. 14, 304 s.

VAUGHN, Stephen. *Encyclopedia of American journalism*. New York: Routledge, 2008. xxviii, 636 s. ISBN 978-0-415-96950-5.
VEČERA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 207 s. ISBN 9788024741789.

- Elektronické zdroje

Aktualne.cz [online]. *Země G8*. 12. 4. 2013. Dostupné z www: < <http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/zeme-g8/r-i:wiki:3702/> >.

Archive.org [online]. *Newsreel: 82nd Airborne Victory Parade 5th Ave., NYC, 1/12/1946*. 1.4.2014. Dostupné z www: < <https://archive.org/details/ADC-9948> >.

BBC.com [online]. *D-Day 70th anniversary: Ceremonies and staged landing held*. 6. 5. 2014. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/uk-27700479> >.

BBC.com [online]. *Ukraine crisis in map*. 18. 2. 2015. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/world-europe-27308526> >.

BBC.com [online]. *Ukraine crisis: Timeline*. 13. 11. 2014. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275> >.

BBC.com [online]. *Ukraine Profile – Timeline*. 27. 10. 2015. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/world-europe-18010123> >. BBC.com [online]. *VE Day anniversary: Party leaders join in Cenotaph ceremony*. 8. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/uk-32626551> >.

BBC.com [online]. *VE Day: Veterans join Queen at VE Day service and parade*. 10. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.bbc.com/news/uk-32679447> >.

BBC - History [online]. *VE Day (pictures, videos, facts & news)*. Dostupné z www: < http://www.bbc.co.uk/history/events/ve_day >.

BRENNAN, Alison. *The New York Times Endorses Obama again* [online]. 27. 10. 2012. Dostupné z www: < <http://politicalticker.blogs.cnn.com/2012/10/27/the-new-york-times-endorses-obama-again/> >.

Encyclopaedia Britannica [online]. *The Guardian British Newspaper*. Dostupné z www: < <http://www.britannica.com/topic/The-Guardian-British-newspaper> >.

CAMERON, James. *D Day Minus Me*. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1984, s. 10. ProQuest Archiver.

CLEARY, Helen. *V-Weapons Attack Britain* [online]. 17. 2. 2011. Dostupné z www: < http://www.bbc.co.uk/history/worldwars/wwtwo/ff7_vweapons.shtml >.

Ceskatelevize.cz [online]. *Mapa osvobození*. Dostupné z www: < <http://www.ceskatelevize.cz/konecvalky/uvod/> >.

Ceskatelevize.cz [online]. *Největší tankové bitvy: Ardeny (I)*. 2010. Dostupné z www: < <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10282929552-nejvetsi-tankove-bitvy/210382547010004-ardeny-1/> >.

Ceskatelevize.cz [online]. *Normandie slavila 70. výročí vylodění: Svoboda je boj*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1030678-normandie-slavila-70-vyroci-vylodeni-svoboda-je-boj> >.

Ceskatelevize.cz [online]. *Separatisté z Doněcké a Luhanské oblasti vyhlásili nezávislost*. 12. 5. 2014. Dostupné z www: < <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1034663-separatiste-z-donecke-a-luhanske-oblasti-vyhlasili-nezavislost> >.

- Ceskatelevize.cz [online]. *Výročí Dne D vyvrcholí mezinárodním obřadem na pláži Sword*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1030754-vyroci-dne-d-vyvrcholi-mezinarodnim-obradem-na-plazi-sword> >.
- Co je co [online]. *Curzonova linie*. 13. 4. 2000. Aktualizováno 10. 8. 2006. Dostupné z www: < http://www.cojeco.cz/index.php?id_desc=15998&s_lang=2&detail=1&title=Curzonova%20linie >.
- Consultant.ru [online]. *Закон РФ от 27.12.1991 N 2124-1 (ред. от 30.12.2015) "О средствах массовой информации"*. Dostupné z www: < https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_1511/ >.
- CROUCHER, Shane. *Election 2015: These are the parties Britain's newspapers are endorsing*. [online]. 5. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.ibtimes.co.uk/election-2015-these-are-parties-britains-newspapers-are-endorsing-1499763> >.
- ČT24 [online]. *Konference Velké trojky v Teheránu – jednoznačný úspěch pro Stalina*. 28. 11. 2009. Dostupné z www: < <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1432229-konference-velke-trojky-v-teheranu-jednoznamenacny-uspech-pro-stalina> >.
- Dialog.ua [online]. *Встреча в Нормандии 06.06.2014. Список участников и приглашенный стран*. 5. 6. 2014. Dostupné z www: < http://www.dialog.ua/news/5107_1401969640 >.
- Druha.svetova.cz [online]. *Společensko-historické pozadí*. 20. 4. 2006. Dostupné z www: < <http://druha.svetova.cz/clanky/spolecensko-historicke-pozadi/> >.
- Druha.svetova.cz [online]. *1939*. 20. 4. 2006. Dostupné z www: < <http://druha.svetova.cz/clanky/1939/> >.
- DW.com [online]. *Berlin marks 70th anniversary of the end of World War II*. 2. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.dw.com/en/berlin-marks-70th-anniversary-of-the-end-of-world-war-ii/a-18424733> >.
- DW.com [online]. *Merkel won't attend Moscow WWII Victory Day parade*. 11. 3. 2015. Dostupné z www: < <http://www.dw.com/en/merkel-wont-attend-moscow-wwii-victory-day-parade/a-18307917/> >.
- Encyclopaedia Britannica [online]. *The Guardian*. 20. 8. 2014. Dostupné z www: < <http://www.britannica.com/topic/The-Guardian-British-newspaper> >.
- Encyclopaedia Britannica [online]. *The Independent*. 22. 10. 2015. Dostupné z www: < <http://www.britannica.com/topic/The-Independent-British-newspaper> >.
- Encyclopaedia Britannica [online]. *The New York Times*. 17. 11. 2015. Dostupné z www: < <http://www.britannica.com/topic/The-New-York-Times> >.
- Encyclopaedia Britannica [online]. *The Wall Street Journal*. 21. 4. 2015. Dostupné z www: < <http://www.britannica.com/topic/The-Wall-Street-Journal> >.
- Evropský parlament/Zpravodajství [online]. *Evropský parlament ratifikoval asociační dohodu mezi EU a Ukrajinou*. 16. 9. 2014. Dostupné z www: < <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/20140915IPR62504/Evropsk%C3%BD-parlament-ratifikoval-asocia%C4%8Dn%C3%AD-dohodu-mezi-EU-a-Ukrajinou> >.
- E15.cz [online]. *Janukovyčův útěk zajistil Kreml, přiznal Putin*. 24. 10. 2014. Dostupné z www: < <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/udalosti/janukovyuv-utek-zajistil-kreml-priznal-putin-1131295> >.
- EuroZprávy.cz [online]. *Zeman v Moskvě: Uctění památky padlých vojáků, pak recepce v Kremlu*. 9. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/120160-zeman-v-moskve-ucteni-pamatky-padlych-vojaku-pak-recepce-v-kremlu/> >.

France24 [online]. *World leaders arrive in France for D-Day celebrations*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < <http://www.france24.com/en/20140605-word-leaders-flock-france-d-day-celebrations-70-years> >.

Freedom House [online]. *Freedom of the Press 2015 Report*. Dostupné z www: < <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2015/united-kingdom> >.

Fronta.cz [online]. *Drážďany bombardovány z noci na 14.2.1945*. Dostupné z www: < <http://www.fronta.cz/kalendar/drazdany-bombardovany-v-noci-na-14-2-1945> >.

GUENSBURG, Carol. *Europe, US Mark 70th Anniversary of VE Day* [online]. 9. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.voanews.com/content/world-marks-70th-anniversary-of-ve-day/2759520.html> >.

HORNOVÁ, Alice. *Protokol Postupimské konference (2. srpna 1945)*. 1. 6. 2013. Aktualizováno 25. 6. 2013. Dostupné z www: < <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/protokol-postupimske-konference-2-srpna-1945/> >.

Hospodářské noviny [online]. *Jaké jsou příčiny nepokojů a kolik lidí při nich zemřelo? Ukrajina v otázkách a odpovědích*. 27. 1. 2014. Dostupné z www: < <http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-61621210-jake-jsou-priciny-nepokoju-a-kolik-lidi-pri-nich-zemrelo-ukrajina-v-otazkach-a-odpovedich> >.

Hostivická historie [online]. *Druhá světová válka v datech*. Dostupné z www: < <http://www.hostivickahistorie.cz/kveten/kveten-1v.pdf> >.

ČERNOV, Ivan. *Парад Победы прошел на Красной площади в Москве* [online]. 9. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.vz.ru/society/2015/5/9/744448.html> >.

iDnes.cz/Zprávy [online]. *Porošenko se v Normandii setkal s Putinem, prohodili jen pár slov*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < http://zpravy.idnes.cz/sedmdesate-vyroci-vylodeni-spojencu-v-normandii-f6s-zahranicni.aspx?c=A140606_101006_zahranicni_hro >.

iDnes.cz/Zprávy [online]. *Svět slaví vylodění v Normandii. Ani frťana mi nedali, vzpomíná veterán*. 5. 6. 2014. Dostupné z www: < http://zpravy.idnes.cz/oslavy-70-vyroci-vylodeni-v-normandii-dsv-zahranicni.aspx?c=A140605_172657_zahranicni_hro >.

KIRTLEY, Jane. Introduction. In: *Media Law Handbook. A Handbook Series Edition* [online]. Bureau of International Information Programmes, United States Department of State, 2010. 66 s. Dostupné z www: < <http://iipdigital.usembassy.gov/media/pdf/books/media-law-handbook.pdf> >.

Korrespondent.net [online]. *Путин и Обама поговорили в Нормандии*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < <http://korrespondent.net/world/3374901-putyn-y-obama-pohovoryly-v-normandy> >.

Korrespondent.net [online]. *Путин и Порошенко решили урегулировать кризис в Украине мирным путем – Песков*. 6. 6. 2014. Dostupné z www: < <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3374844-putyn-y-poroshenko-reshyly-urehulyrovat-kryzys-v-ukrayne-myrynym-putem-peskov> >.

Kreab.com [online]. *Senior Partner of Kreab Moscow Paruyr Davtyan, interviewed Nikolay Ryzhkov – the legend of the Soviet and Russian politics*. 29. 9. 2014. Dostupné z www: < <http://www.kreab.com/moscow/2014/09/29/senior-partner-kreab-gavin-anderson-moscow-paruyr-davtyan-interviewed-nikolay-ryzhkov-legend-soviet-russian-politics/> >.

KUZNECOV, Ivan Vasil'jevič. *Istorija otečestvennoj žurnalistiki (1917-2000): učebnyj komplekt, učebnoje posobije, chrestomatija* [online]. Moskva: Flinta, 2002. Dostupné z www: < http://evartist.narod.ru/text8/15.htm#_top >.

- Lenta.ru [online]. *От перемены мест*. 2. 5. 2011. Dostupné z www: < <http://m.lenta.ru/articles/2011/05/02/izvestia/> >.
- Lidovky.cz [online]. *Vláda připravuje desítky akcí k výročí konce druhé světové války*. 5. 4. 2015. Dostupné z www: < http://www.lidovky.cz/desitky-akci-pripomenou-70-vyroci-konce-druhe-svetove-valky-p43-zpravy-domov.aspx?c=A150405_154940_In_domov_ele >.
- Lidovky.cz [online]. *Separatisté v Doněcku a Luhansku se jasně vyslovili pro nezávislost*. 12. 5. 2014. Dostupné z www: < http://www.lidovky.cz/temer-90-procent-lidi-se-vyslovalo-pro-samostatnost-tvrdi-predseda-komise-1rt-zpravy-svet.aspx?c=A140512_072408_In_zahranici_pvr >.
- London Sound Survey [online]. *Victory celebrations 1946*. Dostupné z www: < http://www.soundsurvey.org.uk/index.php/survey/radio_recordings/1940s/2678/ >.
- MACH, Vladimír. *Bolševici* [online]. Dostupné z www: < <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/bolsevik.php> >.
- MACH, Vladimír. *Menševici* [online]. Dostupné z www: < <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/mensevik.php> >.
- Media Guru [online]. *Porybný odstoupil z představenstva Borgisu*. 22. 1. 2014. Dostupné z www: < <http://www.mediaguru.cz/2014/01/porybny-odstoupil-po-23-letech-z-predstavenstva-borgisu/> >.
- MIKOLÁŠ, David. *Druhá světová válka – nejdůležitější data* [online]. Dostupné z www: < http://www.davidmikolas.cz/dejepis/texty/devitka/9_rocnik-druha_svetova_valka-nejdulezitejsi_data.pdf >.
- Ministerstvo kultury [online]. *Evidence periodického tisku*. Dostupné z www: < <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=353> >.
- Ministerstvo kultury [online]. *Změna tiskového zákona – tzv. radniční periodika*. Dostupné z www: < <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/periodicky-tisk/zmena-tiskoveho-zakona--tzv--radnicni-periodika-199168/> >.
- New World Encyclopedia [online]. *The Guardian*. Posl. aktualizace 21. 1. 2014. Dostupné z www: < http://www.newworldencyclopedia.org/entry/The_Guardian >.
- NOVÁKOVÁ, Kateřina. *Norimberské zákony a další protižidovské právní předpisy nacistického Německa* [online]. Diplomová práce. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2013. Vedoucí diplomové práce JUDr. Bc. Jaromír Tauchen Ph.D., LL.M., Eur. Int.
- Novinky.cz [online]. *Rusko na Rudém náměstí ukázalo svou armádu a techniku*. 9. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/369067-rusko-na-rudem-namesti-ukazalo-svou-armadu-a-techniku.html> >.
- Novinky.cz [online]. *Rusko už mezi sebou nechceme, vzkazuje sedm nejvyspělejších zemí světa*. 18. 3. 2014. Dostupné z www: < <http://www.novinky.cz/ekonomika/330708-rusko-uz-mezi-sebou-nehceme-vzkazuje-sedm-nejvyspelejsich-zemi-sveta.html> >.
- OCKNECHT, Martin. *Zajímavosti Pražského povstání* [online]. Dostupné z www: < <http://www.rozhlas.cz/bitvaorozhlas/povstani/zprava/zajimavosti-prazskeho-povstani--1482057> >.
- OVSEPIAN, Rafail Pogosovič. *Istorija novejšej otečestvennoj žurnalistiki: fevral' 1917 - načalo 90-ch godov*. Moskva: Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1999. Dostupné z www: < <http://evartist.narod.ru/text/51.htm> >.

PACNER, Karel. *Smrt, která dala Hitlerovi naději. Před 70 lety zemřel prezident Roosevelt* [online]. 19. 4. 2015. Dostupné z www: < http://technet.idnes.cz/zemrel-prezident-roosevelt-hitler-duf-/vojenstvi.aspx?c=A150415_164309_vojenstvi_mla >.

Parachute Infantry Regiment [online]. *1946 New York City Victory Parade for the 82nd Airborne Division*. Dostupné z www: < http://www.505rct.org/Memorabilia%20505%20-%20RCT/82nd%20Airborne%20Division%20Victory%20Parade_.asp >.

PAVEL, Luboš.: *Útok na Dieppe – Operace Jubilee* [online]. 24. 8. 2002. Dostupné z www: < <http://www.valka.cz/518-Utok-na-Dieppe-Operace-Jubilee> >.

Pew Research Center [online]. *Newspapers: Circulation at the Top 5 U.S. Newspapers Reporting Monday – Friday Averages*. Dostupné z www: < <http://www.journalism.org/media-indicators/average-circulation-at-the-top-5-u-s-newspapers-reporting-monday-friday-averages/> >.

PÍCHA, Alexandr. *Pražské povstání a bitva o rozhlas* [online]. Dostupné z www: < http://www.rozhlas.cz/bitvaorozhlas/povstani/_zprava/prazske-povstani-a-bitva-o-rozhlas--728699 >.

PROKEŠ, Jan. *Od Teheránské konference uplynulo 70 let. Ovlivnila i poválečné uspořádání Evropy* [online]. 30. 11. 2013. Dostupné z www: < http://www.rozhlas.cz/zpravy/historie/_zprava/od-teheranske-konference-uplynulo-70-let-ovlivnila-i-povalecne-usporadani-evropy--1287287 >.

RICHTER, Andrei G. *The Russian Press after Perestroika*. In: *Canadian Journal of Communication* [online]. 1995, č. 20. Dostupné z www: < <http://www.cjc-online.ca/index.php/journal/article/view/842/748> >.

RUTH, Evan – MENDEL, Toby. *Media Regulation in the United Kingdom* [online]. Dostupné z www: < <https://www.article19.org/data/files/pdfs/publications/uk-media-regulation.pdf> >.

Slovník cizích slov.net [online]. *Holistický – význam slova*. Dostupné z www: < <http://www.slovník-cizich-slov.net/holisticky/> >.

Studena.valka.cz [online]. *Postupimská konference*. Dostupné z www: < <http://studena.valka.cz/postupim.htm> >.

Scs.abz.cz [online]. *Pojem eser*. Dostupné z www <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/eser-eseri> >.

SUCHÝ, Petr. *Problematické partnerství*. In: *Revue Politika* [online]. 20. 3. 2001. Dostupné z www: < <http://www.revuepolitika.cz/clanky/1054/problematicke-partnerstvi> >.

SWICK, Gerald D. *V-E Day 1945: The Celebration Heard 'round the World* [online]. 7. 5. 2015. Dostupné z www: < <http://www.historynet.com/v-e-day-1945-the-celebration-heard-round-the-world.htm> >.

The Guardian [online]. *History of the Guardian*. 6. 6. 2002. Dostupné z www: < <http://www.theguardian.com/gnm-archive/2002/jun/06/1> >.

The Guardian [online]. *History of the Guardian website*. 1. 11. 2010. Dostupné z www: < <http://www.theguardian.com/gnm-archive/guardian-website-timeline> >.

The History Learning Site [online]. *The V Weapons*. 21. 4. 2015. Dostupné z www: < <http://www.historylearningsite.co.uk/world-war-two/world-war-two-in-western-europe/the-v-revenge-weapons/the-v-weapons/> >.

The New York Times Editorial Board. *British Press Freedom Under Threat* [online]. 14. 11. 2013. Dostupné z www: < <http://www.nytimes.com/2013/11/15/opinion/british-press-freedom-under-threat.html> >.

The Statistics Portal [online]. *Leading daily newspapers in the United States from April to September 2014, by circulation (in thousands)*. Dostupné z www:

< <http://www.statista.com/statistics/184682/us-daily-newspapers-by-circulation/> >.

TOMLINSON, Hugh. The New UK Model of Press Regulation. In: *LSE Media Policy Project*. 2014. Dostupné z www:

< <http://www.lse.ac.uk/media@lse/documents/MPP/LSE-MPP-Policy-Brief-12-The-New-UK-Model-of-Press-Regulation.pdf> >.

Truman Library [online]. *Broadcast to the American People Announcing the Surrender of Germany*. 8. 5. 1945. Dostupné z www:

< <http://www.trumanlibrary.org/ww2/veday.htm> >.

TURVILL, William. *National newspaper ABCs, June 2015: Most tabloids suffer double digit declines, Sun reclaims Sunday top-spot*. 10. 7. 2015. Dostupné z www:

< <http://www.pressgazette.co.uk/national-newspaper-abcs-june-2015-most-tabloids-suffer-double-digit-declines-sun-reclaims-sunday-top> >.

USA Today [online]. *About USA Today*. Dostupné z www:

< <http://www.usatoday.com/about/> >.

Velvyslanectví Polské republiky v Praze [online]. *Sovětská likvidace polského odboje*. 27. 3. 2015. Dostupné z www: <

http://prague.mfa.gov.pl/cs/news/proces_szesnastu;jsessionid=520F4696842349CD39A1370C417B60CD.cmsap2p >.

VORÁČEK, Ondřej. *Rusko-americké vztahy v éře Borise Jelcina (1991 – 1999)*. Brno, 2007.

39 s. Bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Petra Kuchyňková. Dostupné z www: < http://is.muni.cz/th/102819/fss_b/ >.

WILLGREGG, Lydia. *The world remembers the heroes who saved us from Hitler: US and Europe mark the 70th anniversary of VE Day* [online]. 8. 5. 2015. Dostupné z www: <

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-3073515/US-Europe-mark-70th-anniversary-VE-Day.html> >.

World Public Library [online]. *London Victory Celebrations of 1946*. Dostupné z www: <

http://www.worldlibrary.org/articles/london_victory_celebrations_of_1946 >.

Академик [online]. *Известия*. Dostupné z www: <

<http://dic.academic.ru/dic.nsf/sie/6606/%D0%98%D0%97%D0%92%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%AF> >.

Министерство обороны Российской Федерации [online]. *Парад Победы 24 июня 1945 года – триумф народа – победителя*. Dostupné z www:

< http://mil.ru/winner_may/parad/parad1945.htm >.

РиаНовости [online]. *Основные этапы развития газеты „Известия“*. 13. 3. 2012.

Dostupné z www: < <http://ria.ru/spravka/20120313/592628788.html> >.

РиаНовости [online]. *Парад Победы в Москве на красной площади 24 июня 1945 года*.

24. 6. 2014. Dostupné z www: < <http://ria.ru/spravka/20140624/1012868021.html> >

- Použitá periodika

ALFROY, Philippe. Atlantický val – největší německá válečná stavba. In: *Rudé právo*. 1. 6. 1994, roč. 4, č. 128, s. 21.

AP. Excerpts from Reagan Tribute to D-Day Dead and Plea for Spirit of Peace. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

AP. French Join Ceremony For German War Dead La Cambe. In: *The New York Times* [online]. 9. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

APPLE, R. W., For Reagans in London, Lunch with the Queen. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.

APPLE, R.W., Jr. Clinton's Moscow Visit: A Climate of Mutual Doubt. In: *The New York Times* [online]. 7. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 03624331.

APPLE, R.W., Jr. D-DAY; The Longest Day is being Marked by those with Shortened Memories. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

APPLE, R.W., Jr. THE D-DAY TOUR: THE VETERANS; Looking Back: D-Day's Heroes Tell their Tales. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

APPLE, R.W., Jr. THE D-DAY TOUR: THE OVERVIEW; Solemn Salute for those Who 'Saved the World'. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.

APPLE, R.W., Jr. V-E DAY PLUS 50: THE OVERVIEW; Allied Victory in Europe is Commemorated in Moscow. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 03624331.

AVE – Oslavy přijdou ruskou kasu na šest miliard rublů. In: *Právo*. 10. 5. 2005, roč. 15, č. 109, s. 9.

AVE – ČTK – BBC. Přípravy v Moskvě kalí spor o poválečný osud Pobaltí. In: *Právo*. 7. 5. 2005, roč. 15, č. 107, s. 11.

BANNOCK, Caroline – MEIKLE, James. D-Day Commemorations: 'I was Blinded - I Heard the Sounds of War Around Me and I Decided to Abandon Life': British Servicemen, a Member of the Resistance and a Child Listening in Germany Recall the Invasion of France. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.

BARNETT, G. – BRAITWAITHE, Phil – PREDDLE, Joyce – MERCER, Paul – READ, M. The False Dawn the Media Have Cast Over D-Day. In: *The Guardian* [online]. 9. 6. 1984, s. 12. ProQuest Archiver.

BARTÁK, Karel. Normandie miluje své veterány. In: *Rudé právo*. 4. 6. 1994, roč. 4, č. 131, s. 15.

BEAUMONT, Peter. Amid Joy and Sorrow THE NORMANDY LANDINGS: OBSERVER WRITERS ASSESS THEIR SIGNIFICANCE FOR THE SOLDIERS AND FOR THE WORLD: As the Sombre Celebrations Get Under Way, Peter Beaumont Watches the Veterans Return with Camcorders and Walking Sticks. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

BEAUMONT, Peter. The D-Day Victory that Generals Threw Away THE NORMANDY LANDINGS: OBSERVER WRITERS ASSESS THEIR SIGNIFICANCE FOR THE SOLDIERS - AND FOR THE WORLD: As the Allied Victory is being Commemorated, Peter Beaumont Recounts the Bloody Battle for Caen that might have been Avoided. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

BELIKOV, Viktor. После парада пожалуйста в банк. In: *Izvestija* [online]. 5. 5. 1995, č. 82. East View Information Services.

BOOTH, Robert. 'People Don't Forget': Veterans Mark 70th Anniversary of VE Day. In: *The Guardian* [online]. 10.5.2015. ProQuest Central. ISBN 02613077.

- BRODER, John M. – WEINRAUB, Bernard – LEDUFF, Charlie. Reagan Remembered for Leadership and Optimism. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- BRYANT, Nelson. About Men. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- BUMILLER, Elisabeth. Bush Tells Putin Not to Interfere with Democracy in Former Soviet Republics. In: *The New York Times* [online]. 8.5.2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- BUMILLER, Elisabeth. Guest List at Putin's Party could Become an Event. In: *The New York Times* [online]. 9.5.2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- BUMILLER, Elisabeth. Putin Helps Bush Get into Gear for Friendly Photo Opportunity. In: *The New York Times* [online]. 12.5.2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- CNN – DPA – ZBOŽÍNEK, Jaroslav. Bush chce v Evropě vyžehlit střety se spojenci. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 7.
- COWELL, Alan. As D-Day Tribute Nears, Leaders Maneuver Over Ukraine. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- CULF, Andrew. BBC Spends Pounds 1m on its Longest Day. In: *The Guardian* [online]. 7.6.1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- ČTK. Delegace Federálního ÚV. čs. svazu protifašistických bojovníků. In: *Rudé právo* [online]. 5.6.1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 131, s. 2. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/5/2.png> >.
- ČTK – ZR. Putin nechystá schůzku s ukrajinským protějškem. In: *Právo*. 3. 6. 2014, roč. 24, č. 128, s. 12.
- ČTK. Reagan na turné po západní Evropě. In: *Rudé právo* [online]. 2. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 129, s. 7. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/2/7.png> >.
- ČTK – VOCŮ, Taťána. Ruský supertank zlobil. In: *Právo*. 9. 5. 2015 – 10. 5. 2015, roč. 25, č. 107, s. 15.
- ČTK. Slavnostní shromáždění v Moskvě. In: *Rudé právo* [online]. 9. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 108, s. 1. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/9/1.png> >.
- ČTK – DPA – MOCEK, Michal. Šéf Kremlu žádal na přehlídce „rovnoprávnou bezpečnost“. In: *Právo*. 11. 5. 2015, roč. 25, č. 108, s. 9.
- DAVIES, Caroline. Dwindling Band of Brothers Prepare to Say their Goodbyes to the Beaches Where Comrades Fell: Obama, Merkel and Queen to Attend Events Marking 70th Anniversary of D-Day. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- DAVIES, Carolina. Front: An Emotional Swansong for Veterans of Normandy: 'this is the 70th. and it's the Last. we Won't be Back'. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- DPA – BBC- ZBOŽÍNEK, Jaroslav. Francie kvůli oslavám v pohotovosti. In: *Právo*. 5. 6. 2004, roč. 14, č. 131, s. 7.
- DPA – ČTK. Bush: byl to jeden z velkých Američanů. In: *Právo*. 7. 6. 2004, roč. 14, č. 132, s. 7.

- DPA. Schröder: poválečné období definitivně skončilo. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.
- EGGERT, Konstantin. 9 мая зарубежные гости предпочтут не видеть наших танков. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 1995, č. 83. East View Information Services.
- EZARD, John. Generations Mix Joyously in Mass VE Day Celebrations. In: *The Guardian* [online]. 8.5.1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- EZARD, John. Longest Day of All for D-Day Veterans. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1984, s. 1. – s. 3. ProQuest Archiver
- EZARD, John. Mitterrand's Echo from the D-Day Past for the World Future: Let's Go! Allons y! In: *The Guardian* [online]. 7.6.1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- EZARD, John. Monty's Promise Realised, Says Queen. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 1984, s. 1. – s. 8. ProQuest Archiver.
- EZARD, John. Queen Pays Tribute. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 1984, s. 3. ProQuest Archiver.
- EZARD, John. Veterans Show Spirit That Won the War. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 30. ProQuest Archiver.
- FAIRHALL, David. Americans Hold Their Fire for Utah Beach. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 3. ProQuest Archiver.
- FAIRHALL, David. Politicians and Media Circus Win D-Day, Také 2. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 1984, s. 1. – s. 32. ProQuest Archiver.
- FARNSWORTH, Clyde H. For Many Canadians, the Normandy Landing Marked a Nation's Coming of Age. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- FREEDLAND, Jonathan. Sixty Years on, D Day Veterans Pass Torch into Hands of History: Jonathan Freedland in Arromanches Discovers that some Scars have Yet to Heal. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- GELB, Leslie H. Time For Another Meeting of Democracy's Board Members. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- GRIGORYEVA, Ekaterina. Политики высадились в Нормании. In: *Izvestija* [online]. 7. 6. 2004, č. 99p, s. 1. East View Information Services.
- GUEST, Genevieve. How the English Came to Normandy. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1984, s. 11. ProQuest Archiver.
- HARDING, Luke. Thousands Join in Rallies to Hail Wartime Heroism. In: *The Guardian* [online]. 9. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- HEADLINERS. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- HEARST, David. Time for Telling Home Truths International Relations between the US and Russia are at a Critical Stage. but as Bill Clinton Arrives for His Moscow Summit with Boris Yeltsin, David Hearst Explains Why Domestic Pressures Will Set their Agenda. In: *The Guardian* [online]. 8.5.1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- HENLEY, Jon. D Day Anniversary: Americans: Chirac Thanks US for Lifting Nazi Yoke: Minds Go Back to the Horrors of Omaha. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.

- HENLEY, Jon. D Day Anniversary: French: Honours for Elite Snubbed by De Gaulle: Legion d'Honneur for Homegrown Heroes. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- HENLEY, Jon – WILSON, Jamie. D Day Anniversary: Tens of Thousands Flood into Normandy as Political Rows Erupt in Scotland and Wales: Security Cordon in Place as Latterday Invasion Gears Up. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- HOOPER, John. Clinton Wins Over Italy Veterans COUNTDOWN TO D-DAY: Heads of 13 States Gather in Portsmouth for Day of Ceremonies as Old Soldiers Set Off for Normandy: John Hooper in Nettuno as President Clinton Meets the 'Forgotten' Heroes of a Vicious, Four-Month Battle for Rome. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- HRUŠKA, Bohuslav. Hitler i Rommel začátek vylodění zaspali. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.
- IVANOVIČOVÁ, Věra. Den vítězství po 50 letech se slaví jinak. In: *Rudé právo*. 6. 5. 1995, roč. 5, č. 106, s. 21.
- IVANOVIČOVÁ, Věra. Maršál Žukov symbolem oslav v Moskvě. In: *Rudé právo*. 9. 5. 1995, roč. 5, č. 107, s. 19.
- IVANOVIČOVÁ, Věra. Spojenci ocenili úlohu Ruska při vítězství nad fašismem. In: *Rudé právo*. 10. 5. 1995, roč. 5, č. 108, s. 1.
- JELÍNEK, Milan. Přehlídka vítězství po čtyřiceti letech. In: *Rudé právo* [online]. 12. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 109, s. 1. Dostupné z www: <
<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/12/1.png>>.
- JELÍNEK, Milan. Přehlídka vítězství po čtyřiceti letech. In: *Rudé právo* [online]. 12. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 109, s. 5. cit. [2016/04/05]. Dostupné z www: <
<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/12/5.png>>.
- JONES, Rupert. Saturday Money: 70 Years on, D-Day Veteran is Fighting a New Battle ... for His State Pension. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- KAPLAN, Peter W. Networks Marks D-Day. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- KAŠEVAROVA, Anastasiia – SLIVKOVA, Alena. Владимир Путин поговорил с Саркози перед встречей с Олландом. In: *Izvestija* [online]. 4. 6. 2014, č. 101, s. 2. East View Information Services.
- KEROTKOV, Gavril. The D-Day Celebrations, Seen from a Stalingrad Perspective. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 10. ProQuest Archiver.
- KILBORN, Peter T. Fiscal Policies Underlie Summit Agenda. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- KILGANNON, Corey. Remembering D-Day with Brothers in Arms. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- KONDRAŠOV, Stanislav. Великая Отечественная война останется в генетической памяти народа. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 1995, č. 83. East View Information Services.
- KONONENKO, Vasilij. В своих выступлениях в дни празднования 50-летия победы Б.Ельцин намерен избежать менторства и сенсаций. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 1995, č. 83. East View Information Services.

- KOVALENKO, Jurij. День «Д» без Германии и России. In: *Izvestija*. 2. 6. 1994, č. 103 (24217), s. 3.
- KOVALENKO, Jurij. Наградили палача. In: *Izvestija* [online]. 3.6.1984, č. 155, s. 4. East View Information Services.
- KOVALENKO, Jurij. По странам и континентам. Не по американскому сценарию. In: *Izvestija* [online]. 7. 6. 1984, č. 159, s. 5. East View Information Services.
- KOVALENKO, Jurij. Союзники празднуют без России освобождение Европы. In: *Izvestija*. 8. 6. 1994, č. 107 (24214), s. 3.
- KOVAŘÍK, Jan. Schůzka sedmi v Londýně. In: *Rudé právo* [online]. 9. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 135, s. 6. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/9/6.png> >.
- LESKOV, Sergej. Мой День Победы. In: *Izvestija* [online]. 11. 5. 2005, č. 76. East View Information Services.
- LUHN, Alec. Back to the USSR? Putin Enters Debate Over Return to Stalingrad. In: *The Guardian* [online]. 9. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- LYMAN, Rick. Alternative to Moscow Event is Low-Key. In: *The New York Times* [online]. 8.5.2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- MACFARQUHAR, Neil. In Talks with Merkel, Putin Calls for Improving Relations with Europe. In: *The New York Times* [online]. 11.5.2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- MACFARQUHAR, Neil. Russia Looks to its Victory, Not Old Allies. In: *The New York Times* [online]. 8.5.2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- MACKAY, Shena. POINT OF VIEW: The End of Optimism?: Shena Mackay was Born on D-Day, 70 Years Ago. was Hers the 'most Fortunate Generation'? In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- MARKHAM, James M. D-Day Ceremonies Vex West Germans. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- MATULÍK, Rostislav. Přistál a zůstal. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.
- MAZAL, Jaroslav. Čtyřicet let od vylodění v Normandii: Jak to bylo s druhou frontou. In: *Rudé právo* [online]. 6. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 132, s. 6. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/6/6.png> >.
- McKEMY, Kay. Westchester Opinion; D-Day on the Home Front Remmebered. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- MCKINLEY, Jesse. An Old Warplane's do-Over Flight in France. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- MEEK, James. Keeping Up a Front Russians are Dismayed that the Western Allies Overlook the Proportionately Greater Sacrifice made by the Old USSR. In: *The Guardian* [online]. 7.6.1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- MIDDLETON, Drew. A Monument Is Unveiled to Fallen on Utah Beach. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- MIDDLETON, Drew. In St.-Lo, A Major's Name Symbolizes Tides of War. In: *The New York Times* [online]. 3. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- MIDDLETON, Drew. Reagan Honors D-Day: Calls For Spirit of Peace. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331. cit. [2016-04-05].

- MIDDLETON, Drew. Return to Normandy; For Village, It's Too Good the Young Know. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- MINÁRIK, Pavol. 19 hlav států a premiérů vzpomnělo s veterány Den D. In: *Rudé právo*. 7. 6. 1994, roč. 4, č. 133, s. 1 – s. 2.
- MORRIS, Michael. War Widows Wait for Allowance Rise. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1984, s. 3. ProQuest Archiver.
- MORRIS, Steven. D-Day Commemorations: Veterans Find their Bonds Remain Strong After 70 Years: Former Soldiers from Britain and US, most in their 90s, Meet to Remember Landings. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- MYDANS, Seth. Across Europe, A War Ends Again With a Rush of Memories; In Moscow, a Bach Mass and the Rumble of Tanks. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 1985. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- MYDANS, Seth. Katyushas and Missiles In Red Square. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 1985. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- MYERS, Steven Lee – BUMILLER, Elisabeth - ARVEDLUND, Erwin, E. Putin, Bush at His Side, Celebrates War's End and New Russian Pride. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- NADEIN, Vladimir. Главнокомандующий Клинтон приехал в Европу праздновать все победы сразу. In: *Izvestija*. 3. 6. 1994, č. 104 (24211), s. 3.
- NEJEDLÝ, Miloslav. Hlavní fronta války: Na národech Sovětského svazu spočívala největší tíha ozbrojeného zápasu proti fašismu. In: *Rudé právo* [online]. 2. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 129, s. 6. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/2/6.png> >.
- [Nesignováno]. D Day. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- [Nesignováno]. D-Day Fetes Stir 8th-Graders' Interest. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- [Nesignováno]. Dřívější spojenci roztrpčily Rusy. In: *Rudé právo*. 6. 6. 1994, roč. 4, č. 132, s. 12.
- [Nesignováno]. Francie a Británie se chystají na oslavy. In: *Rudé právo*. 1. 6. 1994, roč. 4, č. 128, s. 21.
- [Nesignováno]. Francie vyznamenala české veterány. In: *Právo*. 5. 6. 2004, roč. 14, č. 131, s. 2.
- [Nesignováno]. Havel přijel do Moskvy uctít osvoboditele Československa. In: *Rudé právo*. 10. 5. 1995, roč. 5, č. 108, s. 1.
- [Nesignováno]. Jelcin je srozuměn s tím, že Rusko nebylo do Normandie pozváno. In: *Rudé právo*. 7. 6. 1994, roč. 4, č. 133, s. 13.
- [Nesignováno]. Leading Article: D-Day and the Longest Lesson. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- [Nesignováno]. Moskva vytýká spojencům otálení s vyloděním v Normandii. In: *Rudé právo*. 3. 6. 1994, roč. 4, č. 130, s. 22.
- [Nesignováno]. Normandie: Politici vzdali v den 70. výročí hold hrdinům vylodění. In: *Právo*. 6. 6. 2014 – 7. 6. 2014.2 roč. 24, č. 131, s. 1. – s. 14.

- [Nesignováno]. On this Day in 1944. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- [Nesignováno]. On this Day in 1944. In: *The Guardian* [online]. 4. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- [Nesignováno] a ČTK. Oslavy v Normandii. In: *Rudé právo* [online]. 7. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 133, s. 7. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/7/7.png> >.
- [Nesignováno]. Pictures From an Exhibition on War. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- [Nesignováno]. Russia shows Off Ordnance in Victory Day Parade. In: *The New York Times* [online]. 10.5.2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- [Nesignováno]. Svět oslavil v Normandii 60 let Dne D. In: *Právo*. 7. 6. 2004, roč. 14, č. 132, s. 1 - s. 7.
- [Nesignováno]. THE D-DAY TOUR: RUSSIA; Exclusion of Soviet Veterans from the Ceremonies is a Source of Resentment. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- [Nesignováno]. The Terrible and Sacred Shore. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- [Nesignováno]. Two Roosevelt Sons In Normandy Graves. In: *The New York Times* [online]. 8. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- [Nesignováno]. Where 'D-Day' and 'H-Hour' Came from. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. Factiva.
- [Nesignováno]. World War II Spy Named in London. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- [Nesignováno]. Z kroniky osvobození: 7. května 1945 In: *Rudé právo* [online]. 7. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 106, s. 2. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/7/2.png> >.
- NORTON-TAYLOR, Richard. D-Day: Commentary: From Dee-Day to Norma, a Day Never to Forget. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- PATON WALSH, Nick. Soviet Flags Fly as Russia Remembers. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 2005. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- PERLEZ, Jane. On Day that Defines Russia, Putin Reaches Out to China. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- PIDD, Helen. D-Day Commemorations: Calm before the Storm: 'Tomorrow, we Knew, all Hell would be Let Loose'. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- PILKINGTON, Edward. Code for Invasion Continues to Confuse Home Front. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- PILKINGTON, Edward. Veterans Pay Private Homage in Frenzied Search for Friends Edward Pilkington on how Old Comrades are using a Dating Agency with a Difference. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- PILKINGTON, Edward. *Who Pushed Her Way into France COUNTDOWN TO DDAY: The Last in a Series of Visits by Veterans Recalls Nursing the Wounded in a Village Named Cruelly*. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

- PLESNÍK, Vladimír – NEVĚLÍK, . Britský veterán utekl z domova seniorů na oslavy do Normandie. In: *Právo*. 9. 6. 2014, roč. 24, č. 133, s. 11.
- PLESNÍK, Vladimír. Oslavy invaze budou summitem mezi hroby. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.
- PROCHANOV, Aleksandr. Победа как скорость света. In: *Izvestija* [online]. 12. 5. 2015, č. 82. East View Information Services.
- REUTERS - [Nesignováno]. In: *Izvestija*. 7. 6. 1994, č. 106 (24213), s. 3.
- REUTERS. Operace Overlord v číslech. In: *Právo*. 4. 6. 2004, roč. 14, č. 130, s. 9.
- RIDING, Alan. D-Day Veterans Float Down and Capture French Hearts. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- RIDING, Alan. THE D-DAY TOUR: FRANCE; Bitter Memory of Defeat Amid Pomp and Medals. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- RIDDLE, Clinton. - CÔTÉ, Ernest. Memories from Normandy. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- ROTH, Andrew. World Briefing | Europe; Russia: Ex-Official Gets a 5-Year Term. In: *The New York Times* [online]. 9.5.2015. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- ROŠKOT, Jiří. Výsadkáře 101. divize zavál osud až k Sovětům. In: *Právo*. 8. 6. 2004, roč. 14, č. 133, s. 9.
- ROŽDĚSTVĚNNSKIJ, R. – ARMEEV, R. – BOVIN, A. – IVAŇKO, A, IVAŠČENKO, J. – LAPSKIJ, V. – LUKAŠIN, V. – PLUTNIK, A. – SAUTIN, N. – STURUA, M. – CAREV, O. – ČUGROV, S. Парад в Москве в честь 40 – летия Победы. In: *Izvestija*, 10. 5. 1985, č. 130, s. 1 - 3.
- Rudé právo [online]. 5. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 104, s. 6. Dostupné z www: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/5>>.
- SCIOLINO, Elaine – FOUQUET, Helene – BERNARD, Ariane. In First, Allies and Axis Unite on Norman Coast to Remember D-Day. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- SCHMEMANN, Serge. Gorbachev says U.S. Policy Grows More 'Bellicose'. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 1985. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- SCHMEMANN, Serge. Moscow, Marking 1945 Victory, Gives War New Place In History. In: *The New York Times* [online]. 10. 5. 1985. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- SCHMIDT, William E. THE D-DAY TOUR: REMINISCENCES; Wrong Coast, but Right there to Help. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- SCHNEIDER, Peter. Invasion and Evasions. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- SIVKOVA, Alena. На парад Победы приглашены фронтовики из США, Франции, Канады, Германии, с Украины. In: *Izvestija* [online]. 8. 5. 2015, č. 81. East View Information Services.
- SOZAJEV-GURJEV, Jegor. “Бессмертный полк“ прошел маршем по стране. In: *Izvestija* [online]. 12. 5. 2015, č. 82. East View Information Services.
- SOZAJEV-GURJEV, Jegor. “Нормандский мир“ Москвы и Киева. In: *Izvestija* [online]. 10. 6. 2004, č. 105, s. 2. East View Information Services.

- STANLEY, Alessandra. V-E DAY PLUS 50: MOSCOW; in Russia, Nostalgia and Edginess. In: *The New York Times* [online]. 9. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- STANLEY, Alessandra. Revisiting the Drama of the Longest Day. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- STAUNTON, Denis. Germans Reject Badge of Shame THE NORMANDY LANDINGS: OBSERVER WRITERS ASSESS THEIR SIGNIFICANCE FOR THE SOLDIERS AND FOR THE WORLD: In Berlin, Denis Staunton Hears German Veterans' Reflections on the War. Many are Bewildered by the Allied Commemorations. In: *The Guardian* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- STEELE, Jonathan. Russian Veterans Reflect on Soviet Union's Lost Glory Official Homage to Marshal Zhukov Sidesteps Issue of Stalin, Jonathan Steele in Moscow Writes. In: *The Guardian* [online]. 9. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- STEELE, David – HEARST, Jonathan. Soviet and Chechen Ghosts Spoil Yeltsin's Feast MOSCOW/Eyes were Right, Left, Anywhere but on the Old Symbols and the New Medals, Write David Hearst and Jonathan Steele. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- STĚPOVOJ, Bogdan. “Захары“ идут на парад. In: *Izvestija* [online]. 6. 5. 2005, č. 75m. East View Information Services.
- STEVENSON, R.W. Bush in Europe to Rally Support for Iraq Policy. In: *The New York Times* [online]. 4. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- STEVENSON, R. W. In D-Day Rite, Bush Praises Veterans of Normandy. In: *The New York Times* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- ŠVEC, Michal. Němečtí diplomaté v Moskvě odmítli převzít bustu Stalina. In: *Právo*. 7. 5. 2015, roč. 25, č. 106, s. 14.
- ŠÍŠKA, Miroslav. Nad ránem 5. června Eisenhower rozhodl: „OK, půjdeme do toho.“ In: *Právo*. 5. 6. 2014, roč. 24, č. 130, s. 19.
- ŠÍŠKA, Miroslav. Největší oboživelná akce v dějinách. In: *Právo*. 5. 6. 2014, roč. 24, č. 130, s. 19.
- ŠÍŠKA, Miroslav. Největší vojenská lest v dějinách. In: *Právo*. 5. 6. 2004, roč. 14, č. 131, s. 18.
- ŠÍŠKA, Miroslav. Operace Overload. In: *Rudé právo*. 4. 6. 1994, roč. 4, č. 131, s. 10.
- TASS. На актуальную тему. Правда о втором фронте. In: *Izvestija* [online]. 6. 6. 1984, č. 158, s. 4. East View Information Services.
- TASS. Франция – США. Демонстрация в Кане. In: *Izvestija* [online]. 5. 6. 1984, č. 157, s. 5. East View Information Services.
- TASS. Торжественное собрание в Кремлевском Дворце съездов, посвященное 40-летию Победы советского народа в Великой Отечественной войне. In: *Izvestija*. 9. 5. 1985, č. 129.
- TOMFORDE, Anna. Germans Want to Bury Hatches. In: *The Guardian* [online]. 8. 6. 1984, s. 8. ProQuest Archiver.
- TOMFORDE, Anna. Mixed Reaction of Newspapers in Germany Reflect Unease of Nation. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.

- TRAYNOR, Ian. Nato Kicks Out Russian Spies but Revives Kremlin Hotline Amid Ukraine Tensions. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 2015. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- TROPKINA, Olga. После Победы. In: *Izvestija* [online]. 11. 5. 2005, č. 76. East View Information Services.
- VILČEK, Ivan. Merkelová a Putin: ledy neroztály. In: *Právo*. 11. 5. 2015, roč. 25, č. 108, s. 10.
- VINOCUR, John. Amid the Graves of 11,167 German Dead, Two Generations Ponder Defeat. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- VLČKOVÁ, Eva. Moskvané měli včera šanci tak u televizorů. In: *Právo*. 10. 5. 2005, roč. 15, č. 109, s. 10.
- VLČKOVÁ, Eva. Státníci z půlstovky zemí na oslavy v Rusku. In: *Právo*. 9. 5. 2005, roč. 15, č. 108, s. 9.
- VLČKOVÁ, Eva. V Moskvě slavil celý svět. In: *Právo*. 10. 5. 2005, roč. 15, č. 109, s. – s. 9.
- WALKER, Martin. Britain Wants VE Wreath at Murmansk. In: *The Guardian* [online]. 6. 5. 1985, s. 20. ProQuest Archiver.
- WALKER, Martin. Kohl and Mitterrand to Miss Military Parades in Moscow. In: *The Guardian* [online]. 6. 5. 1995. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- WALKER, Martin. Russia Celebrates with a Show of Might. In: *The Guardian* [online]. 10. 5. 1985, s. 6. ProQuest Archiver.
- WALKER, Martin. Stalin Stays Out in the Cold. In: *The Guardian* [online]. 7. 5. 1985, s. 6. ProQuest Archiver.
- WEISMAN, Steven R. Reagad Expected to Bid Allies Act Against Terrorism. In: *The New York Times* [online]. 6. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- WEISMAN, Steven R. Reagan Meets With Allied Leaders; Tells Them Interest Rates Will Fall. In: *The New York Times* [online]. 8. 6. 1984. ProQuest Central. ISSN 03624331.
- WHITNEY, Craig R. Onlookers at D-Day Rites, Germans are Ambivalent. In: *The New York Times* [online]. 9. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- WHITNEY, Craig R. THE D-DAY TOUR: THE GERMANS; D-Day + 50 Years: Confusion Still Haunts the German Side. In: *The New York Times* [online]. 5. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 03624331.
- WILLIAMS, K.W. Letter: Fifty Years on: A Britain that Beggars Belief. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 1994. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- WILLSHER, Kim. 'I Owe it to the Friends Buried here to Come Back and Pay My Respects': In Wheelchairs, on Sticks and Supported by Relatives, Old Soldiers Reunited for a Commemoration that for some Proved Overwhelming. In: *The Guardian* [online]. 6. 6. 2014. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- WILSON, Jamie. Back to Normandy, this Time by Bus: A Huge Logistical Operation is Under Way as 10,000 Veterans and their Families Prepare to Descend on France. In: *The Guardian* [online]. 3. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- WILSON, Jamie. Keeping the Flame of Memory Alight: Private Grief and Public Ceremony by the Beaches of Normandy. In: *The Guardian* [online]. 7. 6. 2004. ProQuest Central. ISBN 02613077.
- ZBOŽÍNEK, Jaroslav – ČTK – DPA. Normandie ve stínu ukrajinské krize. In: *Právo*. 6. 6. 2014, roč. 24, č. 131, s. 11.

Zpravodaj ČTK. Daily World o falšování faktů: Reagan dějiny nepředělá. In: *Rudé právo* [online]. 8. 6. 1984, roč. 64 (Právo lidu roč. 87), č. 134, s. 6. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1984/6/8/6.png> >.

Zpravodaj ČTK. Čs. delegace v Moskvě. In: *Rudé právo* [online]. 8. 5. 1985, roč. 65 (Právo lidu roč. 88), č. 107, s. 1. Dostupné z www: < <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1985/5/8/1.png> >.

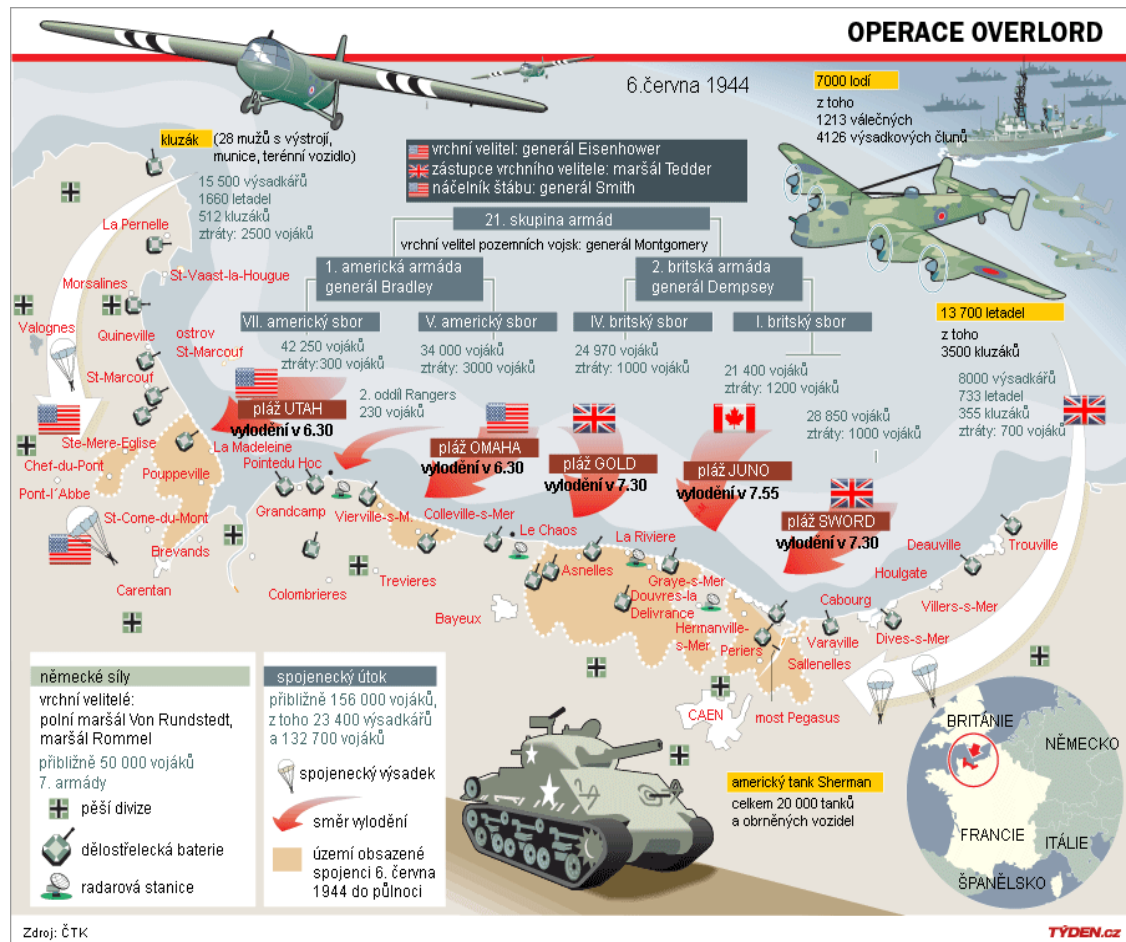
ŽILIN, Pavel. Второй фронт: ПРАВДА и МИФЫ. In: *Izvestija* [online]. 3. 6. 1984, č. 155, s. 5. East View Information Services.

SEZNAM PŘÍLOH

1. Plán vylodění Spojenců v Normandii
2. Plán postupu spojeneckých vojsk a Rudé Armády
3. Fotografie převzatá z agentury Reuters otištěná na stránkách deníku Izvestija v 1994

Příloha č. 1: Plán vylodění Spojenců v Normandii (obrázek)

Zdroj: Tyden.cz

Příloha č. 2: Plán postupu spojeneckých vojsk a Rudé armády (obrázek)

Zdroj: ferohrabal.blog.cz

Пříloha č. 3: Fotografie převzatá z agentury Reuters otištěná na stránkách deníku Izvestija v 1994 (fotografie)

Zdroj: *Izvestija*, 7. 6. 1994, č. 106 (24213), s. 3.

